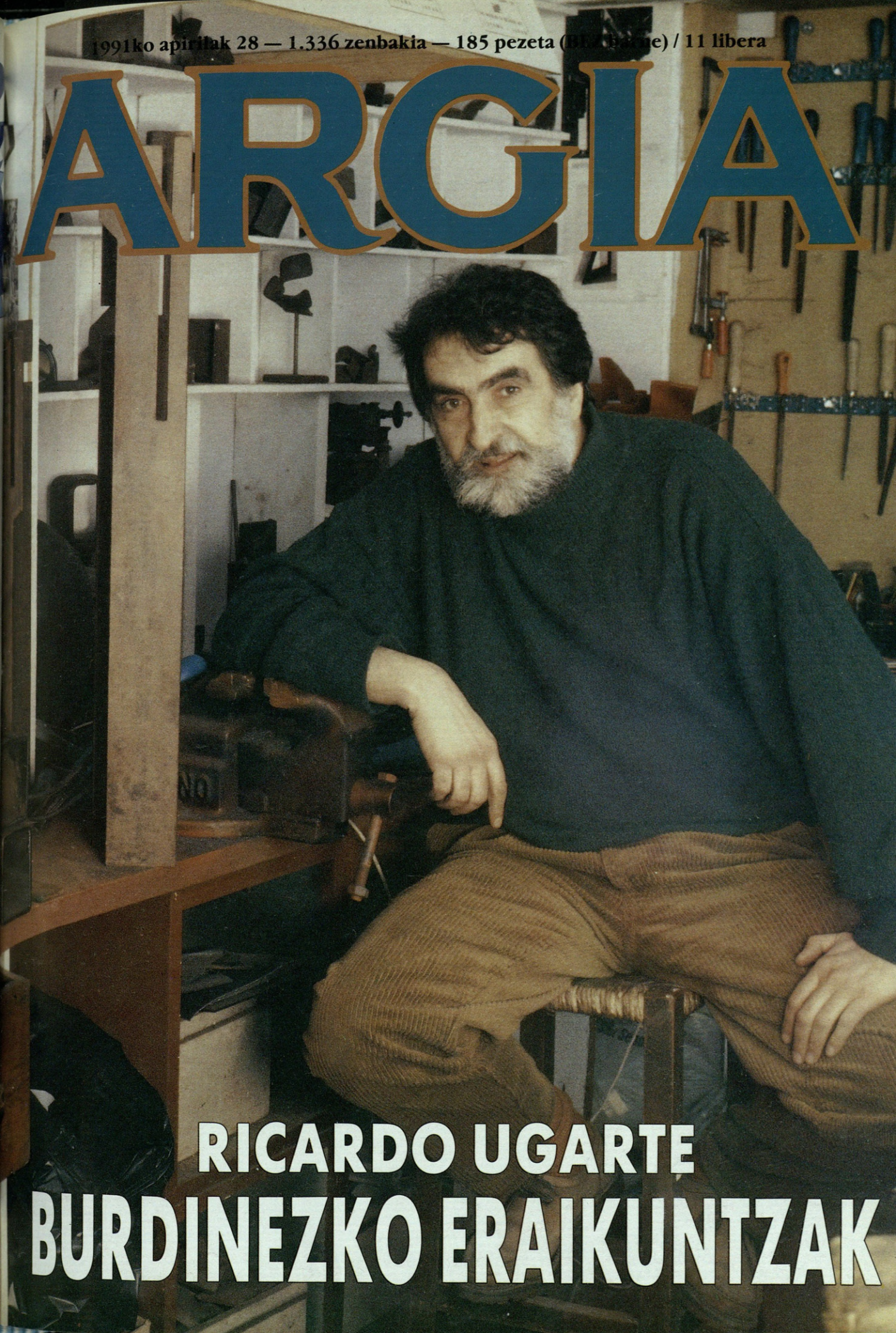

1991ko apirilak 28 — 1.336 zenbakia — 185 pezeta (Bilz. barne) / 11 libera

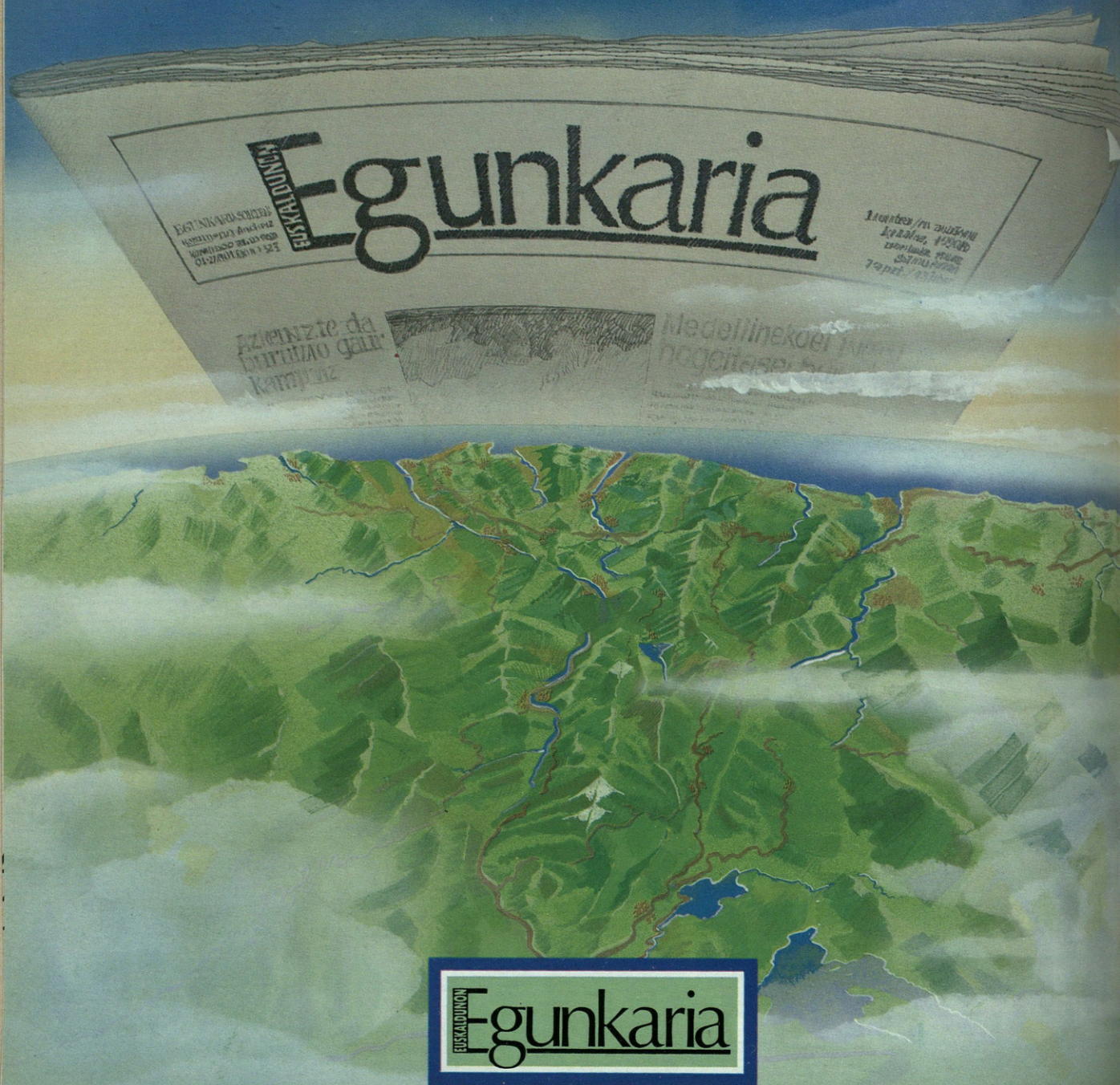
ARGIA

A photograph of Ricardo Ugarte, a man with dark hair and a beard, wearing a dark green sweater and brown corduroy trousers. He is sitting on a wooden stool in his workshop, leaning forward with his right hand resting on his knee. The workshop is filled with various tools and equipment, including a workbench, shelves, and a wall-mounted tool rack.

RICARDO UGARTE
BURDINEZKO ERAIKUNTZAK

Euskal Herriko Egunkaria

Zure Egunkaria

Agur eta adore

IMANOL Epelde: zure karta irakurberri (martxoaren 31ko alean), erantzunahi handia sortu didazu. Eda-dea aipatu duzunean poza ere bai. Gure hizkuntz egoeraren muina jo, gaisoaren virusetako bat isolatu duzu; beraz, errealtatearen jabe bazara. Gainera, garai horretan esango nuke ematen dela gazte jendearen erdalduntze handiene-tako bat [...] Gezur handi batean mantendu gaituztela dirudi; hala ere, umeak lehenagotik konturatzen dira: eskola erdi urbano nahiz hirietako ikasleen hizkuntza kolokial eta adierazkorrena erdara da. Somatzen ote du-te (komunikabideek era-ginda neurri handi batean) zer datorkien?

Kartan diozun bezala, hain gaizki ere ez goaz. Euskalerrien eta euskararen historiaren ondokoak gara eta euskaraz bizi nahi du-gunak atzo goizekoak. Hiz-tunak milaka izango dira, baina euskal komunitate-zentzua dutenak, gutxi. Ezin ameslari moduan jokatu. Realista behar. Eta erreali-tateak ez dio euskal esapi-

deari beldurrik eragin behar. Geure esku dugu euskaraz harro garela adie-raztea. Beldurrik bada, ha-rrotasuna erakus dezagun egunero-eguneroko komu-nikazio zereginetan (ez naiz inguru instituzional edo for-malez ari, konfiantzazkoez baizik). Askotan, hasteko zalantzak edota konbertsa-zio deseroso baten susmoak lerratzen gaituzte erdarara. Hemen, beste arrazoi bat-zuren artean, kultur arazoa dago azken batean. Ezin du-gu ezagutzen ez duguna prestigioatu. Bere herriko hizkuntzaz eta kulturaz analfabeto ez ezik inkultu hutsa dena ere lasai bizi baita bazterrotan.

Hitza ere ederki asmatu duzu: «adorerik eza». «Ha-rrotasuna» baino hobea. Euskaldun izate eta adieraz-tearen adorea, egunero praktikatu behar genuke-e-na. Badakigu gutxik jakin eta gutxiagok egiten dugu-la, baina entzun gaitzatela garen adina. Agian gehiago ginateke horrela (despedida optimista bukatzeko). Segi fuerte.

I. Mozos (Donostia)

Beste familia batzuk

SENDIARI buruzko erre-portaia irakurrita, gai hauek arreta gehiagoz ibili behar genituzkeela deritzot.

«Khan-a nola Krimean, etxeko nagusia halaxe etxean». Elezahar horrek erakusten du argi Errusia zaharreko fameli legea. [...] Txinan ere emakumezkoak hiru obedientzia izandu ditu beti: neskatxak aitari, ez-konduak senarrari, eta alar-gunak bere semei.

Arabiar sendiaz uste dut luzatu beharrik ez dudala, denok dakigu eta nola bizi diren horietan gizon-ema-kumeak.

Nik ez dakit beste eredu-rik ote dagoen, baina inora begiratuta ere, sistema ber-dintsua ikusten dugu: gizo-na gaínean, emakumea az-pian. Eta ez bakarrik geo-grafian barrena, historian barrena ere holaxe izan da beti. Orduan, emakumea etxetik hainbeste atera-tzeak, luzera zer ekarri behar digu? Neuk ez daukat erantzunik, baina suarekin jolasten ari garela deritzot.

Joseba Aretxaga (Bilbo)

Miriam Anituari

NAHASTU samarra sen-titu naiz bizkaierari buruz hitz egiten hasi eta Euskitze eta Peña tartearen sartu ditu-zunean; baina berehala konturatu naiz non dagoen kakoa, «Hitzetik hortzera» programan bi bertsolariek kantatu zituztenak gogora-tzean.

Euskitze aritu zen batez ere «bertsue», «erositakue» eta antzekoak esaten, baina ez *bizkaieraz* egin nahian edo bizkaitarrak iraindu as-motan behintzat; Azkoitian jaioa izanik, *azkoitieraz* ere bazekiela frogatu bait zuen, Azkoitian bertan egindako saio hartan eta haxe bera esan zigun Joxerra Gartzia- bertsoen aurretik.

Beraz, iruditzen zait Biz-kaian bizkaieraz egin behar den bezalaxe ez dela pekatu Azkoitian azkoitieraz egi-tea.

Mikel Larrañaga (Zestoa)

NIK ERE HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT

IZEN-DEITURAK
 HELBIDEA TEL
 HERRIA
 HERRIALDEA D.P.
 BANKU/ AURREZKI KUTXA
 SUKURTSALA
 KONTURAREN ZENBAKIA

1.334. alea

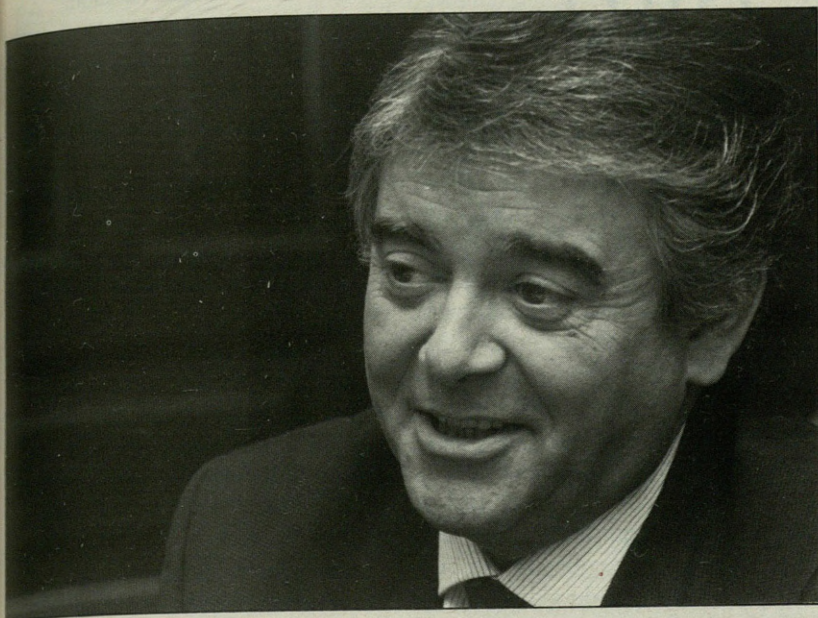
6. Politika kronika. I.ZUBIONDO.
8. Baztarre Orokorren nondik norakoak. GARBIÑE UBEDA.
10. Arrasate: alderdien kontsentsua bultzatu du HBk erabakietan. GARBIÑE UBEDA.
12. Politika ttantaka.
14. Nazioarteko kronika. L. MARTINEZ.
16. Ecuadorreko indioak: txiroen artean txiroenak. A. ETXEBARRIA.
18. Arturo Muñolema CONAIE erakundeko arduraduna. AITOR ETXEBARRIA.
20. Nazioartea ttantaka.
22. Pakearen aldeko zerga. MYRIAM GARTZIA.
24. Droga trafikatzailen aurka, ijitoen borroka eredugarria. ARTURO IZARZELAIA, E. BELAUSTEGIGOITIA.
30. Ebroko laborarien apostua. PABLO SASTRE.
34. Jose Julian Lertxundi: «Athletic-a urtero Europako txapelketetan ikustea dugu helburu». SABIÑO MADARIAGA.
41. Kultur kronika. JOSU LANDA.
42. L.D. Izpizua: «Asko interesatu zait pasioa aztertzea». JOXI GOIKOETXEA.
44. Ricardo Ugarteren itsasoko burdinak. A. BAYO, G. ARRESE.
48. Barakaldo Antzokia: kalitatezkoa antzerkiak irrika sortu du. AMAIA NABASKUES.
50. Munduaren zabaletik kultura. J.M. HERITZ.
52. Kultura ttantaka.
54. Astegiroa.
63. TXT.
66. «Guernika» Gernikara. ALBERTO GABIKA.

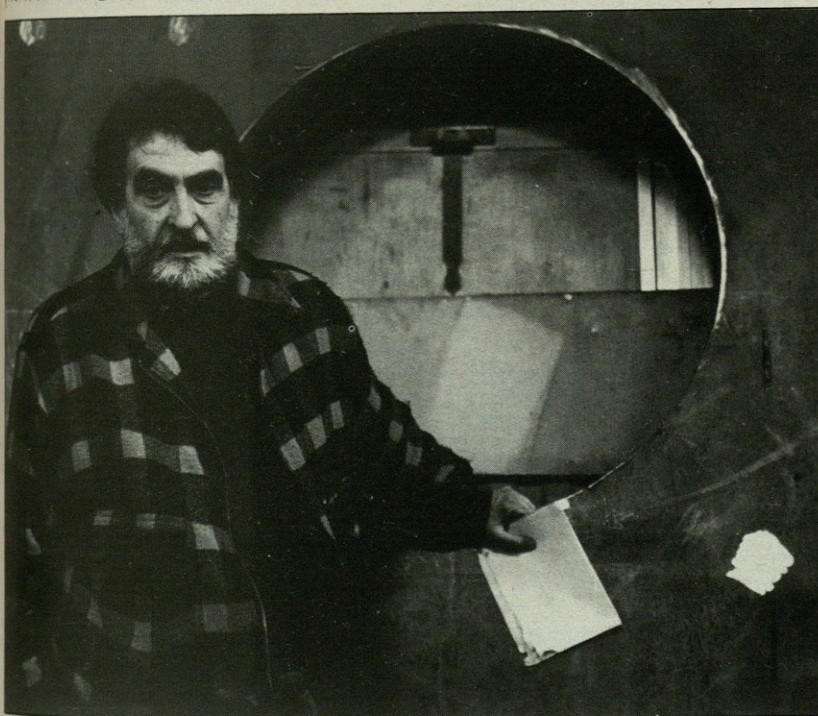
ESPARRAGOAREN ETORKIZUNA: Badu hiru aste emn herri batek paira ditzakeen gogorrenak ari da jasaten Kurdistan. Golkoko gerraren ondorengo aukera galduezinaz baliatu nahi izan zuten kurduek eta, ohi bezala, zanpatuak izan dira. Palestinarrak ez bezala, ia bakarrik daude munduan. / 16

IJITOAK: Bilbo aldeko ijitoak dorgaren mundura zelan amildu ziren? Noraino erori, eta zein bidetatik dabilta ateratze ahaleginetan? San Frantziskon hogei urte daraman Tito Borja ijitoen ordezkariak azaldu dizkigu honen inguruan dituzten kezak. Daramaten borrokaren eta bizimoduaren giltzarriak eman dizkigu. / 24

JOSE JULIAN LERTXUNDI: Une larriak Bilboko Athletic-ek bizi dituenak aspalditxo honetan. Saltsa guztiaren erdian, Jose Julian Lertxundi. Bere kluba urtero Europako txapelketetan ikusten duela helburu, esaten digu futbol ekipoaren presidentek. **34**

RICARDO UGARTE: Pasaiako portuarako hoge metro eta hogeitamalau mila kiloko burdinezko eskultura egin du Ricardo Ugartek, «Aingura» izenekoa. Iragandako astelehenean paratu zuten obraren lehen moduloa, oinarria. Eta bi hilabeteren buruan osorik ikusi ahalko da, zutik. Eskultura egiten ari diren enpresan argazkiak atera genituen, oraindik burdina lantzen ari zirenean. **44**

Jabea: Zeruko Argia, S.A.L.

Argia egiten dugu:

Donostian: Juan Jose Petrikorena, Pablo Sastre, Garbiñe Ubeda, Alberto Irazu, Eñaut Apaolaza, Patxi Sarriegi, Rikardo Lizartza, Joxi Goikoetxea, Gorka Arrese.

Bilbon: Xabier Letona, Myriam Garcia, Ermiñe Madariaga, Xabier Zabaleta, Jon Olaizola, Jose Mari Egaña, Amaia Nabaskues, Sabino Madariaga, Joseba Azpeitia.

Iruñean: Iñaki Camino.

Iparraldean: Ixabel Etxeberria.

Kolaboratzaileak: Xabier Lekuona, Iñaki Uribe, Joxemi Zumalabe, Pello Zubiria, Josu Landa, Imanol Murua, Luis Fernandez, Mikel Arrieta, Joxan Oiz, Andres Gostin, Joxemi Saizar, Itsaso Fernandez, Arantxa Gutierrez, Bego Montorio, R.M. Sabaris, Patxi Azpillaga, Edorta Arana, Jon Sarasua, Mattin, Asisko Urmeneta, Fernan Goñi, Xabier Lezeta, Enbido, Bota Punttuba, Fermin Muguruza, Jimu Iturralde, Amaia Lasa Alegria, Mikel Antza, Kike Amonarriz, Xabier Oleaga, Jean Louis Davant, Nerea Azurmendi, Carlos Santamaria, Xipri Arbelbide, Emilio Lopez Adan, Xarlo Etxezaharreta, Elhuyar, Eva Olaizola, Juan Mari Arzak, Juan Jose Lapitz, Karlos Argiñano, Txillardegui, Tala, Mikel Asurmendi, Iñaki Uriarte.

Argazkiak: Aitor Bayo.

Diseinu eta montajea: Garbiñe Ubeda, Karlos Beristain.

Azala: Aitor Bayo, Garbiñe Ubeda.

Publizitatea: Xabier Landa.

Promozioa: Jose Luis Olaziregi.

Administrazioa: Aitor Aznar.

D.L.: 80-1963.

Commission paritaire: 72562 E.

Helbidea: Industrialdea, 1 eta 2 pabiloiak. 20160 Lasarte-Oria. 114 Postakutxa Bilbo

Tfnoa: (943) 37 15 45, (94) 424 46 63.

Faxa: (943) 36 10 48.

Inprimategia eta Fotomakanika: ANTZA.

1991. urterako harpidetza sariak (BEZ barne):

Hego Euskal Herria .. 7.450 pezeta.
Ipar Euskal Herria ... 490 libera.
Estatu Espainola 7.450 pezeta.
Beste atzerriak 9.800 pezeta.
Airez 14.900 pezeta.

Ez da giro

KEINUAK aipatu ziren aurrena. Elkarrizketa susmoak plazan zeuden 15ean, kotxe azpian jarritako bonba batek, Koro Villamudria, 17 urteko polizia baten alaba, hil zuenean. As-telehenean bertan Torremolinoseko koartelaren aurrean eztanda egin zuen bonbakotxe batek. Hildakorik gabe oraingoan.

Bi atentatu hauek ez zituzten toki onean utzi ETArek ahuldadeaz ziharduen Corcuera eta Amnistiaz hitzegin zuen Agiriano. Kororen hiletetan bertan adierazi zuen Corcuera inork ez daukala negoziaketaz hitzegiteko «autoridad»-erik, Corcuera bera eta Felipe Gonzalez kenduta.

Keinuak hitzartuta zeudela, Santo Domingoko kontaktuak eta Suezia aipatzen zituen El Independienteko Hernandezek ere garbi utzi zuen: «Oraingoz ez da suetenik». Elkarrizketa giroa deuseztu egin dela zioen.

Ez zaio arrazoirik falta. Giroa hileta eta manifestaldietakoa izan da aste honetan. Baina unean uneko berotasunetatik at hotzago pentsatzen dutenek, ABCko Lorenzo Contrerasek esaterako, aipatzen zuen eritzi publikoa prest egon beharko litzatekeela ETA eta Gobernuaren arteko tratuetarako. «Ez epe laburrean, egia esanda». Bere ustez, testuinguru honetan, Gobernuak eritzi publikoa irabazi beharko luke negoziaketa hipotetiko batzutatik ondo ateratzeko. Eta Euskadi Ta Askatasuna «desaktibatu» egin beharko litzateke hizketan hasi ahal izateko. Ez bata, ez bestea lirateke orain posible.

Elkarrizketa batzuri ekiteko Sabadellgo berriak bezalakoak beharko ditu Madrilgo Gobernuak; ETA ahul dagoela berretsi, nahiz eta gero jakin, «arsenala» abendutik zeukala poliziak kontrolpean eta «Bartzelona koman-

doa» ez zaiela xederan erori.

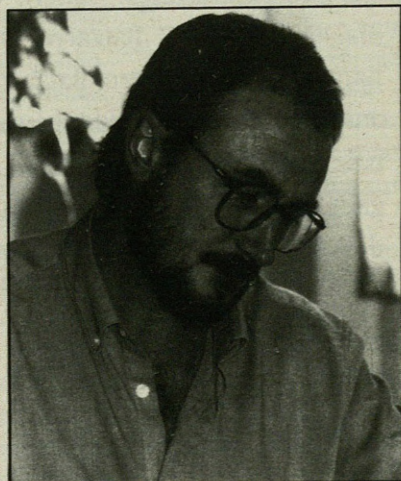
CORCUERA. Atutxa, Ardanza eta Agiriano asteazkenean bildu ziren Ajuria-Enean. Bi ordu t'erdiko elkarrizketaren ondoren aste honetan Madrilan Atutxak eta Corcuera «despliegue-repliegue» delakoaren egutegia zehaztuko dutela esan zuten. Baliteke horretaz, edo beste zerbaitetaz aritzea, ezustean ospatutako bilera horretan. Ez da kasualitatea izango Corcuera eta Ardanza, biek aipatzea Ajuria Enea Hitzarmeneko 10. puntua bilera horren buruan. Puntu horretan, baldintza egokiak eta gai politikoak herritarren ordezkarien artean hitzegin behar direla aipatzeaz gain, «Estatuaren botere gaituen eta indarkeria uztea erabakitzen dutenen arteko elkarrizketa prozesuak bukatutako ditugu» aipatzen da.

Azken atentatuek Poliziaren baitan sortutako ondoeza eta EAEko Jaur-laritzak egindako presioak medio, prest dirudi Corcuera Ertzaintzaren hedapena eta poliziaren aldegitza zehazten hasteko. Ikusiko da zertan zehazten den egutegia. Oraindik

Herrera de la Mancha, «inpernua»

HERRERA de la Manchako gartzela «inpernua» omen da. Gartzelariet diote hori. Eta gartzelariet aitortzen badute, badago motiborik sinesteko. Gehiago oraindik, gartzelariet eurentzat omen da «inpernu» aipatutako gartzela. Eta, pentsa, gartzelariet inpernu bada, zer ez den izango gartzeleratuentzat. Edo, beste modu batera esanda, «inpernuan» sentitzen diren gartzelariet nola tratatuko dituzte gartzeleratuak, euren egoera txarraren errua azken hauei leporatzen dienean. Testimonio beldurgarri hauek, ordea, presoen gose greba adierazgarri eta guzti, ez dute zirrarak eragin barrikadaz bestaldeko gertakari tristagarrietan dialektika gaitzeslari osoa ateratzen duten politikariengan. Aurreko egunetan «gartzeletako GALA» berpizteko arrisku salatuek eragin ez duten bezala.

XABIER OLEAGA

GARTZELETAN hala-koak gertatzen direnean, eta ka-lean «El Mundo» egunkari madrildar eta kapital tradizio frankistadunean poliziek «hiltzea agintzen

dutenak HBko buruzagiak dira eta ez die inork konturik eskatzen» libreki esaten denean, (pentsa zer gertatuko zen HBko norbaiten ahotan jarri izan bazen bere egunean Josu Muguruza eta errefuxiatu politikoak hiltzea PSOEk agintzen duela eta Felipe Gonzalez dela GALen gobernari zibila) edozer gerta daiteke. Ondoren etorriko dira lamentazioak, eta hauek zilegizkoak izango dira, ez ordea gaur egun ezker abertzalearengandik datozenak, probokazioa zer ondorio konprenigarriak edo direlakoan justifikaziorik aski dutelakoan. Ez zen guttiagorik esan Josu Muguruzaren heriotzaren aurrean, hemerrotekak begira bestela.

orain, kontutan hartu behar da 1989an itxitako 13 kuarteletatik goardia zibil bakar batek ere ez duela EAEtik aldegin eta 1990ean itxi beharreko 9 kuarteletatik guztiak mantendu dituela irekita Madrilgo Barne Ministraritzak.

JUSTIZIAREN gaia Espainian modan egon bada Saez de Santamaria ginekologoari esker, ez dira garrantzia gutxiagokoak Leopoldo Torres Fiskal Nagusiak Joseba Azkarragari Madrilgo Kongresuan erantzundakoak. Alde batetik Enrique Rodriguez Galindo errugabe dela eta bere ohorearen aurka egindako salaketak zigortuko dituela esan zuen, bi ikerketa-txosten nahastuz eta oraindik Galindo ikertzen ari direla ezkututuz. Bestetik Estatuaren Segurtasun Indarren artean droga trafikoa nahastutakoen kontrako redada bat izanen dela iragarri zuen. Ergelik ergelena ere hanka egingo zuen honez gero. Fiskal Nagusiak hain modu agirian babesten dituen «bortxakeriaren aurka nabarmendutakoak» biotako bat, horretara behartuta dago eta beste erremediorik ez dauka edo, bera ere tarte dago.

Frantziako justiziak berriz aske utzi du Mohand Talbi Brouard kasuan deklaratu baino aste bate lehenago. 1987an 12 urteko gartzela zigorra ezarri zioten Segundo Marey bahitzeagatik eta «Txapela»-ren atentatuan ere parte hartu zuela egozten zitzaien. Talbi egindako deklarazioetan Amedo komisarioa nahasten zuen Brouard kasuan. Aske dagoela ea nor eramatzen duen deklaratzera.

Herrera de la Manchako 12 euskal preso gose-grebari ekin zioten apirilaren 15ean. Diotenez gartzelako zuzendaritzak ez ditu betetzen preso gisa dituzten eskubideak, nahiz eta epaileen erabakiak egon diren eskubide hauek ezagutuz.

Justizia kontua hau ere.

Iñaki Zubiondo

Batzarre Orokorraren nondik-norakoak

Udal hauteskundeekin batera ospatuko dira, maiatzaren 26an, Batzarre Orokorrerako hauteskundeak. Gero Batzarreak aukeratuko du lurralde historiko bakoitzean diputatu nagusia eta gainontzeko diputatuak. Baina, zeintzuk dira Batzorde Orokorraren zer eginak? eta Foru Aldundiarenak? Hona, bakoitzaren kompetentziak.

FORU Aldundiek udalen tankeran funtzionatu zuten 1979ra arte. Diputatuak, Diputazioaren presidentea, eta batzorde informatiboak, erabakitzeke ahalmenik gabekoak, zeuden. Horretaz gain, plenoa, organo gorena. Azken Batzarre Orokorra 1886koa da. Harez geroztik erregimen forala praktikan kontzertu ekonomikoetara mugatu zuten.

Batzarre Orokorra, XV. mendetik 1886ra bitartean, gobernu zentralaren probintzi-organoa zen. Normalean urtean behin ospatzen zen, uztailaren 2an, eta hamaika egunez udaletako ordezkariak biltzen ziren bertan.

Iraunkorki bildu ezin zutenez, gobernu efektiboa

Diputazioa izan ohi zen, hau da, Diputatu nagusiak eta diputatuak agintzen zuten. Hauek, urteko gestioa aurrera eramaten zuten eta Batzarre Orokorraren erabakiak betetzen zituzten. Gero Batzarreak kontuak hartzen zizkion. Hemendik datoz, beraz, Batzarre Orokor eta Diputazioaren arteko bereizketa.

Diputazio-Batzarre Orokor dikotomia 1876an hautsi zen. Handik aurrera ez da batzarrerik. Diputazioa dago soilik.

Batzarre Orokorra Arrasaten 1976ko apirilaren 22an ospatutako aktuaren ondotik ezarri zen. 1976ko hauteskundeetan, Batzarre Orokorrak bozkatu ziren. Hauteskundeetan Batzarre-rako errepresentazioa lortu

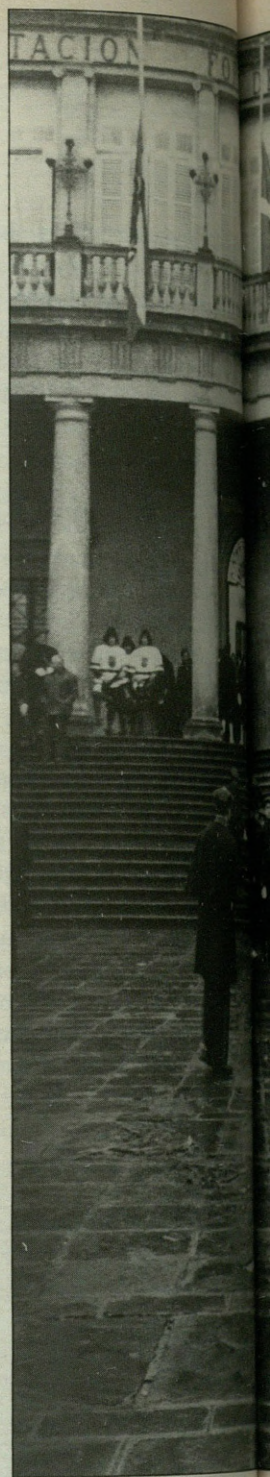
zuten alderdi politikoek, eskainuen arauera, diputatuak aukeratu behar zituzten. Batzarre Orokorrak diputatu nagusia aukeratu behar zuen, eta praktikan baita diputatuak ere. Garai hartan Batzarre Orokorraren ispilu zen diputazioa, hau da, hauteskundeetan Batzarre Orokorrak lortutakoaren proiektzioa.

Batzarre Orokorraren zer egin Diputazioa kontrolatzea zen. Ontzar eman behar zituen, ezer baino lehen, aurrekontuak, kooperazio munizipalerako planak... Baita Diputazioan agintzeko linea jerarkikoa ere. Korrelazio politikoa zegoen batzarre eta diputazioaren artean.

Botere legislatiboa eta botere exekutiboa

Hauteskundeen aurretik, 1983an, Gipuzkoa, Bizkaia eta Araba lurralde historikoetan, norma instituzional bat onartu zen. Honen arabera, hurrengo legeditik aurrera, sistema erabat aldatzen da. Batzarkideak aukeratu behar ziren hauteskundeetan, eta indar korrelazioa kontutan hartu-

ta diputatu nagusia aukeratu zuten Batzarreak. Diputatu nagusiaren esku geratzen zen diputatuak aukeratzeko. Gehienez ere hamar. Parlamentu eta gobernua dagoen bezala, hemen ere dualitate legislatibo-exekutiboa dago. Botere legislatiboa Batzarreari dagokikoa, eta exekutiboa Foru Aldundiari. Parlamentuaren lege denak hemen norma

foral izena du.

Batzarre Orokorra 51 hautatutak osatzen dute. Hauteskundeak zirkunskripzioan egiten dira. 51 prokuradore horiek zirkunskripzioan banatzen dira, biztanlegoaren arauera. Hauteskundeak emaitzak ikusita, gehiengo absoluturik ez balego, horretara begira egiten dira konbinazio politikoa. Bestela, gerta li-

teke norma proiektu bat aurkeztea eta Batzarreak ez onartzea.

Diputatu nagusiak hamar diputatu horiek Batzarre Orokorrean boto gehiengoaz izateko moduan aukeratzen ditu.

Erregimen komuneko diputazioa entitate lokala da. Udaletxe moduko bat da, baina konpetentzia diferenteak ditu. Probintzia ba-

karrekoak direnean komunitate autonomo bilakatzen dira, Nafarroa kasu. Ez dira diputazio soilak. Gobernua eta parlamentua dute, eta legeak sor ditzakete.

Probintzia bakarrekoak ez direnean, Euskal Autonomi Elkartea, esate baterako, probintzia bakoitzeko diputazioez gain, gobernua dago. Baina Euskal Autonomi Elkarteko diputazioek errejimen foralekoak dira, hau da erregimen komunekoek baino konpetentzia gehiago dute.

Araba erreferentzia

Euskal gobernuari, historikoki organo berria denez, konpetentzia guztiak autonomi estatututik datozkio. Foru Aldundiek konpetentzia foralak dituzte. Erreferentzia puntu Araba dute, beti gorde izan duelako erregimen forala. Foru Aldundiek, gainera, errejimen komunekoak eta estatututik datozkion konpetentziak ditu.

Diputazio eta euskal Gobernuaren arteko konpetentziak LTH legearen (Lurralde historikoen legea) bidez definitzen dira. Horren bidez egiten dira euskal instituzioen (Gobernu eta diputazioen) konpetentzien distribuzioa.

Diputazioak hiru eratako konpetentziak ditu: eskusiboak, Euskal Parlamentutik datozen legeen garapen eta ejekuzioak eta ejekuzio soilakoak.

Lurralde historikoak konpetentzia eskusiboak duen gauzetan Parlamentuak ezin du deus esan. Hala eta guztiz ere, legeak norma foralak baino gehiago dira. Parlamentuek sortzen dituzten legeak inkonstituzionalitate edo konpeten-

tzia faltagatik bakarrik errekurritu daitezke. Norma foralak partikularrek errekurritu ditzakete.

Batzarre Orokorren konpetentziak

Batzarre Orokorri dago (edo diputazioari norma foralen proiektuak egin eta onartzen badira) obra eta zerbitzu planak egitea, zerga erregimena, korporazio lokaletako zerga propioak erregulatzea, eta baita zerga erregimen munizipala ere. Lurralde historikoaren banaketa politikoa eta organizazioa, lurralde enmarkazioak, eta baita diputazioak gobernuarekin edo beste lurralde historikoekin egiten dituen konbenioak onartzea ere Batzarrearen konpetentzia dira.

Foru Aldundien departamentuak ere 1983ko kontutak dira. Departamentuak administrazio zentruak dira, estatuan ministerioak diren bezala, edota Euskal Gobernuaren kontseilaritzak diren bezala. Organizazioa gobernuarenaren paraleloa da, igoaltsua. Honen ondorioz, erabakiak hartzeko gai ez dira, ordura arte bezala, plenoa eta diputatu nagusia bakarrik. Gainontzeko diputatuek ere har ditzakete erabakiak order foral moduan.

Foru Aldundien konpetentzia eskusiboak ondatsun probintzial eta munizipalen erregimena, errepideak, mendiak (aprobetxamendu, zerbitzu forestalak), lurralde historikoaren obra publikoak, artxiboak, liburutegiak eta museoak dira.

Garbiñe Ubeda

Ordizia: Instituzioekin batera osatu du EEk herrirako programa

Orain dela lau urte arte, EAJren esku zegoen Ordiziako alkatetza. Azken legealdian Euskadi Ezkerrak hartu du lan hori. Hona hemen gehien landu dituen udal-batzordeen balantzea.

UDAL gehienetan bezala, hirigintzak aparteko lekua izan du Ordiziko udalean azken lau urteotan. Promozio kontzertatua edo publikoa medio, 48 etxebizitza eraikitzeari ekingo diote aurki. Eta horretaz gain beste ehun etxebizitza sortu nahi dituzte. Horieta-rik 60 datozen hiru urteetan eraikitzea du asmo udalak.

Ordizian etxebizitza gutxi dago, eta daudenak oso garesti. Legealdi honetan etxe merkeagoen alde egin da apostu. Ez da, ordea, hori izan lau urteotako ekipoa- ren berrikuntzarik nabar- menena. Udalari herriko

kasko zaharreko etxeak erosi, konpondu eta arren- damenduan jartzea otu zaio. bertakoen eritiziz, gazte as- kok, etxeak merkeago jarri- ta ere, ezingo luke zortzi bat milioitako zama hartu biz- karrean.

Hirigintza batzordeaz gain, ongizate batzordean egin dira esfortzuak. Duela lau urte asistente sozial ba- karra zegoen udaletxean lanean, gaur egun bosteko ekipoa osatu dute. Gobernu eta Foru Aldundiaren pro- gramari heldu diote batzor- de honetan. Marjina- tuen munduari dagokionez, «po- bretasun pentsioa» gober- nutik iritsi da. Drogomen- pekotasunaren alorrean, Eusko Jaurlaritzarekin hi-

tzarmen bat sinatuta tekni- kari bat jarri zuten lanean. Beste horrenbeste hiruga- rren adinari dagokionez. Zaharren egoitza dela, di- namizatzaile bat jartzea de- la, edo agureari etxean la- guntza eskaintzea dela, lan

enpresa gehienak, handie- tarik gehienak behintzat hartzen dute parte.

Ingurugiroari garrantzia eman bazaio ere, herria bertan baino, inguruan moldatu dira gauzak. Ene- rio-Aralar eta Oiangu parkea

egin da alde ha- netatik.

Ongizatearen beste alorrei begi- ra, helduentzako eskola publikoa jarria dute mar- txan. Eta langabe- ziari aurre egin nahian, tailer-es- kolak sortu dituz- te. Bestalde Lanbi- de eskola indar- berritu dute. Lau urteotan 600 ikas- letik 1000 izatera heldu da. Eskola- ko batzordean

- **Biztanlegoa:** 9.582
- **Zinegotziak:** HB: 4, EA: 3, EAJ: 2, EE: 2, PSOE: 1
- **1991Ko aurrekontua:** 668.001.057.
- Jubilatuena etxea eta erresidentzia:** 14.030.626 pezeta.
- Promozio eta erreintsertzio soziala:** 40.587.511.
- Hirigintza:** 20.859.271.
- Oiangu par- kea:** 10.390.000.
- Kultura eta Herri antzokia:** 35.091.093.
- Euskara:** 6.928.915.
- Euskaltegia:** 7.588.302.
- Festak:** 22.360.000.
- Gazteria:** 3.520.461.
- Informazio sexualerako zerbitzua:** 3.397.000...

seinalagarri. Aralar desertizatzen ari zela eta, ekologistek erantzuna eskatu zioten administrazioari. Hauek proposatzen zuten irtenbidea, han aerodromobat jarri eta Aralar fosfatatzea izan zen. Foru Aldundiarekin batera plan bati ekin zitzaion. 40 hektarea arbolez hornitu dira alde batetik. Bestetik, artaldeak kopurua, handitzeko joera bazuen ere, bere horretan mantendu da. Orain parke natural bilakatu nahi da Aralar.

Polikiroldegia, aurreko legealdian erabakitakoari segida ematea izan zen. 84 milioi gastatu ziren horretan. Dirutza hori horretan erabilia, beste batzordeei gutxiago eskaini behar izan zaio. Euskararen aldetik, esate baterako, ez da apenas bermikuntzarik egin. Nabarmenena, eta istilu gehien sortu duena euskaltegia izan da. HABEren euskaltegia izanik ere, funtsean udal euskaltegi gisa funtzionatzen du.

Gazteen munduari begira, Gazteria batzordea sortu dute. Istiluak gaztetxearen inguruan izan dituzte. Diru aldetik, beste batzordeei erreparatuta, nahikoa gutxi izan da honi eskainitakoa. Euskadiko Ezkerrak gauza inportantetzat jo du Hirugarren Mundua edo Ipar-Hegoari udal bezala laguntza ematea. 90ean hasi ziren aurrekontuaren %0,7 helburu honen alde jartzen. Euskal Herrian bi udal dira honetara heldu direnak. ONG (Erakunde Ez Gubernamentalak) direla medio Nikaragua, El Salvador, Ecuador eta Afrikari laguntza ematen dio Ordiziko udalak. Aurten ehun milioitik gora emango zaizkio ONGri●

Kepa Korta, Ordiziko alkatea EEren izenean

«Harreman pertsonalek oztopo handiak gainditzeko dituzte»

ARGIA. Zer zailtasun du alkate izateak zure ustez?

KEPA KORTA. Zailtasunak jendeak jartzen dituenak izan ohi dira. Jendea oso egoista iruditzen zait. Hobeto esanda, oso egoistak gara denak. Edozein gai hartzen duzula ere, biolentzia esate baterako, intolerantzia guztien azpian horixe baizik ez dago: egoismoa eta solidaritate edo elkartzun falta. Edozein gairi heltzen diozula ere, beti azaltzen dira egoismoarekin zer ikusirik duten kezkek.

A. Zer du on alkate izateak?

K.K. Alkatearena ez da kargu politikoa. Hori baino askoz ere gehiago da. Kallean bazabiltza, jende asko hurbiltzen zaizu halakoa eskatzera, bestea esatera. Bestalde, ondo eginak, eta baita gaizki eginak ere, zeureak bailiran hartzen dituzu. Ondo egindakoak poza ematen du, eta hori zinez garrantzitsua da. Askotan esan izan dut inportantea litzatekeela jende guztia hemendik pasatzea, berea kontsidera dezan udala, nik nerea kontsideratzen dudana moduan. Batez ere egoismoa aldentzeko.

A. Jendeak nola ikusten du udaletxea?

K.K. Partizipazioa teorikoki handia izan da, baina

praktikan ez horrenbestekoa. Ezkerreko mugimenduok herritarren parte hartzea bultzatu dugun arren, udalak eskatzen ez duen bitartean zaila da jendea erakartzea. Partizipaziorako bertara etortzea ez bada egokia, beste bide batzuk bilatu behar dira. Iradokizunetarako buzoiak jarriak ditugu horretarako. Baina inportanteena auzoetako elkarteekin harreman estua izatea da. Askotan, auzoko administratzaileekin, edo elkarteekin, udaletxean elkartu beharrean, guk jo izan dugu auzoetara.

A. Zer moduzko harremanak izan dituzue gainontzeko alderdiekin?

K.K. Harremanak onak izan dira, nahiz eta eztabaidak handiak izan ditugun. Azken finean, pertsonekin egiten duzu lan. Bakoitzak bere eritziak eta bere alderdiarekiko loturak izan arren,

azken finean herrikoak gara, ezagunak. Harreman pertsonalek oztopo handiak gainditzeko dituzte.

A. Zer uste duzu egingo duzuela hauteskunde baretan?

K.K. Alkatetza lortu nahi dugu baina ikusiko da.

A. Zer uste duzu pentsatzen duela jendeak?

K.K. Eritzi onak heltzen dira geure belarrietara, baina denetatik dagoela iruditzen zait. Zaila da jendeak zer pentsatzen duen jakitea. Normalean jendeak pertsona egokiari baino, gustoko alderdi politikari ematen dio botoa. Pertsona batek udala ondo gestionatu duela iruditzen bazaio ere, hark bere alderdiari emango dio botoa.

Garbiñe Ubeda

E Z P A L A K

■ HERRERA DE LA MANCHAKO PRESOAK GOSE GREBAN

HERRERA de la Manchako lehenengo moduloko hamabi euskal presoek gose grebari ekin diote. «Egin» egunkariari igorri dioten gutunaren arabera, zentroko zuzendaritzak ez ditu euren eskubideei buruz epaitegiak hartutako erabakiak betetzen. Presoak Ciudad Realeko Instrukzio Epaitegian Jesus del Rey Reguillo Herrera de la Manchako gartzeleko zuzendariaren kontrako kereila kriminala aurkeztuko dute. Gutunak dioenez, presoak aukeratutako zentrotik kanpoko medikuari bisitarik egiten ez zaio uzten. Patio garaia beste aktibitateetan erabiliz gero, patio orduak errekuaratzeko eskubidea ukatzen zaie. Senide ez direnek, lagunek esate baterako, ezin dituztela bisitatu salatzen dute. Sanitate eta garbitasunari dagokionez, zerbitzu gehiago eta hobeak exijitzen dituzte.

■ GASTU IZKUTUAK %21,7 HANDITU DITU HIRUKOITZAK

GASTEIZKO Gobernuak «gastu izkutuetak» %21,7 handitu ditu. EAJ, EA eta EEren gobernuak aurkeztutako EAEko aurrekontuen proiektuaren arabera, 140 milioi izango dira denera, iaz baino 25 gehiago. 140 milioiko kopuru horretatik 20, iaz bezala, Lehendakaritza Saileko gastu izkutuetan erabiliko dira, «Bestelako gastuak» izeneko kapituluak argitzen duenez.

Gastu izkutuen kopurua Barne Sailean handituko da. Iaz 95 milioi gastatu baziren, aurrean 120 gastatzea proposatzen da aurrekontuan. 120 horietatik

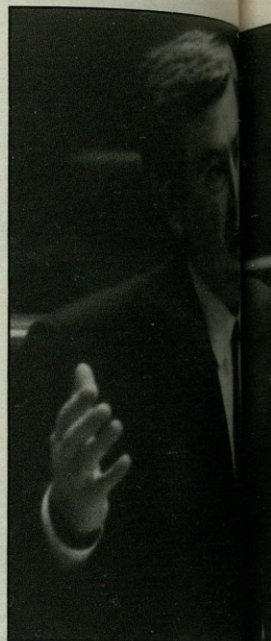
75 «Administrazio eta Zerbitzuak» programak hartuko ditu (iaz baino 15 gehiago), eta «Polizia Zerbitzuan» delakoak 45 (iaz baino 10 gehiago).

■ POLIZIA FRANTSESEKO GOI KARGUAK GAL-EKIN INPLIKATUTA

HEDA agentziak adierazi duenez, maiatzerako argitaratuko da Parisen Dufourg «Renseignements Generaux»-eko inspektore ohiak idatzitako liburua. «Manipulazio sekzioa, antiterrorismotik Douce kasura» izeneko liburua honetan, 39 orrialdetan, GAL, ETA, eta IKz mintzatzen da inspektore ohiak. Dufourg-ek polizia frantseseko goi karguak inplikatzeko dituen GALEn ekintzetan. Bere zerbitzuko buruzagiak Bordelen erregulariki Barne Ministaritzara espainoleko kide batekin biltzen zirela dio. Polizia frantsesak ETako militanteei buruzko dosierak ematen zizkien GALEko hiltzaileei.

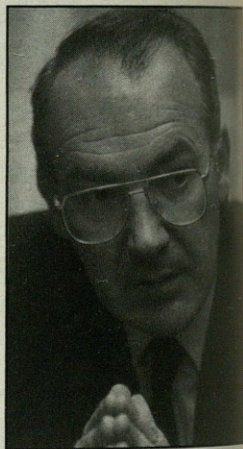
■ UA DEFINIZIO IDEOLOGIKOAREN BEHARREAN

UNIDAD Alavesa alderdiak eztabaida ideologikoari ekingo dio maiatzaren 26ko hauteskundeetan ondoren. Mosquera UAko buruak alderdian ideologia argi dutenak gutxi direla aitortu zuen. Ideologiari dagokionez, eta munduan gertatu diren aldaketei erreparatuta, nahiz eta eszeptikotzat jo bere burua, Mosquerak UAk definizio ideologikoa beharrezkoa duela adierazi zuen, «udal hauteskundeetan ondoren, hauteskunde orokorrak belduko direlako, eta orduan debatea ez da Arabari buruzkoa izango, zabalagoa baizik».

«Bertako herritar guztiek eskatzen duten keinu bakarra ETak biltzeari uztea da».

Jose Luis Corcuera.
Diario 16, 1991-IV-17.

«Negar egiteko gogoa ematen dit, lotsagarria baina gertatzen ari dena».

Jose Antonio Ardanza.
El Diario Vasco, 1991-IV-16.

«EA autodeterminazioaren alde dago, EAJ autonomista baino ez da».

Karlos Garaikoetxea.
Egunkaria, 1991-IV-16.

G O R D E T Z E K O A K

AUTONOMIA GALTZEAREN BELDURREZ, EMK-LKI-K BAKARRIK NAHIAGO

BERGARA, Arrasate, Oñati, Antzuola eta Hernaniko Herri Batasuna eta EMK-LKI oraintsu hizketan ari izan badira ere, ez dira herri hauetan elkarrekin plazaratuko maiatzaren 26ko Udal Hauteskundeetan. Bi alderdiek zerrenda bakarra aurkeztuz gero, gehiengo absolutoa lortzeko aukera handiak zituzten, eta lehenengo bi herrietan, Bergaran eta Arrasaten alegia, horretan bi alderdiak konforme zeuden baina, EMK-LKIren Exekutibak alderdi bakoitzak bere zerrenda osatzea hobetsi du. Zerrenda bakarrean, eta Herri Batasunaren izenean, autonomia galduko luketela eritzi dio batu berria den alderdiak.

«Ertzantzak asumitzen du terrorismoaren aurkako borroka».

Jose Manuel Martiarena.
Egin, 1991-IV-15.

«Oker daude ETaren baitan krisia dagoela pentsatzen dutenak».

Tasio Erkizia.
El Sol, 1991-IV-17

«ETA eta HB lotzen dituen zailbor-besteia eteten lagundu behar da».

Gabriel Urralburu.
El Correo Español,
1991-IV-18.

«Benetan sinesten dut urteotan Foru Aldundia izan dela Gipuzkoako garapenaren motorra».

Imanol Murua.
El Diario Vasco,
1991-IV-14.

«Ezizioa kaltegarria izanzen berriarentzat eta berririo elkartu behar dugu».

Joseba Egibar.
Deia, 1991-IV-15.

K A R T A J O K O A N

enbido...

...ordago!

JOSE ANTONIO AGUIRIANO

Gobernu espainiarraren EAEko ordezkari berriak egin dituen lehen deklarazioek ez dute eritzi onik jaso, prentsan ikusi ahal izan denez. Jose Antonio Aguiriano, odol delituak dituzten etakideei amnistia ematearen alde azaldu da, beti ere damutuko balira eta ETak hiltzeari utziko balio. Jose Luis Corcuera berehala erantzun dio EAEko ordezkari sozialistari. Barne Ministraria eta Felipe Gonzalez Gobernu espainiarreko lehendakaria bakarrik mintza omen daitezke negoziaketaz.

FRANCISCO ALVAREZ CASCOS

Partido Popularreko idazkariak, bere alderdiko udaletarako eta Foru Aldundirako hautagaiak bisitatzea etorria denak, «zuburgabekeria, arduragabekeria eta arinkeriatzat» jo ditu Jose Antonio Aguiriano ordezkari berriaren adierazpenak. Francisco Alvarez Cascosi «arduragabekoren batek negoziatioaz hitz egiten duenean» ETA bermatu egiten dela iruditzen zaio. Bere ustez, Ajuria Eneako ituna baino aproposagorik ez dago ETaren aurkako borrokarakol.

Sadam Hussein epaituz gero, hurrengoa nor?

KURDUK azkenean badute non «babestu». Hasieran posible ez zena orain bi bidetatik datorkie. Irakek eta Nazio Batuen Erakundeak (NBE) sinatutako akordioak batetik, eta EEBB bere aldetik eraikiko dituen kanpamenduak. Duela hiruzpalau aste kurduak sekulako astindua jaso zutenean, eta mundua isilik, nork pentsa zezakeen horrelakorik. Egia esan —gosez eta hotzez hiltzen ari denarentzat asko bada ere— ezer gutxi aldatzen ditu gauzak jarrera «humanitario» horrek. Sakoneko arazoak, kurduen herriari oinarritzko irtenbidea ematen ez zaion bitartean, berean dirau. Oraingoa pasatzen bada ere, noiz arte iraungo du arazoak berriro

lehertu barik?

Bestalde, Europako Elkarteko ekonomikoak (EEE) zaratsatu aldarrikatu zuen Sadam Hussein aurkako nazioarteko epaiketa. Estatu Batuek berehala erantzun zioten Cheney EEBB-eko Defentsa Idazkariaren ahotik «ondo deritzogu baina arazoa da Sadam Hussein Iraken dagoela eta epaitu nahi izanez gero joan eta harrapatu egin beharko dela. Eta gu ez gaude horretarako prest». Bakerrek egun batzuetan geroago europarren ekimena indar handiagoz apoiatu arren, ez dirudi Etxe Zuriak Sadamekiko dituen asmo nagusienak ildo horretatik abiatzen direnik. Sadamek, ez bide du iraungo denbora gehiegirik Irake-

ko gobernuan; handik edo hementi —hertatik bertatik ala kanpotik— bertatik kanpo utziko duen zerbait gertatzear dago. EEE, gehientsuenetan legez, EEBBen atzean geratu da orain ere.

Halaber, aipatutako epaiketa martxan jarriko balitz, bide zabal eta zabalen ateak zabalduko lituzke. Sadam ote da munduan gizateriaren aurkako krimenak burutzen dituen bakarra. Zein erizpideren arabera izango litzateke epaiketa...? Ez litzateke arazo makala, egia esan. Baina nork epaituko lituzke EEBB adibidez, eta erreduna ateraz gero zer? Aintzakotzat hartzekoa da Nicaraguak jarritako salaketaz La Hayako tribunalarekin

gertatutakoa. Ezertxo ere ez. Ez da berdina, baina bai parekoa. Seguruenik ekimenak EEBBetatik atera izan balitz, arrakasta bestelakoa litzateke.

EKIALDE erdialdean jarraituz, konferentziaren izaeraz jadanik zailantzarik ez dagoela esan liteke. Erregionala eta EEBBen eta Soviet Bata-sunaren babespean, nahiz eta azken honek gaur egun norbait «babestu» dezakeen ala ez ikustekoa litzatekeen. EEBBek ereindako hazia da, eta fruituak ere horrelakoak espero litezke, «eterako modukoak» hain zuzen ere. Israelek hasieratik nahi izandako

**— Baina nork epaituko
lituzke Estatu Batuak,
adibidez? Eta erruduna
ateraz gero zer? Aurretik
ere, hortxe dugu La
Hayako Tribunalaren
kasua.●**

konferentzia mota izango da seguru-
nienik, PAE barik (Palestinaren Askat-
tasunerako Erakundea) eta estatu
arabiar indartsuenak barruan. Eta
oraindik estatu hauek baietza ofiziala
eman ez badiote ere, ataritik barrena
sukaldera bidean doazela esan liteke.
Aipagarria kasu honetan Siria eta
EEBBen elkartopoz, «terrorismoaren
definizioa zehaztetik» laster iragan
dira Ekialde Hurbileko hari korapi-
lotsuari elkarrekin heldu nahira. Bes-
talde, koferentziaren funtsa «bakea
lurraldeen truke» esakera ospetsuaren
gainean oinarritzen ei denean, horra
hor kolono juduak lurralde okupa-
tuetan gero eta asentamendu gehiago
eraikitzen. Finean, Israelgo gober-
nuaren laguntzarekin gainera, nahiz
eta arazoak euren arteko eztabaida
biziak sortarazten dituen.

L. Martinez

MUNDUA EZ DA BOROBILA

Trupa baino handiagoa musika

G**OLFOKO** gerla hastean nolako aipaldiak ez dituzte izan zombait urte lehenago Sadam Husseinek Kurdoen kontra egin masakreek! Masakre horiek izan zirelarik baino askoz eta askoz gehiago! Kurdoen zorigaitzaren aintzinean nigar egitera gomitatuak ginen. Ez genuen gehiago horrelakorik ikusiko! Sekula santan!

Gerla bururatu delarik, Bush Amerikarrak berak akulatu ditu Kurdoak Sadamen kontra borrokatzera, Irakeko ditatorea botatzeko. Egun laburrik barne beren herriaren jabe ziren. Bainan Sadami ez zaio egun gehiago behartu Kurdoen lurretaz arrajabetzeko: hor zeuzkan kurdoek ez bezala, helikoptero eta hegazkinak bazituen. Nazio Batuen armadek gerla bururatu zutelarik Sadami eman baldintzetarik bat zen, hegazkin eta helikopteroek lurlean gelditu behar zutela. Oroit zarete menturaz Amerikarrek «bi-
hegazkin Irakiar bota zituztela Bagdad inguru haietan.

Eta hona non, tresna horiek Kurdoen kontra baliatzen hasi delarik Sadam, Bushek akulatuturik oldartuak ziren Kurdo haien kontra. Bushek jakinarazten duen ez duela Irakiako gorabeheretan sudurra sartzeko eskubiderik, Sadamen tanke, hegazkin eta helikopteroak hasi dira egundainokotan Kurdoen masakratzen. Bushek hutzi ditu, Amerikarrekin Golfoko armadak osatzen zituzten Frantsez, Ingles, Espainol eta besteak.

USTE zinuaren bakearen baldintzak gauzatzea Nazio Batuen esku zela! Nazio Batuek ziotela Sadami orit arazi behar, hegazkin haiek lurlean gelditu behar zutela! Bush inperadorea mintzatua zen. Beste guztiak ixilik egon dira, Nazio Batuen erabakiak gu bezelako inoxtentak lokar arazteko begietako errautsa baizik ez ote ziren?

Kurdoak lehertu ditu Sadamek, Bushek akulatuturik oldartu Kurdoak milaka eta milaka hil ditu. Bushek akulatuturik oldartu Kurdoek beren herritik ehun milaka ihes egin behar izan dute. Milaka eta milaka hil dira gosez, egarriz, hotzez. Koweiteko petrolioia jokoan zelarik hoin goraki aipatzen zituzten gizonaren eskubide haiek ez dituzte nehork aipatu.

Gezurra diot. Kurdoak lehertuak zirela, ezin xutituak zirela segur izan direlarik, hasi da Mitterand Frantziaren izenean, gizonaren eskubideen aberria den Frantzia Handiaren izenean, Kurdoen alde «mintzatzen». Gogoeta sakonak ongi ausartu ditu. Eta ehun milaka gosez, egarriz, hotzez hiltzen ari ziren Kurdoei «bi» hegazkin igorri dizkie, bizpahiru dotzena tona laguntzarekin. Zonbeit ehun mila jendeentzat.

Kamioiak igorri ditu geroxeago Turkian gandi. Turkiak trabak ezarri dizkie; Kamioiei, bai eta Kurdoak artatzera zihoazen medikuei: Turkia OTANeko partaidea da. Bushek behar den denbora hartu du diplomaziaren xendra bihurrietan gandi ibiliz. Turkia bide zuzenera biltzeko: anartean, Kurdoak milaka eta milaka hiltzen ari ziren.

EUROPAKO Elkarkeak proposatu du Sadam auziperatzea. Baina ez Bush. Bainan ez, Kurdoak milaka eta milaka Sadamek erahil ondoan, milaka eta milaka gosez, egarriz eta hotzez hiltzerat utzi dituzte Nazio Batuen erakundeko buruak... ez eta Europako Elkarkekoak. Horiek denak ez dira erahiltzaileak. Ez dira terroristak. Ez dute napalmik bota Kurdoen gainera. Ez dute lehergailurik zaparta arazi Kurdoak hiltzeko. Ez ahal da haien falta elurra egin badu! Ez ahal da haien falta hotz egin badu! Ez ahal da haien falta Ameriketa edo Europako multinazionalak ez badute Mamuth, Carrefour, Casino, Leclero edo Eroskirik eraiki mendi gain haietan kurdoei behar zutena emateko!

Trufa baino handiago musika! Sadamek erahil ez dituen Kurdoak dotzena milaka hiltzen ari zirela, dakizuen bezala gizonaren eskubideetaz hoin minbera diren gizon zuhur horiek, Parise edo New Yorkeko palazioetan kalakan ari dira, beren lurretarik zombait kilometro Kuadratu «emanen» dizkieten oraino bizi diren kurdoei, datozen mendeetan historia idatziko dutenek erran dezaten; «A! Zer gizonak ziren Europar eta Amerikar horiek! Beha nola urrikaldu ziren Kurdoetaz!».

X I P R I A R B E L B I D E
(K a z e t a r i a)

Ecuadorreko indioak: txirole artean txiroleak

Lur honetako biztanleen jatorrizko ondorengoak direnak. Berez, legezko oinordekoak izan beharko zuketena, gaur egun gizartearen azken mailan aurkitzen ditugu: beren lurra hustiatu, progresoaren bideetatik at, nortasuna galdurik dute; guzti honek etsiturik, fatalistak eta borrokarako indargeak bihurtu ditu.

OFIZIALKI ez dira existitzen herri bezala. Nortasuna galdurik ia eta euren asmo eta desioak erabakitzeke eskubide barik, beren beharizanetarako ezer gutxi jartzen dute instituzio ofizialeetatik. Gehienak hutsaren hurrengoak dira, eta norbaitek imaginazio edota adimena erakusten badu zurien kulturak asimilatzen du. Lehen hil egiten zituzten bezala, gaur egun euren identitatea gal dezaten ahalik eta ahalegin handienak egiten dira: diru eskaintzak, sasi-gorapenak, garapen proiektuen eskaintza... guztiak txurien pentsamoldeak sortutakoak.

Hiri zein mendian, bietan morroi. Toki guztietan esplotatuak, latifundista eta terratenienteek lanik gogorrenak, desegokienak eta degradanteenak uzten dituzte euren eskuetan, soldata eskasaren truke gainera. Halaber, lanera bultzatzeko maiz banatzen zaie «chicha» edo pattarra, kalteak areagotuz, noski. Le-

gedirik egon badago, indioak jasaten dutena legalki zigortuko lukeena gainera, baina gehienetan aldrebe-sekoa gertatzen da, indioak zigortzen ditu. Nagusi eta zurientzat egindako legedia da, eta arazorik baldin badute azkar agertzen da polizia.

Lurraren arazoa

Baina beraien egoera larria bada, lurrarena da, hain zuzen ere, arazo gehienak gakoak. Euria oso urria eta lurra neurri handian harea den goi-mendietara bultzatzen dituzte eta bertan, nola edo hala, bizimodua aurrera atera beharrean izaten dira. Dauzkaten lur-eremu txiki eta urriekin nekez atera ahal dute aurrera bizitzat. Lurrik emankorrenak eta zabalenak, ordea, apur batzuen eskutan daude: populazioaren %70ak lurren %2a besterik ez du. Hala ere, jabeek ez dizkiete lurra saldu gura, nahiz eta legeak

zera agindu: lurraren %80a ereinda egon ezik, saldu beharra dagoela. Baina lege hau ez da sekula bete.

Horrela, beren buruak lan-indar bezala saltzea besterik ez dute. Kasu askotan, beren lur txikietan lan egiteko astean bost egunetan lan egin beharra daukate jabearen lurretan... eta soldatarik jaso gabe. Bortxak eta tratatu txarrak ugari izaten dira horrelakoetan. Estatuak bere aldetik ezer gutxi egiten du: batez ere tresneria eskaini, eta burua zuritzeko eta indiarrek pozik izateko «oparitzoak» banatzen ditu noizbehinka.

Orohar, bizi-baldintza eskasenen jabe dira. Alfabetismo maila oso altua (Chimborazo probintzian %90era heltzen da); jaki falta «eguneroko ogia» da, osasun asistentzia oso desegokia, umeen arteko heriotz-tasa sekulakoa (%40a ez da hiru urtetara heltzen), eta abar luzea. Giza eskubideen bortxaketa ere ez da txantxetakoak: hilketak, sarras-

kiak, atxilotetak, 1986-1987ko urteetan 39 hilketak, 204 atxilotetak, 88 tortura kasu, 65 inkomunikazio egoera, 50 lur gatazka... eta beste asko ezagutu eta frogatu dira. Hala ere, herri honek aurrera egiten du eta ez du etsitzen. Harri-garria da indioek sofrizteko eta jasateko duten gaitasuna. Beren herri nortasunean, burua urkatu beharrean, bizirik irauteko indarra, gogoa eta kementa izatea egundokoa da.

Proaño izeneko gizona

Azken hamarkadetan herri indigeniarren esnatze prozesua ezagutzen ari gara: indioak, iraun eta jasateaz gain, beren herri kontzientziaz eta eskubideez jabetu dira, horien alde antolatuta eta borrokatu beharra euren gain hartuz. Horren ondorioz sortu dira CONAIE (Ecuadorreko Indigenen Konfederakunde Nazionala), CONFENAIIE (Amazoniako Indigenen Konfederakunde Nazionala) eta COICE (Kostaldeko Ecuadorreko Konfederakunde Indigeniarra).

Baina gizon bat izan da

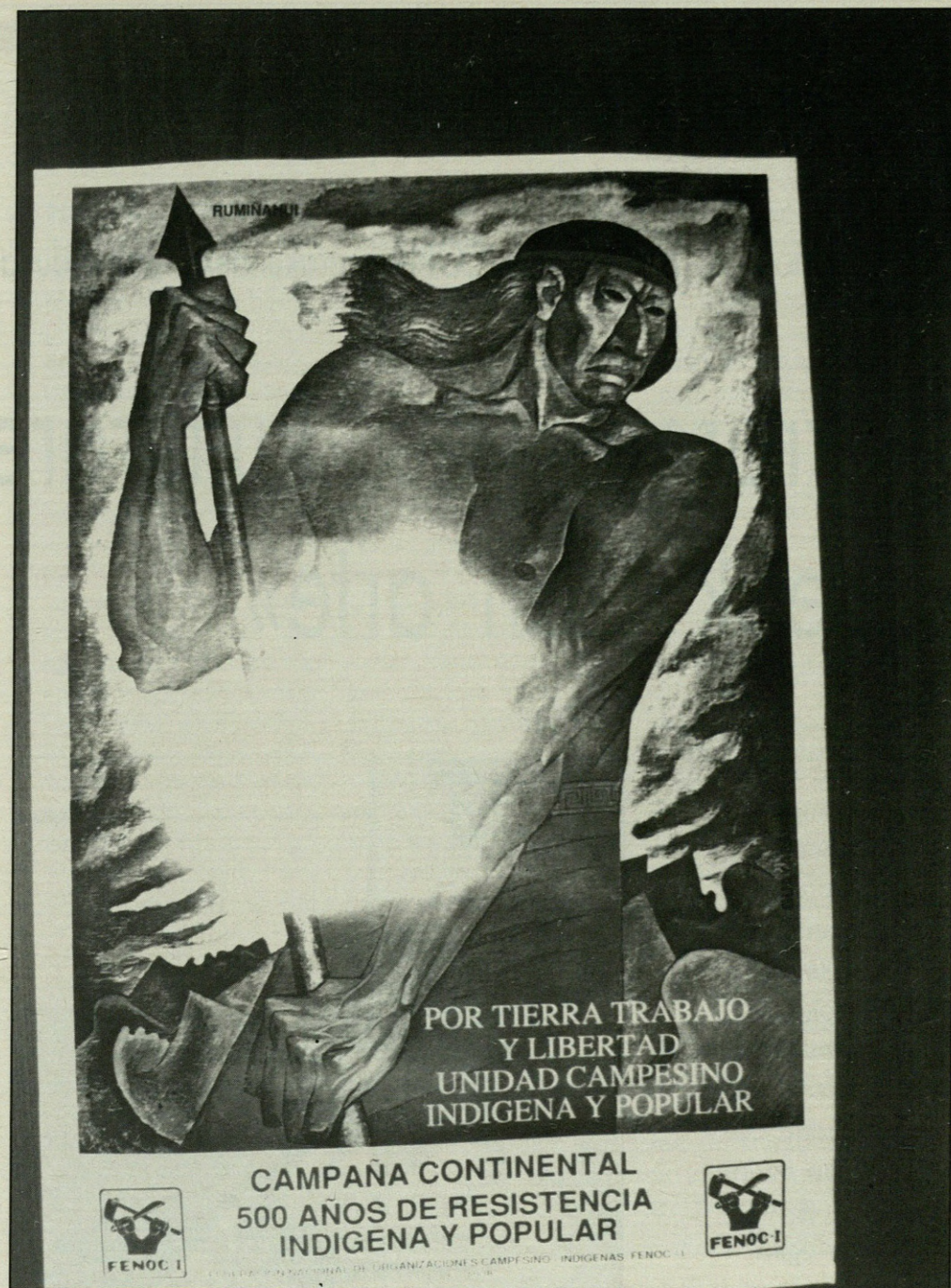
azken urteetan indigenen balio eta indar hauen katalizazioa: Leonidas Proaño, Riobambako gotzaia (1954-1986), indioen gotzaia Riobambako gotzaia izendatu zutenean hasi zen bere aspaldiko ametsa: txiroenen arteko txiroenen alde lan egitea. Promozio eta dinamizazioa lana egin zuen: egoera zein den, egoera horretara nola eta zein arrazoiengatik heldu diren, zer egin daitekeen... Eta guzti honen azpian, argi

■ Gero eta indartsuago antolatzen ari dira, eta gero eta aldakuntza gehiago eragingo dute ●

eta indar bezala Ebangelioa, Proaño «indar subertsibo» bezala definitu zuena. Lur-jabeen eta gobernuarekin arazo handiak izateaz gain, jazarpenak eta gartzela ere ezagutu zituen Proaño.

Bere lehen pausoa elizbarrutiko lurak indioen artean banatzea izan zen. 1962an ERPE sortu zen, Ecuadorreko irratieskola. Nagusien oinarritzko heziketa eta alfabetizazioa, eta orohar indiarren arazo eta intereseko gaien bozgailu gisa funtzionatzen du irratia. Agintariekin makinatxo arazo izan dute: jazarpenak, mehatxuak... Baina Proaño zioen bezala «*bonak zera adierazten du: bide onean gabiltzala*». Alderdi politikoei egiten dieten kasua ikusirik, indioek eurek antolatzen hasi behar izan dute.

Aurrerapen guzti hauek ez dira nolanahikoak. Alabaina lurjabeen eragina eta

Indioak, iraun eta jasateaz gain, beren herri kontzientziak eta eskubideez jabetu dira.

boterea handia da, eta gobernuak beraien alde egiten du gainera. Baina gaur egun beste faktore berri eta arriskutsua azaltzen ari da: sektak. Hegoamerika osoan nabaria da hauen eragina; Ecuadoren bertan emisorarik indartsuena beren esku da, EEBBetatik datorren emisora. Helburua argia da: pertsona eta talde konpro-

metituak banatzea; lasaitasuna; konpromezu eza eta kristautasun mantsoa aldarrikatzea; errealitatearekin loturarik ez duen Ebangelioa iragarritz, konformismoa eta alienaziora daraman Ebangelioa bultzatzea.

Nabarmena da sekta hauek atzean dituzten helburuak. Texaco moduko multinazionalak ere diru as-

ko inbertitu dute gurutzada honetan. Botere honen aurrean erakunde indigeniarrek, Proañoen ondorengoek, utopiak, ametsak, itxaropenak eta komentzi-menduak ematen duten indarraren laguntza dute.

Aitor Etxebarria

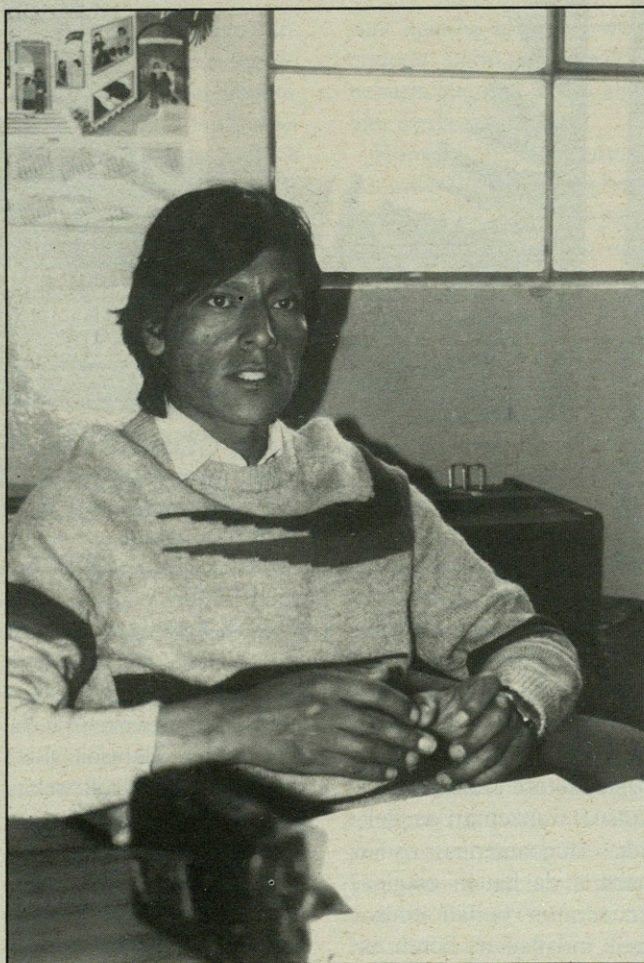
Arturo Muñolema, Ecuadorreko CONAIE erakundeko arduraduna:

«Lurraren alde, kulturaren alde, libreak izan arte»

CONAIE Hegoamerikako indioen erakunde garrantzitsuenetakoa dugu. Quitoko Iparraldean duen egoitzara hurbildu eta bertan aurkitu dugu Arturo. Gaur egun indioen mugimenduak bizi dituen gorabeheraz mintzatu gara.

ARGIA. Zein da CONAIEren betebeharra?

A. MUÑOLEMA: Gure zeregin garrantzitsuen indigenen eskubideak errespetatu eta onartzea da. Honetarako gure barnean dauden era-

Arturo Muñolema Quitoko bere bulegoan.

kundeak promozionatu eta gainontzeko herri mugimenduekin etengabeko harremanak jorratu behar ditugu. Hauxe gain, Ecuadorreko mugimendu indigeniarra proiektu politiko fin-koa bihurtu nahi dugu. Hots, egunen batean, eta ez oso urrutiti, aldeketa politiko orokorra plazaratuko duen alternatiba bilakatzea. Ecuadorren hamar nazionalitate indigena daude eta estatu plurinazionala nahi dugu. Azkenik, gure kulturaren berreskurapenaren atzetik gabiltza, gure nortasun eta sustraian bila, nondik gator-zen eta zer garen jakin nahirik.

A. Guzti horien artean, zein da zure ustez errebel-
dikazio nagusia, duzuen
beharrik handiena?

A.M. Lurra da. Indigena-
batek lurrik ez badu hila da-
go. Gure arazorik nagusi-
ena lurra eta gure lurraldeen be-
rreskurapena da. Orain dela
500 urte hasi zen lapurke-
taren ondorioz galdu gen-
itu.

uen lurren berreskurapena. Beraz, nekazal erreformak agintzen duena betetzea exigitzen dugu, hots, erein gabe dauden lurrek indigenen eskuetara pasa behar dutela.

A. *Iazko ekainean borroka gogorra izanzenuten. Nola zaudete gaur?*

A.M. Altxamendu bat izan zen, eta hura 500 urtetako erresistentzia-ren barruan kokatu behar da. Antolatzeko dugun gaitasunaren agerpen edo froga izan zen. Kokoteraino geunden azken urteetan gobernu ezberdinek egindako eskaintzen aurrean, gehienak bete gabe geratzen bait dira. Horien ordez, marginazioa, pobrezia eta arraza diskriminazioa ezagutu izan ditugu. Funtsen, lurren arazoak leher-tarazi zuen gatazka eta argi utzi nahi dugu gure errebin-dikazioak lortu arte iraungo duela. Lurraren alde, kultu-raren alde, libreak izan arte. Altxamendua hasi besterik ez da egin. Gobernuak en-tzungor jarraitzen badu bes-te neurri batzu hartu behar-ko ditugu.

A. *Nolakoak dira orain gobernu eta elizarekin di-tuzuen barremanak?*

A.M. Une honetan ez dugu harremanik gobernuarekin. Elizak bitartekaritza lana betetzen du. Oso betebeharrak garrantzitsuak du gure behar-rianak adierazi eta bide-ratzerako orduan; lurraren arazoan batez ere. Gaur egun eliza kanpo-zorraren erosketan parte hartzen ari da eta horrela eskuratutako diruaz lurak erosten ditu indigenentzat.

■ Gure arazorik larriena lurra da; indigena batek lurrik ez badu hila dago

Indioen kulturak bizirik dirau

HEGOAMERIKAN

berrogei milioi indio geratzen dira. Orain 500 urte hasitako sarraskian bizirik gelditu direnak dira. Ecuadorren hamar milioi-ko populaziotik hiru indigenak dira, eta hauen azpian hainbat etnia eta kultura, puruauetarrak, otalbarrak, aucak... Baina aniztasun guzti honen artean, zenbait ezaugarri amankomun aurki dezakegu: besteak beste, lurrrari dioten maitasuna eta lotura; euren arteko aniztasuna eta berdintasun sentimendua; pentsamendu indibidualaren aurrean duten eredu komunitarioa; lanaren kontzepzioa, naturarekiko erabateko errespetoan; denbora eta diruaren kontzepzioa (lasai ibiltzea eta dirurik ez pilatzea)... Ezaugarri hauek indioen komunitatean gauzatzen dira, «komuna» izeneko elkarteetan antolatzen dira, euren izpiritua eta nortasunaren isladarik argienak dira. Etxe komunalak ohizko

elementuak ditu: denda komunitarioa, eskola, eliza... Eta komunaren buruan «Cabildo»a, aspaldiko erakundea eta komunaren gobernuak. Demokratikoki hautatuak izan diren lauzpabostek osatzen dute eta beraiek esaten dutena egiten da, nahiz eta gainontzekoek noizbait beste zerbait pentsatu. Hain zuzen ere, horregatik da hain garrantzitsua komunitate eta «Cabildo»aren arteko lotura estua. Dena den, komunitatean ez da ezer erabakiko guztiak ados egon arte.

Ez dugu inoiz aurkituko enpresarik ordutegi finkoan lanean ari denik. Bi lan mota bereiz ditzakegu: norberaren lana, bakoitzaren etxean edo lurretan egingo dutena; eta komunitarioa, «minga», komunitatearen beharrazanez erantzuten diona.

Hezkuntza arloa nola edo hala bete da: arestian aipatu dugunez, komuna bakoitzak bere eskola du. Hemen umeek

lehen mailako ikasketak buru ditzakete, baina hauen artean desertzioa eta ikasketen uztea ohizkoa da; batetik indioen beraien arduragabekeriagatik eta bestetik estatuak dituen irakasle eskasengatik. Oso fenomeno bitxia da indio batek bigarren mailako ikasketak (beste sei urte) bukatzea eta are bitxiagoa unibertsitatara heltzea. Egoera honen aurrean «macagiz» izeneko irakaskuntza mota azmiparra dezakegu: ikasleak bere etxean ikasten du eta irakaslea bertara joaten zaio azalpenak eman eta azterketa egitera. Ikasleak berarentzat probetxugarriak eta erabilgarriak diren edukiak ikasiko ditu: nekazaritza, abeltzaintza...

Ecuadorren mendebaldeko kultura gero eta indar handiagorekin sartzen ari denean, EEBBetakoa eta kapitalista bereziki, indioen kultura inoiz baino alternatiba baliagarriago bihurtzen da.

A. *Esaiguzu zerbait Amazoniako indigenen egoe-rari buruz.*

A.M. Nazio mailako arazo bilakatu da. Gaur egun ez dago naturaren hustiaketa arrazionala; aitzitik, ustiaketa basatik egiten ari da eta honek kalte larriak sortarazi

ditu bai ingurugiroan eta bai nazio indigenetan. Entrepresi, dagozkien lurraldeetara muga daitezen besterik ez zaie eskatzen. Beste arazo bat kolonizazioa eta turismoarena da. Amazonian egiten ari den kanpaina turistikoa, gure kultura, interes, baliabide, fauna eta ekologiararen aurka doa.

A. *Nola dakusazue V. Mendeurrena?*

A.M. Ospakizun hori era-

bat errefuxatzen dugu. Data hau ospatzeak herri indigeniarrei inposatu nahi zaien bigarren menderaketa suposatzen du. Gu beste ekin-tza batzu antolatzen ari gara: hitzaldiak, nazioarte mailako ihardunaldiak, elkartasun ibilaldiak, ospakizun kulturalak... Finean, data honen benetako esanahia isladatuko dutenak.

Aitor Etxebarria

HISTORIA ETA GERO

Amaitu da Historia. **F. Fukuyama,** 1989

■ 1.826 EGUN BAIRUTEKO SOTANU BATEAN

DUELA bost urte, 1986ko apirilean John McCarthy kazetari britainiarra, Libanoko Hezbolla taldeko kideek preso hartu zuten. Harrez gero, eta askatutako beste bahitu batzuen ustez McCarthy Bayruteko sotanuan batean izango da preso. Zenbaitzuren ustez hilik dago, baina askatuak izan direnen azken datuak diotenez bizirik dago. Goiko argiazkian Maurice McPartand agertzen da, McCarthy-ren omenegindako filmean bahituarena egiten du.

■ NEW YORK-EN PRESOK INDEMNIZATU BEHARKO DITUZTE

EPAILEAREN aginduari jarraituz, New Yorkeko udalak, 24 ordutan oherik ez dutelako, lorik egiten ez duten presoak indemnizatu beharko ditu. Jende

pilaketa dela eta gero eta ohizkoagoa bihurtzen ari da hiritzar honetan presoek ez dutela oherik eta berauek txandatu beharrean izaten dira. Dagoeneko 3.000 milioiko zorra duen New Yorkeko udalari zaila izango zaio era guztietako gastu hauei aurre egitea. Irtenbidea, beraz, erraza: kalera...

■ CUBA MEDIKUNTZAREN PUNTAN

UNE larriak igarotzen ari da Cuba. Ekialdeko ereduaren gainbeherak arazo larriak ekarri dizkio ekonomi alorrean eta batik bat energiaren eremuan. Alabaina, medikuntzaren arloan ez dirudi atzean geratzen denik, immunoak diren gaisoak erabat babes-ten duen ohearen egilea bihurtu da eta. Ohe honek gaisoa erabat isolaturik mantentzen duen airea botatzen du alboetatik eta horrela, bestela gela be-reziak behar direnez, asko merkatzen du gaiso immunoen tratamendua. Bizikleten ostean oheen txanda Cuban.

E L E M E N T E

«Norbaitek bonako alternatiba proposatuko balit, Saddam Hussein Iraketik ateratzea eta beste herrialderen batean zoriontsu bizitzen uztea, pentsatu egingo nuke baina suposatzen dut baietza emango nukeela».

George Bush.

*«Lobitze eta kaka artean bi-
lo egin eta hil egiten dira».*

Martin Cotingham,
Erresuma Batuko 'Kristau
laguntza gizalaguntza
erakundekoak kurduei
buruz.

«Norbaitek joan beharko du Bagdadera eta jaun bori barrapatu. Eurek nabi badute (EEEkoek) egin bezate. Ez dut inongo eragozpenik».

Richard Cheney, EEBko
Defentsa Idazkaria.

«Sadamen errepresioaz babestu behar ditugu. Halaber, kurduek autonomia mailaren bat lor dezaten aldekoa naiz».

Henry Kissinger.

O I H A R T Z U N A K

TXERNOBILEKO V. URTEURRENAK EZ DITU ONDORIOAK EZABATU

DATORREN apirilaren 26an Txernobileko zentral nuklearraren istripuaren V. urteurrena beteko da. Orduantxe bertan, 35 pertsona hil ziren, horietatik 24 suhiltzaileak. Soviet Batasuneko agintariek bi hiri industrial eta milioi erdi pertsona, inguruetik urrundu zituzten. Gaur egun dagoeneko 30.000 pertsonak emigratu egin dute eta 30 kilometroko distantzian ezin da bertara hurbilbu. Milioi t'erdia pertsona erradioaktibitateak nahiko eraginda geratu zen. Horietatik, zenbait ikerlarik diotnez, milioi erdik kantzerra izango du. Sovietar agintarien esanetan, aldiz, 24.000 «besterik» ez dira izango.

«Israel autonomia baino gehiago eta subiranotasuna baino gutxiago den zerbait emateko prest dago».

Isaac Shamir, Israeleko lehen ministroa.

FMI-K KOLERAK BAINO GEHIAGO HILTZEN DU

PERU munduko kanpo-zorrik handienetakoa duen estatua da. Bertan urtero 15.000 haur hiltzen dira gaitzen batek jota. Hilkortasun tasa milako 88a da, Hegoamerikan Bolibia eta Haiti bakarrik daude bere gainetik. Orohar 14.000 haur bizirik iraun nahian ari dira Liman. Hiltzen ez diren asko indar errepre-siboak hiltzen ditu, horrekin «terrorismoaren hazia» geldieraziko dutelakoan. Hamar urtetako gerrak dagoeneko 20.000 hildako eta 5.000 desagertu eragin ditu, eta, halaber, 20.000 milioiko galera materialak. Populazioaren %80 pobrezia egoeran bizi da eta Limako uren %90 kutsaturik dago.

«Krisia bere gorengo puntura iritsi da, eta jadanik lehendakariaren botere bereziak ere ez dira nabiko anturkia eta lege borrokari aurre egiteko. Alderdiak egoera bonen erruduna zein den esan eta erantzun egin beharko du».

Boris Guisdaspov SESBeko buruzagi neokontserbatzailea.

«Saltzaile bandiada, zalantza barik, baina produktuaren kalitateaz konbentzitzeko ez da borrenbeste hitz egin behar».

Akio Morita Sonyko lehendakariak Gorbaxovi buruz.

Estatu Espainiarrean erazgozpen fiskala ez dago araututa

BAKEAREN ALDEKO ZERGA

Ekainaren 25ean Errenta Aitorpena aurkezteko epea amaituko da. Hori dela eta eragozpen fiskalaren inguruko eztabaida berriro plazaratu da. Alde batetik, Golkoko gerrak gastu militarren behararren polemika areagotu du. Bestalde, aurtengo kanpainan Bizkaiko Eragozpen Fiskalaren aldeko Asanbladak zenbait talderen laguntza eskatu du.

ERAZGOZPEN fiskalaren bidez gastu militarren finantziabideetan parte hartu nahi ez dutenek, gerraren aurkako pentsamoldea gauzatzeko ahalmena dute. Baita irtenbide militarren alde agertzen diren pertsonen baina gastu militarrek gehiegizkoak iruditzen zaizkienek ere, beste-lako irtenbidea dute. Eki-

men hau defenditzen dutenen eritziz ez da Ogasunari gutxiago ordaintzea, baizik eta gastu militarrei zuzendutako diru portzentaia beste leku edo helburu desberdinetara bideratzea.

Epe luzean, Eragozpen Fiskalaren aldeko Asanbladak ekimen mota hauen bidez, industria eta gastu militarren ezabaketa lortu nahi

du. Epe laburrean, gastu militarren murrizpena eta eragozpen fiskalaren onarpen politikoa eta legala du helburutzat. Xede hauek betetzeko aurtengo kanpainan hainbat talderen laguntza eskatu du Asanbladak, hain zuzen ere, Kontzientzia Eragozpen Mugimendua, Kontzientzia Eragozleen Elkartea, Desarme eta Bakearen aldeko Euskal Mugimenduak, Hegoa, Mugarik gabe, eta Hirugarren Mundua eta Pakea elkar-teena.

Kontzientzia Eragozpena oinarritzko giza eskubidea da 1948. urteko Giza Eskubideen Deklarazio Unibertsalaren arabera. Estatu Espainiarrean eskubide hau araututa ez egon arren Auzitegi Konstituzionalak zenbait epaitan gai honen

inguruko jarrera hartu behar izan du: «(...) Kontzientzia Eragozpenari dagokionez, nabiz eta araubiderik ez izan erabili ahal den er-kubidea da».

Gerraren inguruan

Eragozpen fiskala ez da le-gala baina Eragozpen Fiskalaren aldeko Asanbladak zilegitzat jotzen du kontzientzi eragozpe-naren eskubidean oinarrituz. Euren ustez eragozpen fiskala kontzientzia era-gozpenaren barnean ulertzen bat da. Ildo honetatik munduko herrialde batzuetan bakearen zerga-ren aldeko lege proiektuak aztertu izan dira eta Europako Legebiltzarrean aurkeztuko den

KONTURA EGINDAKO ORDAINKETAK	Lan etekin zioz	31	420.000	
	Higigarrien kapitalaren etekin zioz	45	3.000	
	Atxekipenak guztira			275
Itzultzekoa gertatzen bada				280
ITZULI BEHARREKOA (274-275)	285	23.000		281
				282
Itzulketaren zenbatekoak ezin izango du 275. gakoan azalduko gauditu				283
				284

Objezio Fiskala

Diferentzia (274-275) 275 423.000

280 -23.000

281

282

283

284

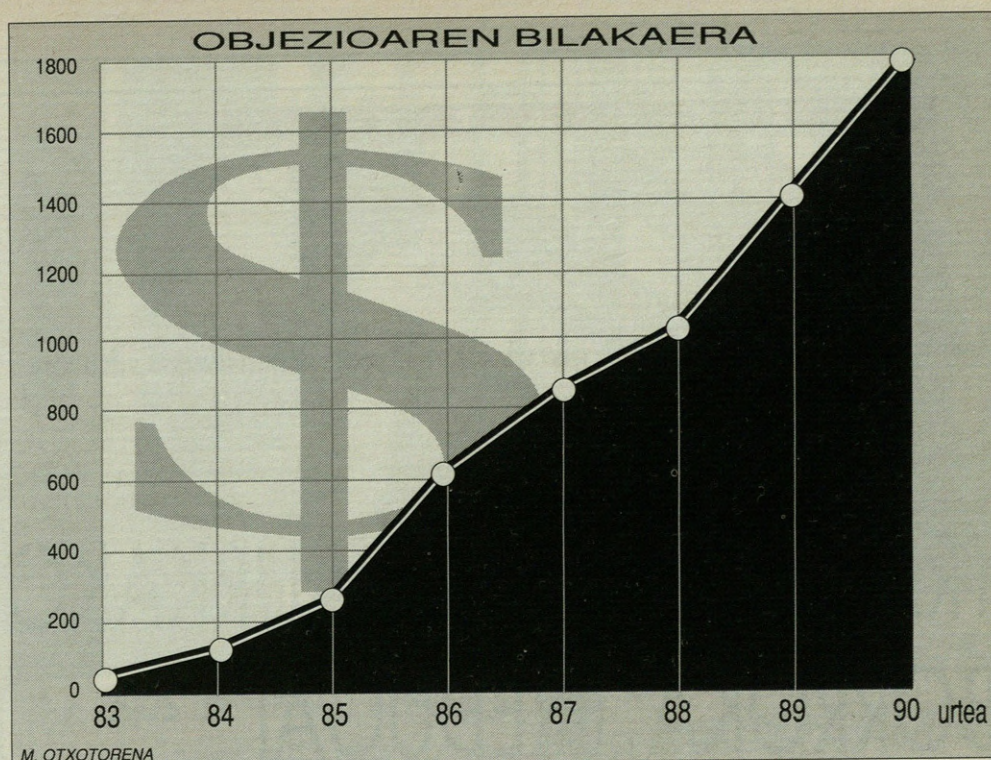
SARTU BEHARREKOA 282 edo 283

Errenta Aitorpenean ez dago eragozpen fiskalarentzat leku zehatzik. Higigarri Kapitalaren moduluan jartzen dute eragozleak.

proposamena ari dira lan-
tzen eragozle europarrak.
X.X. mendeko aintzidariak
Peacemakers ak izan ziren,
1948 urteko Konferentzian
jarrera hau hartzea onartu
zutenen. Ordutik eta Viet
Nameko gerratik batez ere,
eragozpen fiskala areagotuz
ioan da. Europan, 80. ha-
markadaren hasieran heda-
tu zen —euromisilen ezar-
kuntzari buruzko akordioa
zela eta—. Frantzia 1973an
jadanik antzeko kasuak
egon arren, adibidez Larzac
base militarra jartzeko as-
moa kaleratu zenean.

Gastu militarren beha-
rra kolokan jarri zen berriro
Golkoko gerraren ondor-
rioak agertu zirenean. Epi-k,
Bizkaiko Eragozpen Fiska-
laren aldeko Asanbladako
kideak, honela adierazi digu
egoera: «Armadak gero eta
diru gehiago eskatzen
duenez, bizi baldintzak
hobetzeko aukerak mu-
rriztu egiten dira. Hiruga-
rren Munduan, astero,
250.000 ume biltzen dira,
bi eguneko munduko gas-
tu militarrekin salba zitez-
keenak. Estatu Espainia-
rrak Hirugarren Munduari
emandako laguntza, be-
rialde berberei saldutako
armetatik ateratako eteki-
nen herena izan da. Gure
ustez 180 graduko bira
eman behar dugu eta beste
gauza batzuei lehentasuna
eman».

Errenta Aitorpenaren in-
primakiak betetzerakoan,
azken moduluan, kuota li-
kidotik objetatu nahi den
diru portzentaia kentzen da.
Hau egiteko modurik ez
dagoenez, «bigigarrien ka-
pitalaren etekin zioz»
jartzen duen lekuan «eta
objezio fiskalagatik» esal-
dia gehitzen da. Bi eragoz-
pen mota daude: eragozpen
portzentuala, %6,9ren mu-
rrizpena, hau da, Defentsa

Eragozpen Fiskaleko mugimendua 1982an hasi zen. Estatu Espainiarrean emandako bilakaera. Bizkaiko Eragozpen Fiskalaren aldeko Asanbladak emandako datuak.

Ministeritzak Estatuko Au-
rrekontu Orokorretatik joan
den urtean hartutako ko-
purua edo, Asanbladak aur-
tengo kanpainan proposa-
tutakoa, 3.000 pezetak, Estatu
Espainiarrak Golkoko ga-
tazkara bidalitako itsasontzi
bakoitzeko 1.000 pezeta.

pezeta gastu militarretik
murritz ziren, 3.611.436
pezeta beste proiektu alter-
natibo bideratu eta
12.445.734 pezetak eskatu zi-
tzaizkion Ogasunari.

Eragozle Fiskalaren alde-
ko Mugimenduak urtero bi
proiektu, bat atzerrikoa eta

rrendean indiarren lurral-
deetan NATOren base mili-
tar aereoen hedapena eki-
ditzeko Kanpaina», Eragoz-
pen Fiskalaren Nazioarteko
Kongresuan onartutako
proposamena; «Ertamerika-
ko Pakearen aldeko Na-
zioarteko Brigadak», Gua-
temalan eta El Salvadorren
ari dira; «Kontzientzia Era-
gozleen Intsumisio Fon-
doa», intsumisio presoen
egoera hobetzeko; «Auzoen
Koordinadora», toxikomano
eta gazteen aldeko lanak
egiten ditu; «Intermon» Hi-
rugarren Munduaren gara-
penaren aldeko elkarte da,
eta Hegoa, Mugarik gabe,
Hirugarren Mundua eta Pa-
kea elkartearen proposamena
da; «El Cabrilko Hilerri Ato-
mikoaren aurkako Koordi-
nadora»; «Salhaketa», preso
sozialen aldeko lana egiten
du; eta «Euskalerrria Irratia
eta Xorroxin Irratia»-ren al-
deko finantziabidea.

Hego Euskal Herrian 1990 urtean 876 eragozle fiskal zeuden. Honen ondorioz, Estatu Espainiarreko gastu militarretatik 16.057.170 pezetak murritz ziren ●

Bestalde, diputazio desber-
dinen ordezkarietako instantzia
bat bidaltzeko aukera dago,
eragozle fiskalaren izaera
argitzeko eta dirua nora bi-
deratu den zehaztuz.

1989ko ekitaldian Era-
gozpen Fiskalaren aldeko
Asanbladak emandako
behin behineko datuen
arabera, Hego Euskal He-
rrian 879 eragozle, EAEn 600
eta Nafarroan 279, izan zi-
ren. Ondorioz 16.057.170

bestea estatu mailakoa, au-
keratzen ditu, «proiektu
kolektiboak» delakoak.
Aurtengoak hauexek dira:
«Anchuraseko Bakearen
Etxearen Finantzabidea» eta
«Gabriela, emakumearen
emanzipazioaren aldeko El-
karte Manilan». Lehendabi-
zikoa, Anchurasen Pakea-
ren Etxea talde desberdinen
lana finantziazteko.

Beste bide alternatibo
batzuk dira «Canadako Ipa-

Myriam Gartzia

Paioak eta ijitoak eskuak elkarturik Bilboko Iniciativa Gitanan

TRAFIKATZAILEEN AURKAKO BORROKA EREDUGAI

Bilboko San Frantziskoko Auzunean esperientzia gogor bat ematen ari da. Lehenengoz droga trafikoari modu bortitz eta kontsekuentean eusten ari zaio. Ijitoek euren komunitateari begira neurriak hartu dituzte eta paioei begira (ijitoak ez direnei, alegia), eskua zabaltzeko ere bai. Komunitate desberdinen gaintetik arazo amankomuna eduki badaukatelako. Borroka honek beste hainbat arazo planteiatzea ekarri du; eta batez ere elkar ezagutzea. Borroka eta ezagutzearen kronika.

TIITO Borjasek 20 urte daramatza San Frantzisko auzunean eta bertakoekin hazi eta hezi egin dela dio. Bere 'rom' izeneko arrazaz —romeek gizon librea esan gura du—, oso harro dago. Cervantesek ijitoei kalte haundia egin zien, bere us-tez, bere testuetan denak lapurtzat jo eta deskribatu zituelako. Irudi oker hartatik gaurko irudira, narko-trafikatzaileru irudira alegia, pauso txikerra baino ez da-

go. Bizkaian dauden 5.000 bat ijitoak, guztiak lapurrak, trapitxeroak, drogasaltzaileruak, izango lirateke irudi horren arabera. Borjak emandako zenbakiei kasu eginik, 100 bat droga saltzaileru dira; eta Amsterdamera joan etorrian dabil-tzanak lauzpabost besterik ez dira. «Estatu batetik bes-tera droga eramatea da trafikatzeko —zehazten du Tiitok—, baina droga be-men ez zuten trafikatzai-

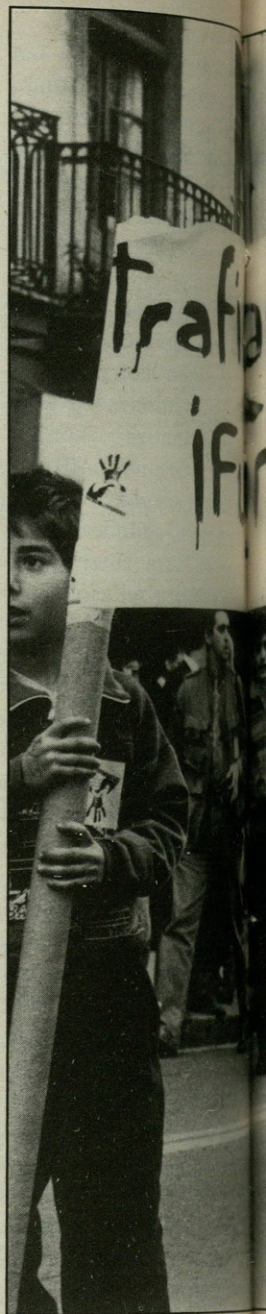
leok sartu. Bestalde San Franciskon 'trapitxeroa' da usuen eta sarrien ematen dena».

Uholdeen ostekoa

Uholdeen ostean hainbat ijito, inguruko eta urruneko autonomietatik hurreratu zen, hutsik zeuden etxebizitzetan sartuz. Argia eta ura zuten etxebizitzetan, hain zuzen. Txatarra eta kartoi bilketan zebiltzanek, lanbi-de horrek diru eskasa emanagatik, bizitokirik merkeenetara joan behar izan zuten. Bilbo Zaharrean eta Kortasetan batik bat finkatu ziren, miseria gorrian bizitzen. Nolabaiteko ghetto izanagatik eta ijitoek euren artean dauzkaten famili lotura estu eta hertsiegatik gune aproposa eta interesgarria bilakatu zen droga trafikarako. «Gune aproposa trafikantearentzat eta botereentzat, ghettoa izateagatik —gehitzen du Tii-

tok—. Bestalde, jendea geure bizitzeko moldeaz baliatu zen. Geure komu-nidadean ezin baitaiteke inor aise sartu; geure artean salatari gutxi dago gainera».

Prostituten bitartez hasi zen droga trafikatzeko, eta horren dirutza txuloentzat zen. «Errezibimendu eta obizko bisita lekutan», dio Borjasek modu leunean. Baina trafikoa horrela sortu zen, harik eta familia ugari eta etxebizitza osoak har-rapatu arte. «Droga traf-

koan dabilen familia batek berton hogeitalau ordu luzeak behar ditu emon—azaltzen du berak—; ondorioz eta ezinbestean familia osoa drogatik zintzilik geratzen da, semealabak eta 50 urtetako agurak ere bai. Familia osoak! Harriturik utzi gintuen; uste baino jende gehiago barrapaturik!.

Kanpotik etorritako jendea ere etxebizitzet baliatu da, eta eguneko 20.000 pezeta (1.000 libera) xabutzen zituzten

Kortasetan trafikatu abal izateko. Beste zenbaitetan, trapitxtoa bain da publikoa eta ezaguna, ezen trafikatzailerak ate gainean ezartzen baitzuen: «Zatozte geroxeago! Ez molestatu beranduago arte». «Eta hori larregizkoa da, kope-ta haundiska edukitzea da!», erizten dio Borjasek.

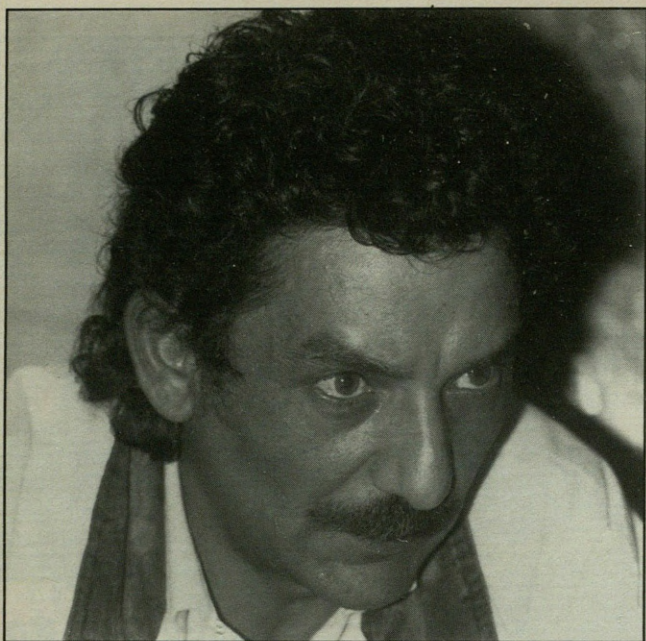
Ijitoen famili harremanek ere zafraldi itzelak jasan dituzte. Tiitoren eritziz, «gertatu zaigu senar jonkiak bere emaztea jonki izatera behartzea. Horrela bi

gauzalortzen ditu: batetik emaztea ez aldentzea; eta bestetik senarra erabat gaixotzean, droga saltzeaz emaztea arduratzen da».

Ogibidea eta pozoina

rafikoaren diruak ere badakar arrakastarik. Ezin da ahaztu trafikoak etxera dirua dakarrenik, eta ijitoen bizimoduan alokairua ordaintzeko irtenbidea izan zitekeela. Bestalde trafikatzaile edo jonkia izanda

«Guk ijitoek beste lan-balore batzuk ditugu. Ezin gaitzek egun osoan beharrean ibil. Kalean eta familiarekin egotea gustatzen zaigu, geure jendearekin eguzkitan».

Paioek ijitoekin batera manifestatzeak laguntza morala eman zien.

«behinik behin gizarte mailan identitate bat daukazu. Zer zaren galdetzen dizutenean, trafikantea edo jonkia zarela erantzuteak pisu eta begirune gehixeago erakartzen dizu, langabetua zarela esateak baino. Diru gehixeago darabilzu, eta geure gizartean dirua...».

Trapitxeoak berarekin dakar, heroina garbi saldu beharrean gero eta zikin-keria gehiagoz nahastea, eta horrek jendea pozoindu egiten du. Borjasek gogoratzen duenez, *«gauza bat da droga saltzea eta bestea jendea pozointzea. Finean ez dute droga saltzen, pa-*

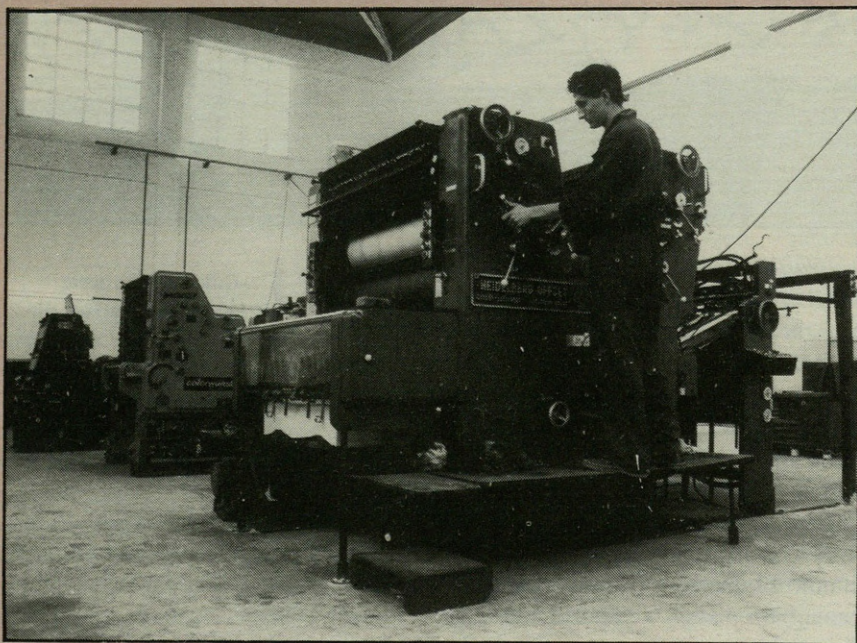
reetako bauta bauta. Halako nahasketa-pozointzek hainbat jende hil dute oinaze deskribagaitzetatik igaro ostean».

Osaba Dimas eta lege zaharrak

Aurtengo urtarilean, halako nahasketen ondorioz auzken mutila ehorztean, Osaba Dimas-ek, Bilbon ijitoen autoridade morala daukan ordezkari nagusiak, zerbat egin beharra planteatu zuen.

Ijitoen arau zaharren arabera norbaitek legea hausten duenean, deitu egiten dute eta gogorazi egiten

LEKU BAT EGIN DUGU GRAFIKAGINTZAN

LASARTEKO EGOITZA BERRIA. INDUSTRIALDEA 1-2.

ANZA

FOTOKONPOSAKETA
INPRIMATEGIA

ESKURAGO

Auzunetik kanpo entzun zen Iniciativa Gitanaren berri.

zaio. Hala ere legez kanpo-koak bere horretan jarraituz gero, bota egiten dute komunitatetik eta epe bat ematen zaio itzuli ahal izan baino lehen. Baina ahozko arau zaharrok ez zuten droga arazoaren aurrean legerik, eta Osaba Dimasek Agureen Batzordearekin batera (Ministroen Kontseilua nolabait), irtenbidea bilatzea pentsatu zuten, ezin zitekeela hainbat gazte HIESaren ondorioz hiltzen utz, ezin zitekeela ijito familia osoak drogapean utz, ezin zitekeela populu osoa deusezten utz. «Inoiz ikusi dugun egoerarik izugarriena eta mehatxugarriena zen buraxe», azpimarratzen du ijitoak. Iniziatiba familia guztien adostasunez sortu zen asanbladan, familien artean sor zitezkeen gatazkak edo zatiketak ekiditeko.

Iniciativa Gitanaren ha-

ziak erein eta «indartu egin zen Iniciativa, geure baitako kemenaz jabetu bait ginen», baiezen du Tiitok. Eliza Ebangelistak ere, neurtzen zaila bada ere, ijitoen arteko bateratzean zein kementzean eragina izan du eta Iniciativa bideratzen lagundu egin du.

Iniciativa eta paioak

Beraien arteko ebazpena hartu ostean, «makumeek eta seinek batzarretara etortzerik ez badute ere, asanblada egin genuen Kortez kaleko Eliza Ebangelistan. Ondorioz, kalez kalez, tabernaz taberna eta etxebizitzaz etxebizitza, trapitxeroen atzetik ebiztarien modura ibili» zirela kontatzen du, baina arazo berri bati aurre egin behar izan zioten. «Zer egin trapitxero paioekin?... Ba

bauen atzetik ere ibili ginen, etxebizitzetatik bota egin genituen, bospasei ordutan atarian egon ondoren», gaineratzen du solaskideak.

Hurrengo urratsa, gizarte gehiengoarekin kontatzea eta harremanetan sartu dira, San Frantziskoko Auzo Elkartarekin besteak beste. «Auzokideongandik ere etorri zitzaigun proposamena, zerbait egin beharrena, alegia» eranstzen du Tiitok. Bi hilabete beranduago Txurdinaga eta Otxarkoagako Auzo Elkartekoekin ere harremanetan sartu ziren. Bestalde, Go-

bernu Zibilera ere abiatu ziren. Honen erantzuna hurrengo astean itzultzekoa da.

«Guztiaren gainetik geure kabuz hasi gatzazkie auzunean drogak hartuak daudenei planteiatzen. Hots, droga utzi nahi dutenei aste beteko epea ematen diegu. Eta nahi ez dutenak uxatu egin ditugu, komunitatetik bota, sei hilabetez kanpoan egoteko aginduekin», diosku ordezkariak.

Balizko baserria

Iniziatiba desberdin eta eraginkor hauen bideratzea martxoaren 9an egindako manifestazioan isladatu zen; jendarte «zabalar» begira alegia. Hain zuzen ere, prentsak aipatu duena, goraitu zenbaitetan. Bilbo-

■ «Auzokideengandik ere etorri zitzaigun zerbait egin beharrena proposamena» ●

Sendabide korapilotsuak

INICIATIVA Gitanaren ondorioz hainbat kezka eta egoera erantzun beharrez geratzen dira. Erantzunarekin batera erantzukizuna hartu beharra.

EAEn azaroaren 11ko 15/88ko legea dugu drogamenpekoen alorreko aurre hartze, laguntze eta birgizartetzeari buruz diharduena. Legearen 23. artikulua argi uzten du zera, nahiz eta konpetentziak oso banandurik egon, erantzukizunik haundiena Osakidetza deroala beti ere droga tratamenduei dagokienean.

Konpetentzia banaketa horretan bestalde Lehendakaritza Sailean Droga gaietarako Idazkaritza Nagusia dago. Honen buru den J.A. Perez Garcia Arrospidek dioen bezala Aholku Batzorde bat da,

jokamolde norabideak ebatzi eta 1988ko legea bete nahi duena.

Hirugarrenik Bizkaiko Diputazioko Ongi Izate zerbitzua dago, eta honen buru den Josu Montalban PSOEkoak dienez «*drogamenpeketasun kontuetan inork ez dauka konpetentzia zuzenik. Elkarren artean banandurik dauzkagu*».

Laugarrenik, Bilboko Udalak, drogamenpeketasun kontuetan politika prebentzio mailan gauzatzeko du. Bertako buru den Mikel Arizaleta HBkoa, Iniziatibaren kasuan baserriaren bila dabil baina auzunekideetako arbuioak jasotzen ditu, Uribarrikoena adibidez.

Guztiak bat datoz, bultzatu eta sostengatu egin behar dela esaten. Arrospideren hitzetan, Iniziativa

«oso duina iruditzen zaigu. Gainera baserria esperientzia pilotoa litzateke ez bait dago prezedenterik. Erantzun bizkorra behar dute, eta gure aldetik koordinazio abalegina egingo dugu».

San Franziskoko nola-baiteko bozeramalea den Antonek esan digunez, «guk Osakidetza kritikatzeko dugu, dagoneko oraintxe bertan neurririk hartu ez duelako. Toki-komandoei beharrezkoa zaie tratamendua, baina berehalakoa. Atzeratzen ari dira eta honek auzunetan sekulako desorekak dakartza. Hartu beharko lituzkete neurriak, bestela, ez hartze horrek esan nahi bait luke droga trafikoa onartzeaz gain zilegi jotzen dutela. Gure betebeharrik funtsezkoena droga trafiko aintzinean Osakidetza presionatzea da, neurri sanitarioak lortu arte».

IHESaren kontrako komisioen boza ere altxatu da politikoak kritikatu. «*droga desmifikatu egin behar da eta alde praktikoa jo. Guk uste dugu gauza batzu onartu egin behar direla. Zerbait jendek ez dio drogari utzi nahi eta boni ere zerbait proposatu behar diogu. Ezin ditugu kalerdian botata utzi*». Kasutan tratamendu bereziak proposatzen dituzte.

Baina tratamendu berezi horiek martxan jarri ahal izateko politikoen onena behar dute.

Dena dela Iniziativa Gitanak drogamenpeketasunaren auziaren aurrean arazoak azaleratu baino ez ditu egin. Instituzioek erantzun beharko diote eta teoriarantz erantzuten hasi dira, aspalditik ebatzi zuten politikari jarraituz. Baina gaur arte ez dute praktikan ipini. Kasuan kasukoari erantzuten hasi dira.

ko alkate den Duñabeitiaren parte hartzeak manifestazioari «*sinesgarritasuna eta seriotasuna*», eman zizkion. «*Nolabaiteko sostengu moralak izan da paioek ere manifestazioan esku hartzea*», onartzen du Borjak.

Hemendik aintzina hainbat gestio, bide instituzionaletik hasi dira. Batez ere bultzada eta lagun-

tza Udaletxeko Drogamenpeketasun Saileko arduradun den eta HBko zinegotzia den Mikel Arizaletarengandik datozkie.

Baina gogoan eduki behar da Iniziativa Gitanak daraman borroka ezinezkoa duela trafikoari eta trapitxeroei aurre egitea, baldin eta alternatibarik proposatzen ez bazaien. Alternatiba bizkorra

behar du, gainera. Alternatiba horren pisurik astunena Iniziatibakoek eroan badarozte baina hainbat instituzioek ere jo koan sartu behar dute. Iniziativa Gitanaren berezitasunak kolektibo gisara batetik, eta hauen proposamena bestetik, onartu egin ditu Instituzioen arteko Koordinadorak. Desintoxikaziorako baserri bat bere gain hartzea, alegia. Orain baserria bilatzen dabilta burubelarri. Baina baserri honen kokapena da burubausterik itzelena. Orain gutxi Uribarri auzunean bazuten bat aurkiturik. Alta Uribarriko biztanleak erabat kontra jarri

zitzazkien. Kontra jartze biribil honek ederto asko isladatzen du gizarteak oraindik ere ijitoekiko eta drogamenpekoekiko daukaten jarrera.

Baserri bila dibardute. Erantzun bizkorren zain ibardun ere.

■ «**Gertatu zaigu senar jonkiak bere emaztea jonki izatera behartzea; horrela bi gauza lortzen ditu: emaztea ez aldentzea eta senarra erabat gaisotzen denean droga saltzeaz emaztea arduratzea**» ●

Arturo I zartzelaia
Ermíne B elastegigotia

AUTOSERVICIO
Agerretxe Ibilbidea
DEBA

EKO TOLOSA
Zumalakarregi kalea, 4
TOLOSA

SAN JUAN BAUTISTA
KOOOPERATIBA
Villas auzoa
HERNANI

EKO VILLALBA
Torres Urquizu kalea, 13
EIBAR
San Juan kalea, 9
EIBAR

DIFERENTE C.B.
Gran Via kalea, 11
GROS AUZOA — DONOSTIA

EKO SAN MIGUEL
Bartolomé de Urdiso kalea, 9
IRUN

EKO BERAUN
Galtzaraborda Etorbidea, 2/8
BERAUN — ERRETERIA

MERKEK IGLESIAS
Azkuene Kalea, 12
TRINTXERPE

EKO ASTEASU
Keelavite poligonoa 7/8
ASTEASU

ECONOMATO ORBEGOZO
C/ Eliz — Kalea, 1
ZUMARRAGA

BETI MERKEK
Larola kalea, 12
DONOSTIA

SUPERMERCADO SOKOA, C.B.
Sokoa Merkatalgunea, 7
Hirigintza (ABARKA Jatetxearen alzean)
HONDARRIBIA

BASTIDA
Erdiko Kalea, 32
MUTRIKU

EKO ZARAUTZ
Nafarroa ibilbidea, 37
ZARAUTZ

SUPER RENTERIA
Vicente Elicege kalea, 5
ERRETERIA

EKO ALTZA
Larratxo Ibilbidea, 96 zbk.
ALTZA

SUPER ANDONAEGUI, C.B.
Andonaegi kalea, 10
SAN PEDRO — DONOSTIA

SUPER IZTIETA
San Sebastián kalea, 16
ERRETERIA

EKO ERREKONDO C.B.
Zigordia kalea, 7
ZARAUTZ

EKO AIETE
Etxadi Saila
AIETE — DONOSTIA

SUPER AMARA
Isabel II.a, 16 zbk.
DONOSTIA

EKO

EKO

Vivodist

Zainzuriari buruzko apirilaren 3ko akordioa eta gero

EBROKO LABORARIEN APOSTUA

Agresibitatea da modako hitza eta legea. Ekonomiaren sail guztietan horrela bada, Ebroke haran zelai eta zabalean ez liteke bestela. Europako tamainan produzitu behar da, era berean merkatuari eraso. Lehiaketa honetan berriz, bada nafar laborariak gero eta babesgabetuago daudela uste duenik. Gu gaur Foru Elkarteko laborari-abeltzainen ekoizpen osoaren %17,9a dakarten barazki eta fruituen munduan murgilduko gara.

PERALTA eta Andosillan barrena heldu gara Lodosara, bertako kontserbagileekin eta EHNE-Nafarroako ordezkariekin eginik zita. Bidearen albo bietara, belaze eta mulu-mendiekien tartekatuta, mahastiak, olibondo aleak, zainzuri alorrak eta fruitu-arbolak (muxikak, udareak) ikusten dira. Fruitu-arbolen aldeko apostua egin du Erriberako laborari askok, halaz ere barietatetik atera bide dezakete etekinik onena.

Lodosako baratzetan gara. Izugarri handitu den Ebro uherrarekin egiten dugu topo. Errioxa zein Nafarroa, alde bietara, berdura sail oparoak ditugu. Kantitatez tomatea baldin bada ere barazkirik ugariena (82 mila tona), zainzuria da (*es-parrago zuria*, hain zuzen

ere, zifra honetan kontuan hartzen ez den *esparrago berdetik* berezia), diferentzia ederrez, sosik gehien ematen duena: 4.512 milioi pezeta, 1986an.

Sektore honek —esnearenak, laboreenak bezala— etorkizun beltza daukanik ezin esan, baina batere segurtasunik ez daukala bai. Laborari anitz betikotsu moduan ari den artean, Estatu eta nazio artean mugimendu handiak dabilta. Dagoeneko Estatu espainolaz kanpoko kapitala biziki finkatuta dago Nafarroako hainbat nekazal enpresatan: San Adriango Chistu kotserba lantegiko kapitala, kasu, %100ean da EEBBetako Pilisbury enpresarena. Fábrica de Conservas de la Rivera-koaren %98a Appel & Frenzol-ena

da, Alemaniakoa. Planasa mindegietako kapitalaren %50a Frantziako Darbone-ri dagokio, orobat Frantziako Bonduelle-ri Milagron 202 langile enplegatzten dituen izen bereko konjelatu enpresaren kapitalaren %94a, eta beste %93a dauka Timan frantsesak Inabonos ongarrri lantegian. Bestalde, enpresa bertakoagoetan ere, oso selektiboki baina, kapital multinazionala etengabe sartzen ari da.

Akordio historikoa

Zainzuriari buruzko akordioaren biharamunetan gaude. Mahaiz mahai, enpresen aldetik, Consebro (kontserbagile ertain eta txikiak biltzen dituen) eta

Agrucon (kontserbagile handien elkarte) ibili ziren. Laborarien aldetik, arestian Estatu mailako ASAJA eskuindarrarekin bat egin duen UAGN (Unión de Agricultores y Ganaderos de Navarra), COAG (Estatuko koordinakundea, zeinean Errioxako UAGR eta Euskal Herriko Nekazarien Elkar-
tea sartuta dauden), eta UCAN (Unión de Cooperativas Agrarias de Navarra). Zainzuriaren salmenta arautuko duen lehenbiziko akordioa izanik, bere garrantzia azpimarkatu dute denek.

Aurrerantzean, 265 pezeta ordainduko da lehen klaseko zainzuriagatik: diamentroz 12 mm-tik goiti, burutxuri zein arroxa, eta luzeratan 16tik 22ra zm. bitartean izango dituen da hori. Bigarren klasekoa berriz, hau da, punta moreduna, lodiz 10-12 mm. eta luzez 7 eta 22 zm. bitartean izango dituen, 120 pezetatan ordainduko da.

Manuel Lorite, Consebroko presidentea: «Akordiotik kanpo gelditzen diren zainzuriek ez dute nabikoa kalitaterik, kalitate delarik noski kont-

petitibitatearen oinarria. Angel Eraul, UAGN sindikatuko presidenteak: «Lortu den prezioa errentagarritasunaren muga-mugan dago, baina onena da». Pili Berrio, EHNEkoak: «Positiboa da, baina ez ditu produktzio kosteak estaltzen, eta nekazari txikientzat ez

da soluzioa». Piliren ustez, sobera presaka lortutako akordio honekin «gol bat sartu digute, kontserbagileek oso merke erositako bigarren klaseko zainzuria leben klasera moldatuko bait dute». Agian, esaten digu Pilik, «lortuko balitz zainzuri freskoa merka-

tuan 400 pezetetan ordez —120ko prezioetik margen txiki bat utziz— 150-170etan saltzea, jendeak askoz ere gehiago kontsumituko luke; Alemanian adibidez balaxe preziatzen da, eta laborarien mesedetan izango litzateke». (Esan beharra da-

go Alemaniak berak bakarrik munduko zainzuri inportaketa guztien erditsua batzen duela).

Prezioak direla eta arazo handi bat sortzen da jornalariari ordaintzeko garaian. Zainzuriak langile piloa eskatzen bait du, eta urtero Andaluziatik bakarrik, sei bat mila jornalari etortzen da langintza horretara Ebroko partera. Bulegoak San Adrianen dituen Oficina de Apoyo al Emigrante Inesek eskaini dizkigun iazko datuen arabera, langile horietatik 1.800en bat Jaengo 27 herritakoak ziren, Jodar eta Bezmarrekoak batez ere, eta beste morderox-

■ **Gutziz probablea da legez kanpoko jornalariak ekartzen has daitezen** ●

ka bat Sevillakoak (Los Corrales herrikoak batipat). Ordea, eta Andaluziako Junta Autonomikoarekin lotuta dagoen Oficina horrek kontrolatu gabetik, Extremaduratik ere zientu bat familia heldu da zainzuritara, eta portugesak eta ijitoak ere geroz eta gehiago etortzen dira. Afrikarrik ere, berak ikusi ez badu ere, izan badela adituta daukala esaten digu Inesek. Legez kanpoko jornalarien kuestioa planteatzen hasi da.

Izan ere, konbenio berriaren arabera, edozein langileri pagatu beharreko gutxienezkoa 140 pezetakoa da, zainzuri kiloko. Gehi, 2.750 pezeta langile bakoitzari euria dela kausa-edo iharduterik izan ez duen

Banan bana, atzera tapatu zuloa, ortu lanik gaitzenetakoa da.

Lodosako industria tikiak: kalitatearen apostua

LODOSAKO «Lodosilla» izan daiteke eskualde honetako kontserba enpresa txikiaren eredu. Saso bete-bete kate desberdinetan 600-700 langile enplega ditzakeen bertako Comuna enpresaren ondoan Lodosillan 15 (zainzuri boladan) edo 30 (pipergaraian) izango dira

topean. Urtean sei hilez lan egiten dute: hiruz (iraila bukaeratik jelatu birtarte) piperrarekin eta beste hiruz (apiriletik ekaina bukaera arte) zainzuri eta alkatxofarekin.

«Gure aitona eta osaba ari ziren honetan, gero aitak beldu zion eta orain dela zortzi bat urte izan

zen enpresa familiarren booma», esaten digu Brigida Lodos, lantegiko nagusiak. Kalitatea, hor dagoke koska. «Guk ez dugu besteez bezala piperra ur-zintan garbitzen, trapuekin baizik, eta horregatik besteez «del pico» edo «morro-nes» egiten badituzte,

geuk «del piquillo» jarri-izena daukagu.

Fabrika handiek produktua kanpotik ekartzen badute, hauek bertakorekin soilik egiten dutelana. Eta (egia esan barazkiak, Ebrotik baino Murciatik gehiago inportatzen dituzten) euskal hiri handiez gain, Zaragoza, Burgos eta Madrilén badukete segurtatuta merkatua. «Guk bezero fijoak saltzen diegu zuzenean. Kalitateak beti izango du tobia, gu beti eskas gelditzen gara, hiru bider gehiago produzituta ere saldu egingo genuke; piperra ez, lebia bandiagoa bada, baina zainzuriekin eta, horixe!»

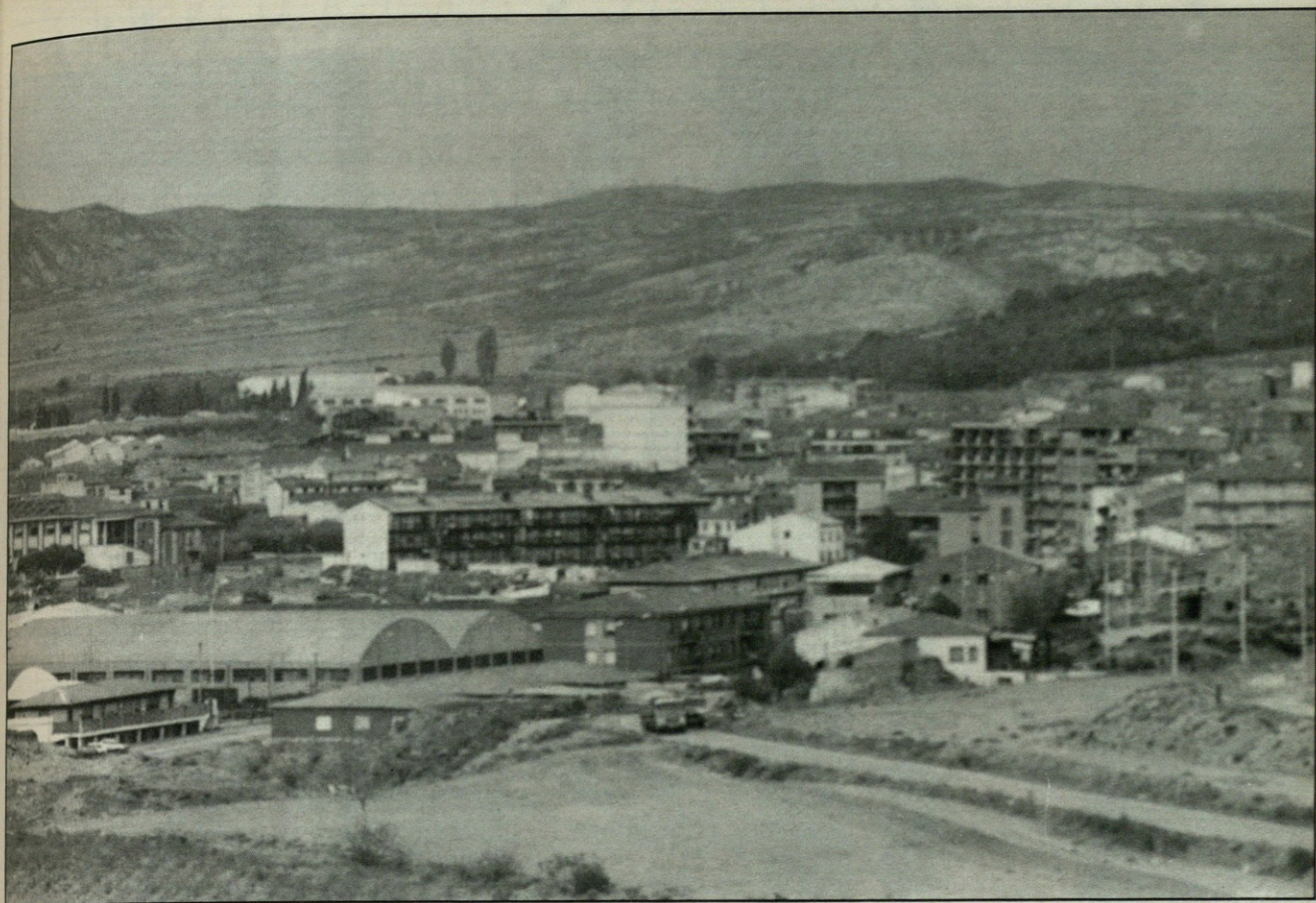

egun bakoitzeko. Gela etxea, gehi gasolina... Saso-langileok ez dira gainera bakarka etortzen, familia guztiarekin baizik: emakumeek kontserba fabrikatzen lan egiten dute maiz, urteko —ehuneko zenbat— eskolara joaten... Alta bada, laborari asko beren protesta azaltzen ari da, kontratu berriek eramanezinak direla eta, behinik-behin, modifikatu nahian. Horregatik, guztiz probalea da lan-esku ilegala ekartzen has dadin.

Zainzuriaren garrantzia

Zainzuria aldatzen duten nafar laborarientzat, txit serrera garrantzitsua da: bala regadio lurretan (Tutera eta Lodosaldean batipat) noiz secanokoetan (Lizarral-

Cipriano Lodos «Lodosilla», alkatxofa uretan erreaz.

Perón, Pedro Saez, Baigorri, La Ribera, Ramirez... kontserba industriak markatutako herria da Lodosa.

dean, erdia baino gehiago). Lehenbiziko kasuan, beren errenten portzentai inportante bat ematen dielako. Bigarrenengoan, zereala gaizki joanik askotan beste alternatibarik ez dutelako; orohar, eskualde desfaborerituak dira hauek eta, zainzuriari dagokionez, besteak baino errendimentu

tuzte lehiakide. Erregio horietan, 30-40 hektareako alorrak izaten dira, are 80koak ere. Nafarroan aldiz, alorren %92a ez da hektarea bakarrera heltzen. Bestalde, bertoko zainzuri «barietate autoktonoek» (Largo de Calahorra, Del País...) Hollandan-eta esperimentatutako —eta Espainia hegoal-

hibridoen problemarik handiena, seguru aski, laborariak bere landareak ezin produzitu izatea da, eta beraz etxe ekoizleen menekoago gertatzen direla.

Francisco San Martín Nafarroako Gobernuak Nekazaritza Kontseilariaren esanaz, «*arantzelen desagertzea ez da orain arte arazo izan zainzuriarentzat*» —baina, segidan aitortzen digunez, «*produkzio kosteak direla eta langile asko behar duten produktuek konpetitibitateari nekez eutsiko diote*». Peru, Bolivia, Taiwan, Txina... Horiei eta haiei aurre egiteko, daitkeen da aurki «Espárrago de Navarra» Jatorri-Izena Ebroz eskuinaldeko, Errioxako zainzurieta hedatzea —oso bereizgarri txikiak dituzte alde bietako zainzuriak, eta biek ere, argi eta

garbi, *merke* produzitu baino, *kalitatea* produzitzearen aldeko apostua egina dute.

Europako Ekonomia Elkartek proposatzen dituen nekazar ereduekin oso egoki dator Ebro haraneko ortu produkzioa: laborariaren diru iturrien dibertsifikazioagatik, eta bertan industria eta lana sortzen dituelako —hitz batez, nekazariak lurrari atxiki diezaion posibilitatzen duelako. Hemendik aurrera, barru merkatu mekanismoak indartzen asmatuz gero, ez baka-rrik Erriberako laborariarentzat izango da on, baina-eta kaleko kontsumitzaile hurbilarentzat ere —ai ez bageneza horixe ere gal!

■ Hibridoen sartzearekin laborariak, landareak ezin produzitu eta, etxe ekoizleen menekoago gertatzen dira ●

baxuagokoak (kilo gutxiago hektareako, eta bigarren klaseko landare gehiago).

Duela hamabost urte Estutuko zainzuri ekoizpenaren %60a iristen bazen Ebro haranekoa, orain %25a besterik ez du osatzen. Andaluzak eta extremeñoak di-

dean arras erabiltzen diren —hibridoek (Cipres, Cito, Juno...) baino hektareako produktibitate baxuagoa dute, aparte azken hauek lasterrago heldu eta kalibrez hobeak izaten direla —nahiz lurrean iraupen llaburragoa duten. Baina

Pablo Sastre

— JOSE JULIAN LERTXUNDI —

«Athletic-a urtero Europako txapelketetan ikustea dugu helburu»

Daltonikoen antzera bi koloretan ikusten du mundua, baina hauek zuri beltzean ikusten duten bitartean zuri gorriak dira Jose Julian Lertxundiren koloreak, nahiz eta aitortu txuri urdin eta gorritxoan ere ikusten duela noizean behin. Dena den, aurtan, bere aginteko lehen urtean, beltzak ikusi ditu eta berdea tunelaren azken muturrean somatzen duela aitortzen du.

ARGIA. *Lehendakaria izan aurretik direktiboa izanzinen Aurtenearekin eta utzi egin zenuen. Zerk bultzatu zintuen lehendakariaren apostuari aurre egiteko erabakia hartzera?*

J.J. LERTXUNDI. Ni betidanik egon naiz Athletic loturik, klubeko maila desberdinetako jendearekin izan ditut harremanak eta Iribar, Saez, edo Clementeren beraren lagun izan naiz; izan ere, 14 urte nituela egin nintzen bazkide. Bestalde, eta zuk esan duzun moduan, jadanik aurretiaz direktiboa izan nintzen, 1981ean Beti Duñabeitiaren azken direktibako partaidea hain zuzen, gero Aurtenearekin errepikatuz 1986ra arte. Guzti honek, hau da, kluba barrutik ezagutzeak, harrotasun kutsua duen arren, neuzkan asmoak gauzatzeko gaitasuna nuela ziurtasuna ematen zidan. Guzti honi gehitu behar diozu futbolarekiko aparteko zaletasuna, Athletic futbol klub huts bat ez den arren, eta Athleticetik guztiongan eta nigan ere sortzen duen maitasun sentimendua.

A. *Lan ordu mordo eskatuko du balako zeregin batek, ezta?*

J.J.L. Nik egin egitez banku batean egiten dut lan. Nire ihardunaldiaren erdia bankuarentzat da eta beste erdia klubarentzat. Honetaz gain nire aisia guztia eta kasik nire familia osoa ere klubarentzat dira. Konturatu nire kirol iharduna burokratikoa dela eta ez praka motzetakoa. Inoiz hala jantzi banaiz ere zale mailan izan da.

A. *Zuk zure kanpainan gestio argiago bat agintzen zenuen erizpide berrietan oinarritua. Zertan dira*

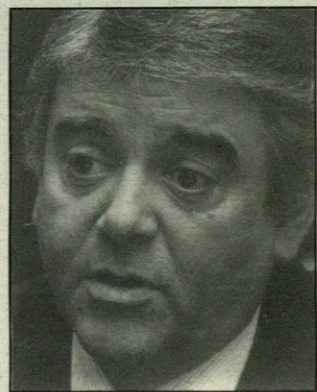
erizpide berriok?

J.J.L. Egia esan, kluba betidanik ondo zuzendua eta ekonomi sendo baten jabe izan da. Izan ere, maizteko hauteskundeak irabazi eta gero klubaren agintea hartzean patrimonio mailan oso ondo dagoen kluba eskuratu nuen, ekonomian justu samar zebilen arren. Dena den, mundu honetan dena hobe daiteke, eta nabarmenago kirolara, eta bereziki futbolera, heltzeaz dauden garai berriak kontutan hartuz, gestio profesionalduago bat eskatzen bait dute. Nik agindu nuen egitura profesionala sortuko

nuela, ahalik eta modernoena, klubari egonkortasuna emango diona, ez dadin egon emaitza deportibo eta etor daitezkeen batzorde zuzentzaileen menpe. Nire ondorengoek aldatuko dituzte gauzak baina beti hobetarako ustean. Hori bai, Athletic kirol erakundea izan arren efikazia eta errentabilitate erizpideekin zuzendu behar dela uste dut, enpresa moderno batek jokatzen duen moduan, alegia.

A. *Diozun guzti hori aspaldion entzutetsu egin den Elkargo Anonimoen kontu horrekin bat letorke?*

J.J.L. Egun ez dut kluba egituraketa horren menpe ikusten, eta agian etorkizunean ere ez Athleticen histori eta tradizio bitxiak bait dauzka, sentimenduzko lotura bat dagoelako erakun-

NORTASUN AGIRIA

51 urte dauzka ● Futbolaz gain txirrindularitza du atsegin ● Athletic-en Iribar aipatzen du, Di Stefano futbolari eta Eddy Merckx kirolari ● Saez da bere entrenatzailea ● Urtero European egotea du helburu ● Politiko samarra da eta arbitro denak onak direla dio ● Bankan lan egiten du ● Ez da ausartzen Athleticen historia guztiko jokalariekin hamaikako bat egiten

«Athleticek patrimonio oso ona dauka».

dea eta gizartearen artean. Elkargo anonimo bihurtuko balitz lotura hau eteteko arriskua legoke. Honek ez du kentzen jokabide erizpideak egungo entrepresa modernoetakoak izatea. Gainera egungo joera ikusirik, beste klub guztiak elkargo anonimo bihurtuko balira aztertzekoa litzateke Athleticek egin beharko lukeena eta agian bazkideei proposatu egin beharko genieke aukera hori.

■ Errentagarri eta efikazia erizpideekin jokatu behar da gaur egun kluba entrepresa pribatua bailitzan ●

A. Kirol emaitzek baldintzatuko ez duten egonkortasuna aipatu duzu. Bestalde helburua UEFAn sartzea da. Horren garrantzitsua al da Europa Athleticen oreka ekonomikorako?

J.J.L. Europako taldeak erakargarriak dira, beraien aurkako partiduek mamia daukate, jendea etortzen da eta horrek dirua dakar. UEFA kirol helburu bat da, behin sartuz gero aurrera egiten bada konpetizioan ondorio ekonomiko oso interegarriak dituena.

A. UEFAn sartzeko helburuak egungo ekipoaren bilakaera baldintzatuko du edota Saezek esan duenez denbora emango zaio ekipoari bere heldutasunera bel dadin?

J.J.L. Efikazia bada erizpideetariko bat ezinezkoa da helbururik gabe aritzea lanean. Gaur egun Liga ezinezkoa da, Kopa zortearen menpe dago eta UEFA da geratzen zaiguna. Athleticek duen historia, tradizioa, ekipoa eta beste arrazoi askorengatik beti egon behar luke goian, aurreneko seien barrura alegia. Hori bai, ez dugu etxea hankaz gora jarriko. Athleticek egin dezakeen gauzarik onena bere historian begiratzea da eta ikusiko dugu historikoki belaunaldika izan ditugula talde indartsuak. Posturen bat bete behar bada teknikoek esango dute, hori niri ez dagokit, eta gainerakoa

lana eta pazientzia dira.

A. Zuk esan zenuen Athleticek duen joko ingeles hori alde batera utzi behar zela eta gehiago begiratu Holanda eta Italia bezalako nazioetara. Horretarako Clemente fitxatzen duzu. Ez al da kontradizio bat Clemente joku tankera bonen aldekoa dela jokitik?

J.J.L. Gauza bat da nire pentsatzea Athleticek halako edo bestelako jokua egin behar duela eta beste bat guztiz desberdina, goizetik gauera joku modu hori inposatzea. Hori batetik eta bestetik Holanda eta Italiari dagokienez, ni ez nintzen jokatzeko moduaz ari, kirol egituretzat baizik. Holandak 14 milioi biztanle izanik kirolari bikainak ematen ditu kirol arlo guztietan eta Italiak, oster, futbolari hoberenak erosiz lortu du beste ko ligak duen maila. Nik usate Athleticek Holandak bezala jokatu behar duela, harrobia indartuz eta horretan ari gara Lezaman. Lezamak ez dio enbidiarik munduko beste inongo ereduri, beste gauza bat da gizartearen kirol eraketa traketsa izatea eta eguneroko bizitzan kirolak ez izatea dagokion garrantzia.

A. Horretarako alokaturio diozue Lezama Eusko Jaurlaritzari 30 urtetarako?

J.J.L. Hori aurreko zuendaritzak sinatu zuen, baina Euskadiko Selekzioak Lezamako instalazioak erabiltzeko aukerara mugatzen da. Athleticek indarra egin behar du, kirolak gero eta garrantzi handiagoa izan dezan gizartean. Nik nahitago dut Lezamara 15-16 urtetako mutilak etortzea eta ez orain bezala 8-9koak hartzean gertatzen den metatzea ematea. Gazte hel-

duagoak etorriko balira punta puntako eskola izango genuke, gaur egun osterako oso gazterik hartzean umeak jada futbolari sentitzen dira futbolarigai baino ez direnean eta gainerako ekipoetako jokalariegai izugarritzko desilusia sortzen dugu egundoko jipoiak ematen bait dizkiegu.

A. Pentsatu duzue Lezama

■ Gizartea bera da kirola bultzatu behar duena eta guretzat interesgarriena 15-16 urteko gazteekin aritzea litzateke, eta ez orain bezala 8-9koekin ●

txikiak egitea? Bestalde lehenengoan esaten zuen Marino Lejarretak, txirrindularitza eskolak aipatuz, eskola guztiek alde onak izan arren monokolor biburtzen zirela eta 8-9 urtetako umeek kirol desberdinak jolas bezala hartu behar zituztela, badutela kirola serio egiteko denbora eta kirolari izateaz gain bezkuntza humanistikoa ere eman behar zaiela.

J.J.L. Hezkuntza humanistikoa ez da gure bete-beharra, bai agian bigarrena. Lezama txikiak, edo eskolarteko kirolean monitoreak jarri, edo antzeko erabakiak hartu beharko dira, baina aurretiaz esan bezala helburua gazteak 15-16 urterekin gureganatzea litzateke. Illo honetatik doa «Lezama 2000» egitasmoa. Gure lana dibertsifikatu eta Euskal Herri osoko alde guztiak zehatzago kontrolatu toki guztietako jokalaria gureganatu ahal izateko.

A. Espainiako egungo joera ikusirik, jokalaria diruz erostea, Athletic, Erreal eta Osasunaren

harrobiak talde bandion jokalaria sortzeko tokiak izatera mugatuko ote dira?

J.J.L. Egitura ekonomikoa da indartu behar dena, talde handien goseari aurre egiteko. Mailako jokari bakar batek ez alde egitea da gure asmoa. Horretarako zer egin behar den? Ondo administratu klubaren erre-kurtsoak eta diru sarrera gehiago lortzen saiatu. Gure

sarrera nagusiak ikusleetatik datoz eta taldea gaizki doan jende gutxiago dator. Bestalde San Mames merkea da beste tokien aldean eta horrek ere bere eragina dauka. Gastuak mantenduz diru sarrerak areagotzen ditugun neurrian lortuko dugu gure jokalaria mantentzea. Bada beste arlo bat sarrera hauek areagotzeko: babeslearena, hau da, elastikoetako publizitatea, baina hori aztertzeke dago oraindik.

A. Bere garaian Aurtene-txek esan zuen Athleticek Euskal Herriko lehen taldea izan behar zuela eta Errealaren eta Osasunaren jokalaria fitxatu. Taldea indartu beharrean bazaitude zer izango da erabakiorra: klubokiko harremana edo Athleticekin pre-mia?

J.J.L. Jende asko haserretu zen esaldi hura zela eta ez zela. Nik uste historikoki Euskal Herriko talde nagusia Athletic izan dela esan nahi zuela. Gaur egun? Ez da. Hor daukazu Osasuna hirugarren eta gu azken postuetatik irten nahian. Besteen

«Teknikoak esan behar dute taldea indartu behar ote den.»

jokalaria fitxatzeari dagokionez normala da haserretzea norbaitek jokari bat kendu nahi dizunean, baina gauzak argi eta garbi eta etikarekin egiten direnean klubaren arteko harremanek ez dute zertan okertu.

A. Aurtengo helburuak, UEFA, Kopa, ez dira bete. Eta datorren urtean zer? Saezek segituko du entrenatzaile?

J.J.L. Une honetan ez naiz datorren urtean pentsatzeko hasi. Nire ardura bakarra gauden tokitik irtetzea da oraindik bi negatibo dauzkagu eta. Saez izango den entrenatzailea? Oraingoz utz diezaiogun bakean lan egiten, ederki aritu da eta bide honetan segituz konstante izango dugu, inolako zalantzarik gabe, datorren denboraldiari begira.

A. Clementek zalantzan

jarri zuen Lezaman egiten den lana.

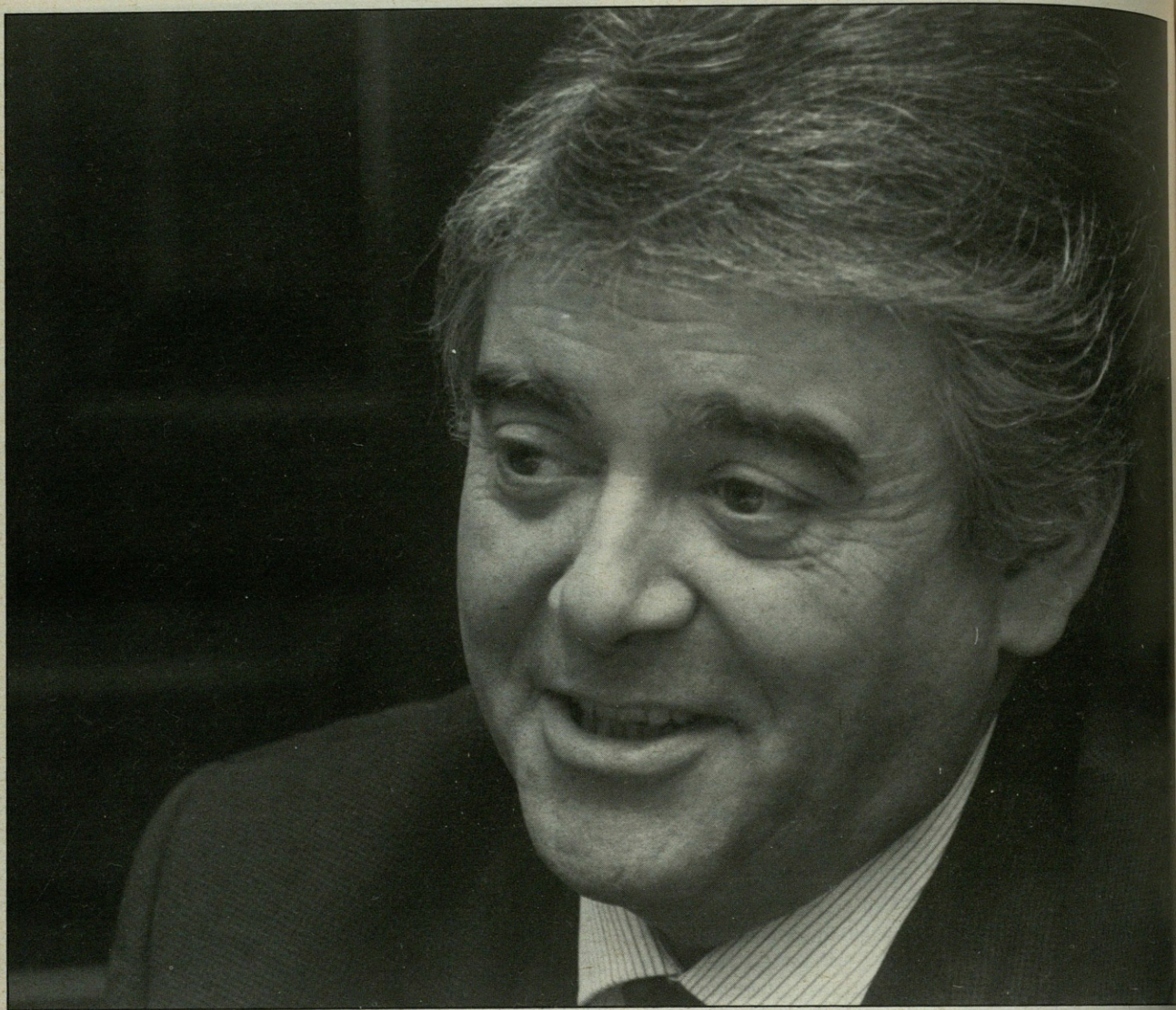
J.J.L. Badakit adierazpen horiek ez zirela Lezamako teknikoaren gustokoak izan, baina uste dut Clementek ez zuela hori esan nahi, batez

■ Estrukturaliki Holandako jokabideak izan behar du gure ereduak ●

ere Clemente bera Lezamari esker izan zelako txapeldun, beraz ez naiz usteak baloratzen hasiko.

A. Zure zuzendaritza taldean emakumezko bat dago, Ana Urkijo. Baina dauka zereginik ala propaganda butsa da?

J.J.L. Propaganda? Ezta

«Nire ideiak egokiak eta berauek gauzatzeko gai nintzela uste nuelako aurkeztu nintzen.»

■ Clementeren huts bat izan bada onartzen dut, baina nire ustez konpetizioaren ondorio bat izan da ●

pentsatu ere. Ana abokatua da eta beste bi pertsonarekin batera arlo juridikoaren ardua darama.

A. 92an bost atzerritar izateko eskubidea izango du futbol talde bakoitzak. Ondorioz harrobidun taldeek izan beharko dute selekzio desberdinen oinarria. Federaziotik abantailak lortu beharko dira barrobia lantzen duten tal-

deentzat, ezta?

J.J.L. Erabaki hori txarra da Espainiako futbolarentzat eta selezioarentzat batik bat. Jokalari gehienak guk jarri beharko ditugu maila desberdinetan eta hori arazo bihur daiteke, beraz aztertu egin beharko da horren aurrean zer egiten dugun.

A. Urtebete eta gero balantzea egiteko ordua etorri da, ezta? Hutsak? Alde

onak?

J.J.L. Entrenatzailea aldatu behar izan dugu. Hori hutsa izan bada onartzen dut. Baina nik neuk ez dut huts modura hartzen, konpetizioaren ondorio bezala baizik. Indartsu hasi genuen denboraldia eta derrepente urtarilean eta otsailean porrot egin genuen. Erabaki bat hartu beharra zegoen eta hor dago Iñaki Saez entrenatzaile. Gestio ekonomikoari dagokionez nik uste gauza asko eta asko egin direla eta urtea noiz beteko egindakoaren berri zabala emateko bazkideei. Aurrekontua publikoa da

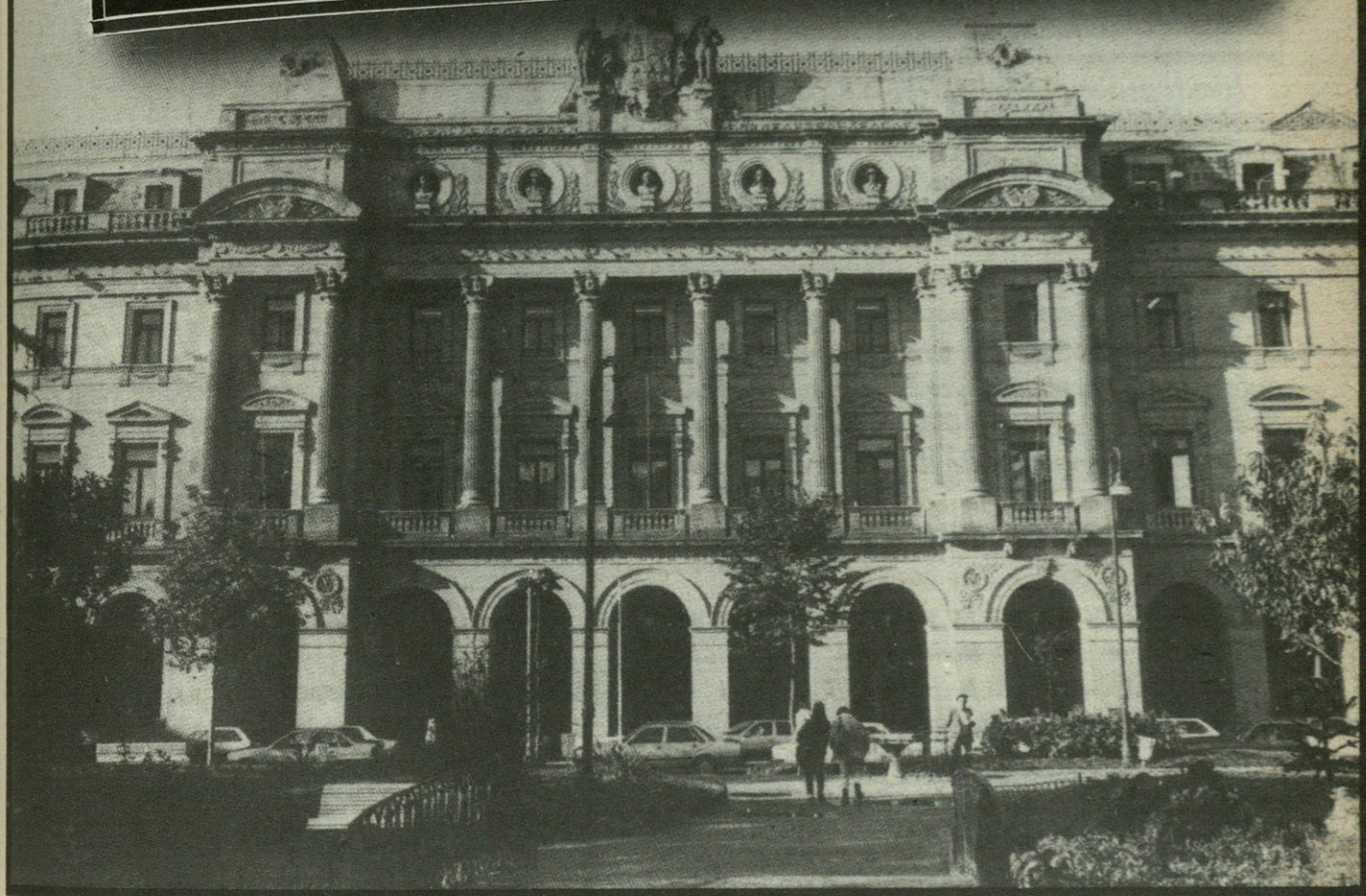
eta balantzea hiru hilabetero plazaratzen dugu. Hori bai, ez dugu esango nork zenbat irabazten duen gai horiek intimotzat jotzen bait ditugu.

A. Gauza hauek plazaratzeko aldizkari bat ere agindu zenuen.

J.J.L. Eta ari gara oraindik erabat definituta ez dagoen arren. Kontutan izan nire aginduak lau urtetarako izan zirela eta ez denak urte bakarrean burutzeak.

Sabiño Madariaga

GIPUZKOAKO FORU ALDUNDIA ZURE ZERBITZURAKO

Gipuzkoako Foru Aldundia

JAKIN

35 urteko historia duen
EUSKAL KULTURAREN ALDIZKARI BERRIA

- ✓ diseinu modernoagoa
- ✓ formato ederragoa
- ✓ aktualitate handiagoa
- ✓ autore eta gai-aukera handiagoa
- ✓ atzerriko aktualitate kulturalaren inportatzailea

- 1991ko harpidetza (6 ale) 3.800 pta. besterik ez
- Ekainaren 30a aurretik harpidedun egiten bazara, opari bat ere jasoko duzu
- Eta gainera JAKINen bilduma osoa (61 ale) eskura dezakezu bere salneurriaren %70aren beherapenaz
- Ikasleek harpidetzaren %25aren beherapena izango dute beti

JAKIN

Tolosa Hiribidea, 103-1. C
Tel.: (943) 21 80 92
Fax: (943) 21 82 07
20009 DONOSTIA

Arnasa adina behar zuen Gabriel Celayak poesia

ARNASA zen poesia Gabriel Celayarentzat. Arnasa, bizitzari estu lotutakoa. Arnasa, ingurukoekiko bat egiten gaituena. Arnasa, uneoro behar dena. Horixe zen poesia berretzat, eta horren seinale du alde guztietatik. Horregatik bere poemetan sarri sintzeridadea gailentzen zaio estetikari. Horregatik beti zaila izan da bere liburuetatik zein erosi erabakitzea, kopuruagatik baino barietateagatik. Deskubritzeko poeta zaila, antologietan mugatzeko are zailagoa. Besteekiko zorretan bezala bizi izan da. Besteren alde bakarrik egiten zuen protesta. Berea zena ere ez zuen eskatzen. *«Poeta izatea, besterengan norbere bizitza aurkitzea»* dela zioen, eta horren aldeko langilea izan da bizitza osoan.

Esana zuen Celayak, zezen erien modura, hiltzera Donostiara itzuli nahi izan zuela. Itzulera sentimentala ere berantiarra izan zuen hernaniarak. Azkeneko urteetan jaioterrian aurkitu ditu, toki gutxitan bezala, mirespena eta esker ona. Ez herri honen memoria handiagoa duelako, jende gutxi izanak memoria eskasagoa eskatzen duelako baizik. Saioa, hala ere, berantiarregia izan dela deritzot. Oraindik ere neurri handi batean, arrotza zaigu poeta hil berria.

Izenez 'Zelaia' behar litzateke idatzi, baina bihotzak 'Celaya' dela diosku.

TELEBISTA kate pribatuen konkurrentzia gogorra gertatzen ari zaio ETBri. Ikusentzulegoaz beste, publikitatean. Argitaratu berri diren datuen arabera, ez dirudi ETB1k audientzia asko nozitu duenik, baina ETB2ri dagokionez ikaragarria izan da: 200.000 ikusentzule gutxiago. Erdal katearen izaera gero eta koloka handiagoan dago. Aukera ona izan daiteke zer funtzio daukan behingoz definitzeko. Inaki Zarraoaren arabera, *«telebista pribatuek bete ezin dezaketen es-*

kaintza kulturala» omen da helburua. Nahikoa da programazioari so egitea, asmo horren faltsutasunaz jabetzeko. Eskaintzaren aldetik, ETB2 ez doa kate pribatu komertzialak baino harago. Hobe litzateke duela bi hilabete Joseba Arregik iradokitako ildotik abiatzea, hots, euskarazko kanalaren finantziabidea izan behar duela. Baina, aurtengo balantze ekonomikoa egin ostean, susmoa dut planteiamendu hori ez ote den defendatzeko zail samarra izango.

Bistan da ETB2ko informatiboek duten erabilgarritasun politikoa, elektoralista esango nuke, baina horrezaz gain zer dago ETB2ren atzean? ETB2ren sorrera erdi ezkutukoa izan zen, asmo garbirik azaldu gabekoa. Eta oraindik, urteetako ihardunaren ondoren ere, bere horretan dirau.

Josu Landa

— ETB2ren audientzia galtzeak inoiz baino koloka handiagoan jartzen du kate horren izaera eta funtzioa; definiziorako aukera ona izan daiteke ●

Luis Daniel Izpizuak atera berri du «Rosamunda» izeneko nobela

«Asko interesatu zait pasioa aztertzea»

Zumaiar honen «Rosamunda» nobelan itxura eta moralaren azpitik harreman sexualak, maitasuna, pasioa eta emetasuna agertzen dira. Idazle honek lehendik bi ipuin liburu ditu argitaratuak. Bata euskaraz, «Izuztarri» izenekoa eta erdaraz bestea, «Con mis amigos».

ARGIA. *Bi ipuin liburu idatzi ondoren, orain nobelari ekin diozu. Alde handia al dago?*

L. D. IZPIZUA. «Rosamunda» idatzi baino lehen ipuin batzuk eta nobela bat ere idatzita neuzkan, denak espainolez. Hauek nire kajojean sartuta daude. Gero, euskaraz idazteari ekin nion. Ipuin batzuk idatzi nituen eta zenbait artikulok «Literatur Gazeta» izeneko aldizkarian argitaratzeko. Antzerkia idatzi nuen baita ere, euskaraz eta espainolez. Beste nobela bat espainolez, eta azkenean nobelako bidean sarturik nagoenez gero, euskarazko nobela idatzi dut orain.

A. *Zuk zer nahiago duzu?*

L.D.A. Gustorago idazten dut nobela ipuinak baino. Lutzatzeko joera dut. Izan

ere, ipuinak idazten ditudanean ere luze samarrak ateratzen bait zaizkit.

A. «Rosamunda», kaleratu berri duzun elaberrian beti harreman sexualak eta maitasuna agertzen dira. Zer azaldu nahi izan duzu?

L.D.A. Niri maitasuna baino, asko interesatu zait beti pasioa aztertzea, pasioa zer den bere alde onak eta txarrak aztertuz. Gainera beti pentsatu izan dut kalterako dela pasioa. Gure bizitzan gertatzen den gauzarik ikaragarriena da. Gau-

■ «Artasuna ez zait batere gustatzen. Gizontasuna, gizona izatea ordea, bai»●

zarik ederrena izan daiteke baina pasio handiak beti heriotzan bukatzen direla uste dut. Azken batean, edertasuna nolabait harrapatzea da niri interesatzen zaidan gauzarik handienetako bat.

A. Zure nobelan askotan agertzen dira maitasunik gabeko sexu harremanak. Zer ikusten duzu hauetan?

L.D.A. Nik uste dut maitasuna gauza anbiguo samarra dela. Seguraski maitasunik gabeko gauza dela ematen du botere harremanak agertzen direlako. Maitasun harremanak botere harremanak dira nolabait, hau da, batetik bestearengan beti nolabaiteko boterea sortzen duela.

A. Gaur egungo gure gizartearen nahiz besteetan gertatzen al da hori?

L.D.A. Bai, edozein lekutan gerta litezke harrelako egoerak. Gaur egun bizitza nahiko klasifikatuta dago. Baina nik uste dut pasioa, poesia eta maitasuna edonork beregan dituen gauzak direla. Nahiz eta inguruak joera hauek neurtu eta murriztu. Dena den, nik ez dut pasioa erreibindikatzeko, aztertuko baizik.

A. «Rosamunda»-ko pertsonaia nagusiak Joxe eta Martin dira. Biek norbait ezberdina dute, baina biek bestearen beharra sentitzen du. Zer dago pertsonaia bakoitzaren baitan?

L.D.A. Joxe haurtzararen tontotzat hartzen zuten berronak ingurunean eta Martin berron oso argia da. Zenbait berron tan argia baino beste berron tan berriz ibilgabeez, esperimentu gabea. Hala ere berron elkarren beharra sentitzen dute. Nik uste dut, gaur egun horretan galtzen dugun geure burua. Beste berron berron sentitzen dugu, eta berron kotan ez dira guk esan bezain onak izaten berron ditugun laguntza horiek.

Martinek, maitasun bidez oreka bat lortzen du. Maitasuna beti izan da berron borroka bizia. Inguruak berron burua dudatan jarri eta izan du baina azkenean berron tzen du bere nortasuna. Berron komatxoaren artean berron nuke nortasun hitz berron baina nolabait bere nortasun lortzen du.

Bestalde, Joxeren nortasun posible bakarra zera da berron riotza eta horixe da berron duen oreka. Azkenean,

xeke, nahiz eta txikitatik ton-
totzat hartua izan, bere argi-
tasuna erakusten du.

A. Pablo, nobelan ager-
tzen den beste pertsonaia
garantizatu bat da.

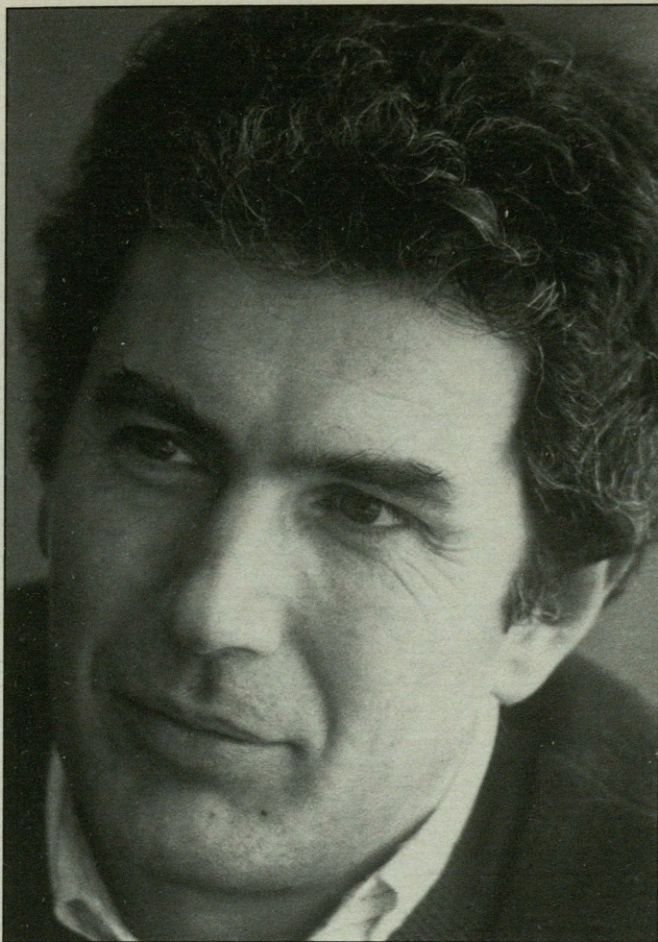
L.D.A. Pablok ere bere
oreka lortzen du bukaeran
freile sartzen denean. Pa-
bloren pertsonaia oso inte-
resgarria da. Pablok pasioa
bizi du, Biana izeneko ema-
kume batekin. Zartada ja-
sotzen du, batez ere ema-
kumeak idealizatuak dauz-
kalako eta bere barruan
anbiguedadea dagoelako,
nobelako ia pertsonaia guz-
tietan bezala. Azkenean ab-
solutoaren beharra sentitzen
du. Nik uste dut erlijiotasuna
ikusten dela nobela hone-
tan, nahiz eta erlijio ortodo-
xoa ez izan.

Lortu behar zuena erli-
jioaren bitartez lortzen du.
Hala ere erlijiotasun honek
mistikotasunerantz jotzen
du.

Niri erlijioa asko intere-
satzen zait, nire gaztaroan
erlijioa oso inportantea izan
zen. Esan genezake nolabait
erlijioak moldatu egin gai-
tuela. Askotan aurka jarri
izan gara, eztabaidatu izan
dugu baina nolabait bere
baitan bizi gara. Guztiok ga-
ra erlijiosoak hala edo nola,
eta maitasuna erlijioa bizi-
tzeko modu bat izan daite-
ke. Erlijioa eta maitasunaren
arteko lotura ere aztertu nahi
izan dut.

A. Elaberrian, nahiz eta
beti anbiguedadea agertu,
artasuna eta emetasuna
bereizten dira.

■ «Gaur egun bizitza nahiko klasifikatua
dago. Baina nik uste dut pasioa, poesia
eta maitasuna edonork beregan dituen
gauzak direla. Nahiz eta inguruak joera
hauek neurtu eta murriztu»●

«Guztiongan dago emetasuna. Batzutan bizitzako momentu
guztietan agertzen da eta batzuetan bakarrik bestetan».

L.D.I. Eztabaidatzen da
artasuna eta emetasuna zer
den. Gizarte honetan batez
ere emetasuna ez dago ondo
ikusia, ez bakarrik emaku-
me izatea, baizik eta gizona-
ri zenbait jokabide ikusten
zaionean. Emetasun piska
bat somatzen denean gizo-
naren bizimoduan, nahiko
kritikatua eta torturatua
izaten da gizon hori.

Guztiongan dago emeta-
suna, batzutan bizitzaren
momentu guztietan ager-

tzen da eta bestetan une ba-
tzuetan bakarrik. Nik horixe
utzi nahi nuen garbi, guz-
tiongan izaten dela emeta-
sun hori.

«Rosamunda-n era asko-
tako pertsonaiak ikusten di-
ra, eme samarrak direnak,
matxistak, macho inte-
gralak... eta nik guztietan
ikusten dut emetasun puntu
hori.

Artasuna ez zait batere
gustatzen. Gizontasuna, gi-
zona izatea ordea, bai.
Beharbada ni ideologia
zahar samarrakoa naiz. Bai-
na gizontasuna, gure artean
ulertua izan den bezala
erreibindikatzen dut.

A. Espainolez idatzitako
nobela bat duzu. Zerbait
aurrera dezakezu horretaz?

L.D.I. Espainolez bi nobe-

■ «Maitasun
harremanak botere
harremanak dira
nolabait. Batak
bestearengan beti
nolabaiteko boterea
sortzen du»●

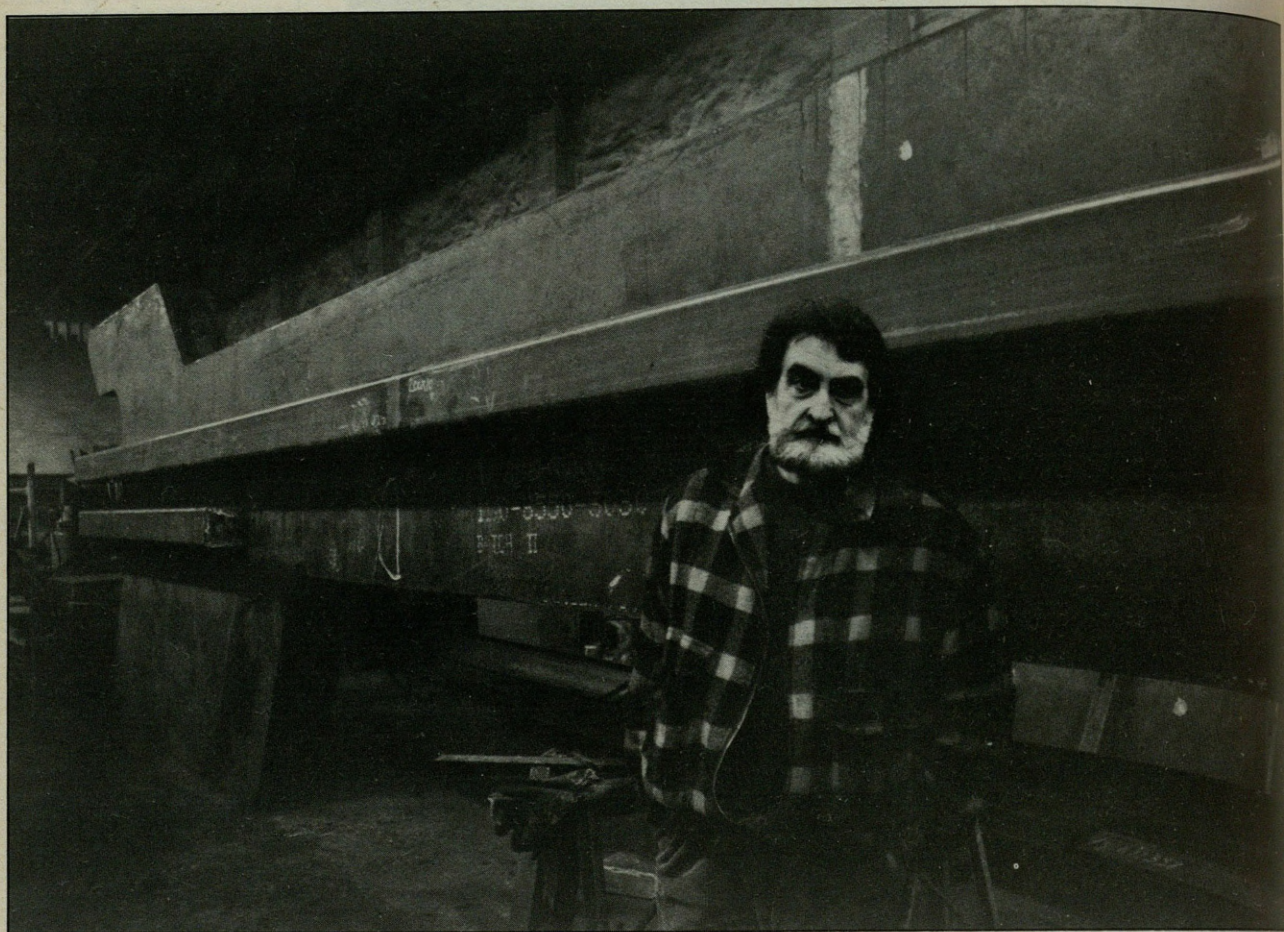
la ditut idatziak. Bat aspaldi
samar idatzi nuen eta bestea
duela denbora gutxi. Lehe-
nengoa nobela luze bat da
eta bertan Euskal Herriko
egoera aztertzen dut. Argi-
taletxe batetara eraman
nuen eta esan zidaten luzee-
gia zela. Nik momentu ho-
rretan ez neukan ezer publi-
katua, eta esan zidaten ga-
restia izango zela eta nik ez
neukala izenik. Eta hortxe
gelditu zen.

Ni ez naiz ibiltzen liburu
bat idatzi eta berarekin
buelatuta. Liburu bat amai-
tzen dudanean hortxe dago,
bukatuta dago, eta beste ba-
tekin hasten naiz.

Bigarrena ez dut uste ar-
gitara daitekeenik, batez
ere, ez delako oso konben-
tzionala. Ez nuke jakingo
non kokatu, ez dakit nobela,
antzerki edo zer arraio den.
Beharbada denetarik izan
daiteke. Ez dut istorio bat
kontatzen, fantasiaz beterik
dago. Ihauterietako jai bat
deskribatzen dut eta bertan
pertsonaia batzuk maskara-
tu egiten dira eta bakoitzak
norberaren maskararen
nortasuna hartzen du. Per-
sonai horien artean zenbait
personai historiko agertzen
da.

Nahiko xelebrekeria iru-
ditzen zait eta ez dut uste oso
publikagarria izan daite-
keenik.

Joxi Goikoetxea

Ricardo Ugarteren itsasoko burdinak

Aingura du izena Ricardo Ugarterek Pasaia-ko porturako egin duen hoge metroko eta 34 mila kiloko burdinezko eskulturak. Iragan astelehenean paratu zuten obraren oinarria eta bi hilabete barru egongo da bukatuta. Donostiako Egia auzoko «Mendia y Murua» entpresan egiten ari dira Aingura. Han izan ginen Ugarterekin, hiru langile azkeneko lanak burutzen ari ziren bitartean argazkiak ateratzen.

ZORTZI mila kilo eta hiru metro altuerako burdinezko modulo batekin lanean ari dira hiru lagun «Mendia y Murua» tailerrean sartu garenean. Ricardo Ugarterek 1969an «Estela» egin zuenetik, tailer honekin jarraitzen du lan egiten. «Ongi ezagutzen ditut langileak eta eurek ni hobeto» esan diru eskultoreak.

Zaratak hartua dauka

pabilioi guztia. Burdinaren kontra erramintek ateratzen dituzten txinparten dizdirak han eta hemen. «Modulo hau da eskulturaren oinarria» azaldu digu Ugarterek. Itzela. «Astelehenean [apirilak 22] eramango dugu Pasaira. Grua berezi bat ekarri behar dugu horretarako. Gainerako moduloak hurrengo bi hilabeteetan».

Pieza erraldoiaren atzean,

KATALOGO zaharren baten irakurrita daukat Ricardo Ugarte de Zubiarraín «Euskal Eskulturan Maisu gazteena» bezala bataiaturik. Hirurogei urterako bidean doan artistarentzat, agian, ez da hau izango izendapen egokiena, baina, egia-zen zati bat behintzat esaten dute 'Maisu' eta 'gazteena' hitzek.

Ugarte bere aurretik doazen irudigile paregabeen babesean abiatu zen sorkuntzara. «Gaur» taldearen inguruan antolatutako artistak, eta eskultoreak bereziki, ez ditu edozein herrik noiznahi izaten. Oteiza, Txillida, Mendiburu eta Basterre- txearen lanak ez dira txan- txa eta gainera Euskal Ar- tea Abangoardia histori- koarekin uztartzeko balio izan dute, tradizio estetiko baten oinarriak ezartzea- rekin batera.

Eta beroien tartekoa da Ugarte ere. Adinez gaz- teagoa izanagatik, Ugarte

Eraikuntza oinarri

ez dabil aipatu eskulto- reen kezka espezialetatik urruti. Bere lanik txiki- enek ere monumentalismoa onar dezakete besteen lan gehienek bezalatsu. Erre- ka bereko ura da Ugarte- ren lana ere. Horregatik da bera ere Maisu.

Experimentazioaren ihardueran, zuhur ager-

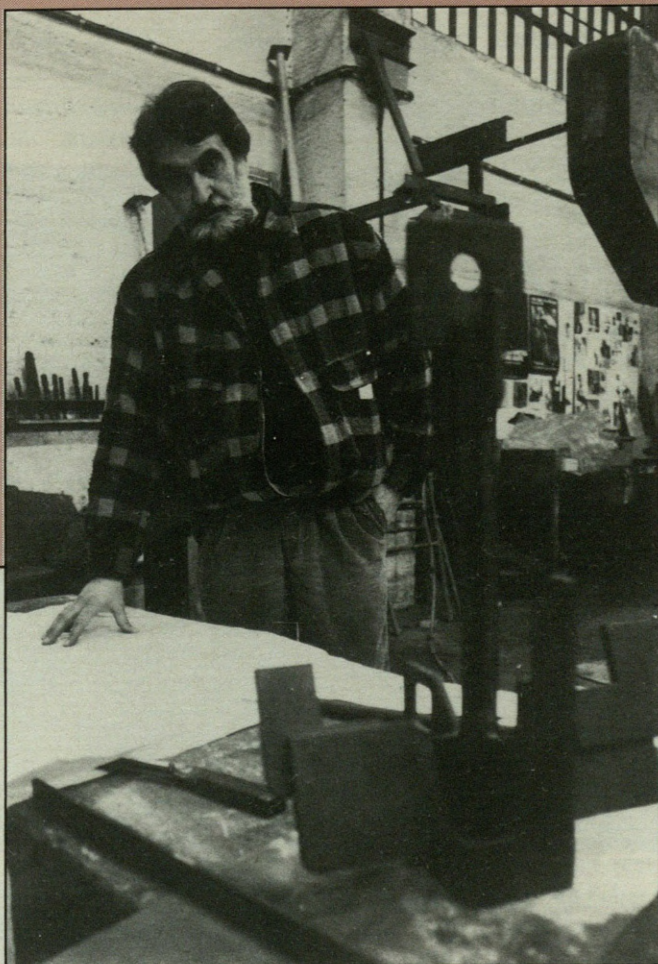
tzen da Ugarte hasierako bere lanetan: arrazoiaren bideak ibili zituen 70ga- rren bukaera arte. Kubo- kiak bata bestearen gai- nean eta alboan ezarritz, eraiki zituen bere Estela ikaragarriak.

Ondoren etorriko ziren kubo pitzatueta oinarri- tutako lanak. Galtzairu la-

minatuz egindako ku- boek, handitu egin zuten beraien ahalmen espresi- boa eta lehen zeharo geldi zeuden piezak, mugitzen eta hazten hasi ziren, apurtu eta iriki egin zitue- nean. «Aleteos-Hegaka- dak» izenekoak dira honen adierazle, beste lan ba- tzuren artean. Arrazoi konstruktivistari poesia ezarri zion Ugartek.

Azkenez, eta beti ere eraikuntzarako bere ob- sesioak gidaturik, Arki- tekturan erabiltzen den galtzairuzko T bikoitza lantzen du, ahalik eta gu- tien manipulaturik. Horre- laxez sortzen ditu Gazte- luak eta Monolitoak. De- sagertu egiten dira berriro lehen sortutako mugi- menduak, baina ordaine- tan, eskultura kontzep- tualago eta helduagoa agertzen du Ricardo Ugar- tek, Euskal Eskultoreen arteko maisu gazteenak.

Hasier Etxeberria

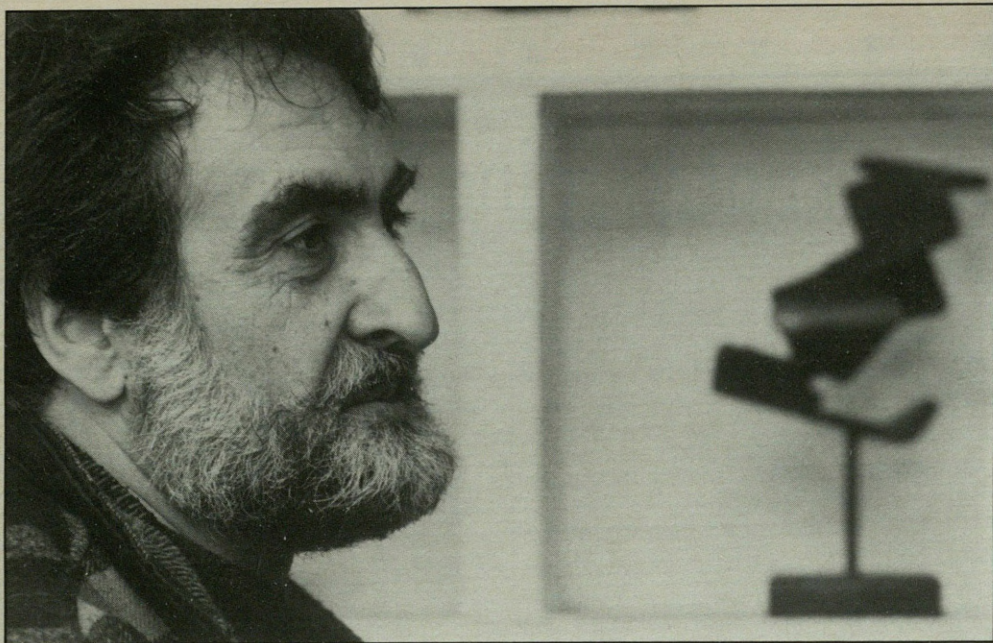
«Aingura» eskulturaren maketa eta planoen artean.

«Pasaiko porturako es- kultura bat eskatu zidate- nean, 'Itsas-Burniak' se- rieko Aingura bat ikusi nuen berehala nere baitan. Leku horretan Aingura oso

adierazgarria iruditu zi- tzaidan. Erreferentzia sin- boliko aberatsa dauka: untziak kaira etortzen dira lehor- rera, untziak lebo- rra lotzen dituen sus-

traia da Aingura» esplika- tu digu artistak.

Ugarte Pasaia Sanpedron jaio zen 1942an. «Ongi eza- gutzen dut kaia eta ikara- garria da plastikoki. Han- go gruak, untziak, bidoiak, eta batez ere burdina alde guztietan. Unibertsu hori aztertu nuen berriro, aba- lik eta toki ezberdinetatik. Orduan obartu nintzen piezak eskatzen zuen bo- lumenaz. Handia izan behar du, unibertsu barta- re ere dena handia bait da bolumenez, eta bestela eginez gero, eskultura irentsi egingo luke espa- zioak. Horrek erabakitzen du obraren neurria».

Eskultura erraldoiak egiteko joera handiegia dagoela uste du Ugartek.

Eskulturaren monumentalismoa

Gaur egungo eskulturak monumetalismorako joera handiegia ez ote duen galdetu diogu. «Pieza hau txikia zen sortu nuenean. Pasaiko portuan kokatuko ez balitz, ez luke hainbesteko tamaina izatea eskatuko» erantzun digu. «Egia da, bai, mementu honetan

go, herdoiltzen utziko dut; ingurunearen asimilazio arauari jarraikiko diot. Portuko eraikuntza, grua eta untziak margotuta daude, kolore diferente asko dago; orduan, 'Aingura'rekin kontrastez jokatuko dut: margotu egingo dut».

Pasatu den abenduan onartu zuten eskulturari baiezkua ematea. Urtarri-

ferekatzen duen bitartean, ertzak, errematxeak, jiraguneak, soldaketak. «Mo-

duloak barrenetik bota daude, salbu eta 'basidoreak', burdinez plantxak lotzeko egindako eskeletoa. «Begira, oraindik ikus daitezke soldadura arrastoak. Erreparatu bestela oinarria izango da moduloan, hor oraindik agerian daude. [ikus 46 eta 47 orrialdeetako fotoak]

Wiesbadeneko «Gaztelua»

Gaztelu serieko pieza bat zortzi metroko eskultura bihurtuko da, Alemaniako Wiesbaden hiriko arbolaren baten inguruan jartzen. Joan den hilabetean aurkeztu zuten, Nestor Baserretxea, Moreno Ruiz eta

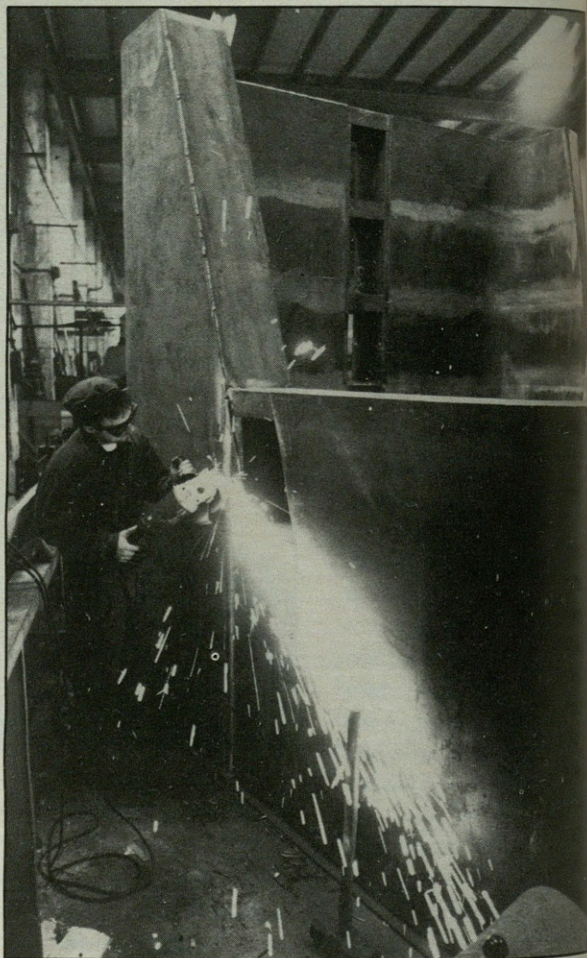
«Aingurak erreferentzia sinboliko aberatsa dauka: untziak kaira etortzen dira lehorrera, untziak lehorrera lotzen dituen sustraia da Aingura»●

gauza handiak egiteko moda dagoela. Bainaazkar asko igertzen da nork menderatzen duen espazioa».

Aingura gorri eta okre tarte kolorez margotuko duela jakin erazi digu segidan. «Espazioaren arauera bartutako erabakia da baita ere. Wiesbaden-erako egingo dudun 'Gaztelu' ariez diot kolorerik eman-

lean hasi ziren metro erdiko maketatik hogeit metrokoa lantzen. «Ekainean zutik egongo da». Langileek ez dute atsedenik hartzeko betarik. Nekez entzun ahal diogu Ugarteri, zarataren kausaz. Hitz egiteari utzi eta planoak erakutsi dizkigu. Argazkiak jarraian.

«Modulo bat besterekin lotzea izango da zailena» aipatzen du burdin hotza

Hiru langile ari dira hogeit metroko obrarekin lanean.

Eguino, Pablo Donezar eta Xabier Laka artistek ere parte hartu zuten lehiaketan. Ugarte maiatzaren lehenean abiatuko da Alemaniara, kokalekua bertatik ikusi eta aztertzea.

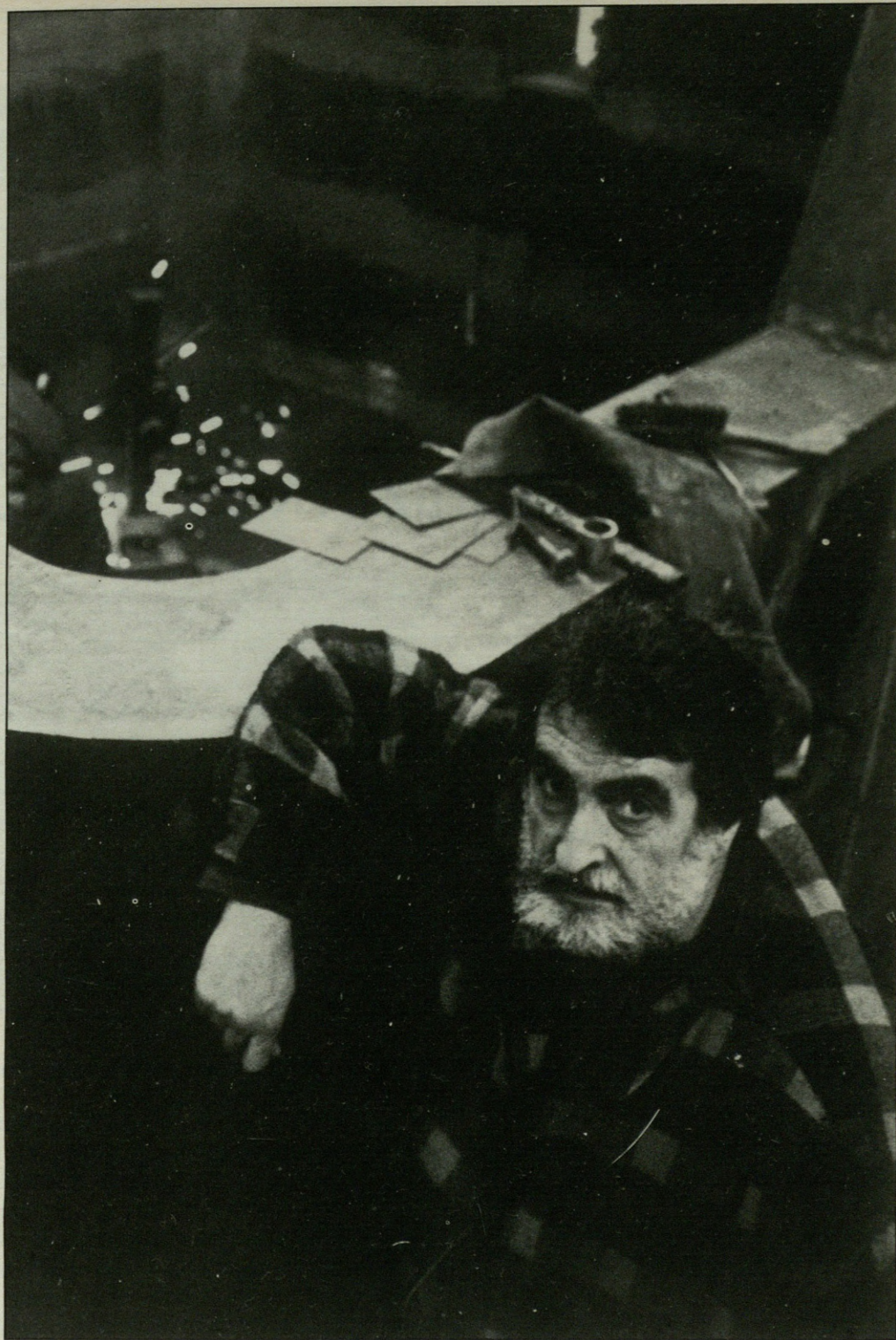
Burdinezkoa izango da hau ere, ARGIA honetako azaleko argazkian ageri denaren kopia. Eraikuntzetan erabili ohi diren 'T bi-koitx' formako burdinezko zutabea erabiltzen du honetan Ugartek. «Osagai industrial umila da zutabe hau, mundu guztiak eza-gutzen duena. Eskultura-rako erreskatatu nahi izan dut. Lehen ere erabiltzen nuen, nabiz eta protago-nista nagusia izaten ez zen. Nere minimalismorako joerarekin bat dator. Tai-

■ «Hasieran eskultura bakar batean gauza asko esan nahi izaten nuen. Piskanaka sintesirako bidean murgildu naiz»●

lerreko formen unibertsoan deskubritu nuen geometria mundu hau».

«Xumea da berez, eta borrekin ez dut sinplea esan nahi. Hasiera batean eskultura bakar batean gauza asko esan nahi izaten nuen, piskanaka ordea, sintesirako bidean murgildu naiz. Ezaugarri industrial hauek sinpletasun itxura ekibokoa ematen dute agian. Xumetasunaren indarra agertzean datza zailtasuna».

Rhin ibaiko ibarrean dauden gazteluak gogoratu zituen Ugartek, eta Donostiako Igeldoko gazteluan

Zortzi mila kilo eta hiru metroko altuera du eskulturaren oinarria izango den moduloak.

pentsatzeraino iritsi zen. «Donostia eta Wiesbaden birien arteko anaitasun barremanen sinboloa izan liteke 'Gaztelu' eskultura azaldu digu.

Larunbat honetan amaituko da, apirilak 27, Jorge Oteiza, Nestor Basterretxea

eta Ricardo Ugarteren artean moldatutako Oviedoko erakusketa. «Zor handi bat genuen birurok asturiarrekin. Oteizak, azkeneko erakusketa antologikoa-ren ondoren, erakusketa gehiago ez egiteko erabakia hartu zuen. Hau sal-

buespen bat izan da. Eta asturiarrek primeran hartu gaituzte».

Aitor Bayo
Gorka Arrese

Barakaldo Antzokia Bizkaiko antzerkiaren eskaintza osatzeko saioan ari da

Kalitatezko antzerkiak irrika sortu du

Barakaldo Antzokia tokia garrantzitsua lortzen hasi da. Instalakuntzak eta eskaintzen dituen ekitaldiak kalitate handikoak dira. Publikoak nabaritu du eta Barakaldon antzerkiarekiko zaletasuna sendotzen ari da. Egun, Bizkaiko ikuskari eskaintzarik berrizaleena dauka. Adibide bezala: apiriletik ekainera arte iraungo duen «New Age» musika zikloa, Nightnoise, Bill Douglas eta Lito Vitalerekin. Adi egon!.

HAMASEI urtez Barakaldo antzokirik gabe egon ondoren, 1990ko azaroan berriro eman zion hasiera antzerkizaletasunari. Gune kultural honen eraikuntza udal korporazioaren erabakiaren ondorioa izan zen. Lehenengo ideien lehiaketa bat burutu zen eta horren garaileak proiektua aurrera eramanez.

Baina udalean adostasuna izan bazen ere, gaur egungo kultur zinegotziak, Blanca Perak aipatzen du «nire alderdiari (PSE-PSOE) dagokionez nabardura bat egin behar dut. Garai hartan Barakaldoko Udalak arazo ekonomikoak zituen. Ni ekonomi arduraduna nintzen, eta proiektua atzeratzearen beharra adierazi nuen, baina Korporazioak, abo batez, antzokiaren lehen-

tasuna aldarrikatu zuen. Horregatik inork ez zuen aurka bozkoatu. Orain PSE pozik dago, baina hasieratik jakin genuen antzokia garestia izango zela Ba-

rakaldorentzat».

Eraikuntzak 300 miloi pezetako aurrekontua zeukan. Azkenean 500 kostatu da. Azpiegitura oso aberatsa dauka, eta baita urteroko aurrekontua ere, gastuak bertoko langileak eta ekitaldiak ordaintzeko.

Barakaldo kultur zinegotziaren arabera «1991an sartutako diruaren %20 berreskuratuko du Udalak, Estatuako antzeko antzokietan gertatzen den bezala. Hau da, 200 miloi-

Blanca Pera.

ko aurrekontu baliatitiki Udalak 165 miloi jarriko du eta 35 sarreren bidez bilduko dira».

Eskaintza aberatsa

Barakaldo Antzokiak bi programatzaileratu ditu. Hauek antzerki eskariaren azterketari ekiten diote «eta horrela Barakaldora etortzeko nortzuk egongo liratekeen prest jakinen dugu», erran dute antzokiaren ordezkariak.

Inauguraziotik zurrumurruak egon dira esanez Barakaldo Antzokia Arriagari lehia egin nahi ziola, baina Antzokiko kideek ukatu egin dute helburu hori. «Arriagarekin lehiatu? Zentzugabekoa litzateke. Are gehiago bi udal antzerki izanik. Eskaintza kultural zabalena, kalitate gorenekoa eta abalik eta publiko gehienari zuzendua antolatatu nahi dugu».

«Kultura ezin da inoiz lehiakorra izan. Arriagaren programakuntza bereziki Bilboko publikoaren tzat prestatuta dago eta Barakaldon berdin plan-

■ «Arriagarekin lehiatu? Zentzugabekoa litzateke. Kultura ezin da inoiz lehiakorra izan»●

Azpiegitura egokia izateaz gainera, goi mailako ekitaldi egitarauak aurkezten ari da.

teiatzen da hau. Eskaintza hauek oso zabalak direnez, Euskal Herriatik kanpoko jendea ere erakartzen dutela da kontua. Baina lehiatzeagatik lehiatu, ez. Horrela, publikoari eskaini behar zaion zerbitzuaren maila jaitsi genuke.

Epe laburrera Barakaldo Antzokiaren programakuntza oso erakargarria izango da, jende askoren interesa piztuko du. Besteren artean, apiriletik ekaina bitartean izango den «New Age» musika zikloa, esate baterako.

Hiru kontzertu egongo dira. Apirilaren 26an «Night-noise» taldeak parte hartuko du, Espainian egiten ari den

itzulia baliatuz; maiatzaren 11ean, Bill Douglas; eta ekainaren 8an, Lito Vitale. Honez gain, musika klasikoak —Posnameko Abesbatza edo Leningradoko Orkestra—, antzerkiak eta zinemak osatuko dute hiruhilekoa.

Euskararen presentzia

Antzokitik euskararen presentzia bultzatzen saiatzen dira, nahiz eta herri honetako euskaldunen ehunekoa oso murrizta izan. Barakaldok 120.000 biztanle ditu eta erroldaren datuen arabera %7 (8.400) da eus-

kaldun. Baina EKBren ikerketa batek %1 (1.200) koka-tzen du kopuru hau.

Zenbaki ezkor hauekin kontatu behar badu ere, Barakaldo Antzokiak ekitaldiak euskaraz bultzatzea ezinbestekoa dakusa eta politika elebidun honi hasieratik ekin dio. Antzokiaren ordezkariak esaten digunez, «hasieratik euskararen presentzia nabaria izan da. Mikel Laboa, Amaia Zubiria, Pascal Gaigne eta Txomin Arto-laren kontzertuak eskaini ditugu, azken biru hauek euskararen astean. Egun horietan ere biru filme euskeraz eta antzerki obra

bat antzeztu zen. Bestetik, Folk Topaketetan, Oskorri eta Kepa Junkeraren ekitaldiak izan genituen entzungai».

«Haurrentzako ekintzetan euskarak premia dauka», eta maila guztietan ere lehentasuna ematen saiatzen dira. «Baina herri honetan euskaldunen portzentaia eskasa da eta guk abalik eta ikuslego gehiagorengana heldu behar dugu».

«Tristeia da Barakaldo Antzokia estatu mailako egunkari nagusienetan agertzea eta Euskal Herrian aipamenik ere ez»●

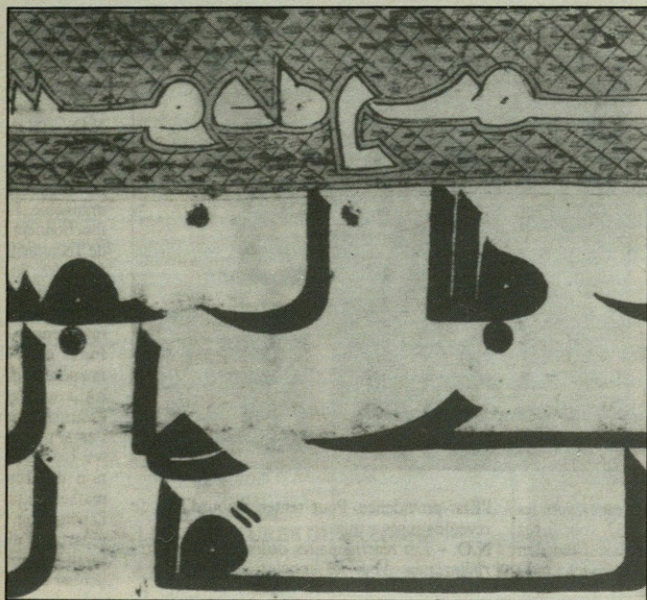
Komunikabideekiko nahiko kritiko agertzen dira Barakaldo Antzokikoak, disgustora. «Kulturaren erizpide oso herritarra daukate komunikabideek. Bertoko prentsan ekitaldi kultural oso inportanteak edizio lokaletan bakarrik agertu dira, eta horrela bizkaitarrek ez dute hementxo berri jakin. Notizi biburtu beharko lirakeke kultura sailetan Tristeia da Barakaldo Antzokia estatu mailako egunkari nagusienetan agertzea —baita kataluniar aldizkari berezietan— eta Euskal Herrian aipamenik ere ez. Nola ulertzen da hemen kultura?».

Amaia Nabasukues

Testu sakratuen itzulpena, eztabaidagai agortezina

Koranaren azken itzulpen frantsesak: bi tradizio, bi ikuspegi, bi interpretazio

Fideltasuna, traizioa, interpretazioa... itzulpen hitzari berari loturiko kontzeptuak izan dira betidanik, eta itzulgaia testu sakratu bat denean, are gehiago. Orain gutxi argitaratu diren Koranaren bi itzulpen frantsesek bidea ematen digute testu sakratuen itzulpenaren munduan hausnarketa txiki bat egiteko

Koranaren kaligrafia, IX-X. mendea

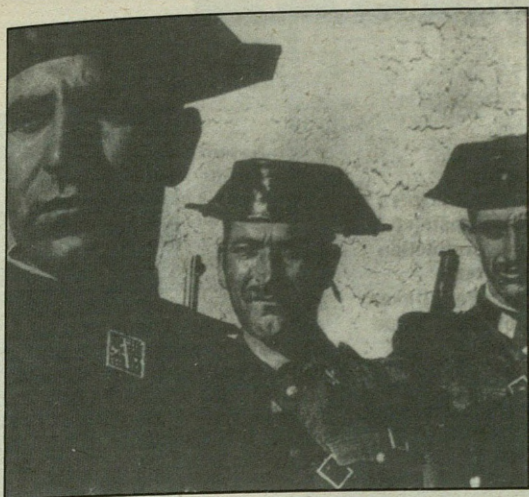
TRADUTORE traditore, dio esaldi zaharrak, eta agian horrexegatik zegoen debekaturik, 1920-rarte, Koraneko «Fathia» (lehen kapitulu modukoa) arabiera ez zen beste edozein hizkuntzatan errezitatzea. Kemal Atatürk-ek Turkian lehen aldiz hautsitako ohi-tura hori, pasadizo xeble bat baino askoz gehiago da, Koran liburu santuak islamiarren artean duen garrantzia agertzen bait du. Nahitaezkoa da horretaz jabetzea, itzulpenetaz hitzegiten hasi aurretik.

Eta itzulpen konkretuetara itzuliz, bi bertsio frantses berriek agertzen dituzten abiapuntu eta jokaerak aipatuko ditugu jarraian, lanak frantsesez eginak izan arren beste edozein hizkuntzarako balio bait deza-kete. André Churaki judu sefardiarra da «Le Coran» itzulpenaren egilea. Biblia, Korana eta testu hebraikoak inspirazio beretik sortuak direlako ustetan, jatorrizko kolore eta erritmoa berres-

kuratu nahi du Churakik. Lehenagotik egina zuen Bibliaren itzulpena eta erizpi-de berberekin burutu du Koranena ere, hitzen jatorri-etimologikoa bilatuz eta literaltasunaren literaltasunaz ezfidela gerta daitekeen tes-tua sortuz.

Bigarren itzulpena Jacques Berque-ren «Le Coran, essai de traduction» (Korana, itzulpen saioa) da eta honek aintzineko poesia arabiarrean bilatu ditu sus-traiak bere lanerako. Islamaren aurreko poesiarik ezagutza zabala duen gizon honek, Koranak tradizio horretako lirismoa, kolorea eta askotan metrika ere jasotzen duela adierazten du eta hortik ekiten dio lanari. Bere bertsioak ohar kritiko ugari ditu, datu historikoak, itzulpenaz gain Liburu Sakratuaren perspektiba historiko bat eskeitzen bait du.

Lanerako bi abiapuntu, bi bilakaera. Bietako zein aukeratu, itzulpengintzaren betidaniko eztabaida.

Eugene Smith-en erakusketa argazki-kazetaritzaren mitoa

Guardia zibil horiek ikusi nituenean, seguru nengoen hiruretatik bi behintzat beren herrikideen torturatzailerak zirela». Horrela azaltzen zuen E. Smith-ek goian agertzen den gordia zibilen argazkia, 1950ean egina «Spanish Village» erreportaiarako. Smith Kansas estatuan jaio zen 1918ko abenduan eta 1978an hil zen bihotzekoak jota, eta behar bezala ezagutzen ez bada ere argazkilari handien zerrenda ondo merezia du. Ekainerarte Parisen eta uztailetik irailera bitartean Tolosan izango da ikusgai «W. Eugene Smith mitoa» erakusketa.

Kulturaren etengabeko mundializazioa eztabaidagai

Datorren apirilaren 27an burutuko dira Parisek UNESCO-n «World cultur» deitutakoari buruzko lehen ihardunaldiak. Ekintza honen ekimena World Cultur Elkartearena izan da, Island disketxeko (Bob Marley, Salif Keita...) sortzaile den Chris Blackwell-ek 1990an sortua. Kulturaren, eta bereziki musikaren, gero eta mundializazio handiagoa izango da ihardunaldien ardatza, nahiz eztabaidarako gida modura hurrengo hiru gai nagusi hauek proposatu: kulturen arteko trukaketen ugalketa; hiria, fenomeno horren adieraztokia; musika, pribilegiozko euskarria.

Aljeriako gerra irudien amnesia

HOGUITAMAR urte eskas Aljeriako gerra bukatu zenetik eta hutsuneak hor dirau. Bigarren mundu gerraren ondoren izandako gertaerarik erabakiorrena dela uste du hexagonoko biztanleen gehiengoak, liburuak eta artikuluak ere ugariak izan dira gai horretaz baina irudiak oster, urriak dira, oso.

Gerrak beti izan dira zinemarako inspirazio gaia eta horren lekuko ditugu bigarren mundu gerrari buruzko filme kontaezinak eta Hollywoodeko industriak laster plazaratuko dituen Golkoko gerrari buruzko fabulazioak. Aljeriako gerra aldiz, salbuespena da, azpimarkatzekoa bait da Frantziako zinemagintzan izan duen eragin txikia. Gainditu gabeko trauma, sendatu gabeko zauria, belaunaldi baten tabua... zaila arrazoi guztiak zerrendatzea.

Eta irudien amnesia horretaz sendatzeko edo, bi lan pantailaratu dira azken hilabeteotan, bata telebistan bestea zinean. Telebistakoa Peter Batty britaniarrak sinatutako erreportaia zen. Abuztuan pasa zenetik erabat oldartu dira telebistakate frantsesak eta, kanpo-tar batek etxeko trapu ziki-

nak harrotua jasan ezinik, aginduak dituzte gaiari buruzko hainbat lan. Besteak beste Bertrand Tavernier zuzendaria ari da dagoeneko Aljeriako gerraren inguruko telebista-saioa prestatzen.

Pantaila handirako Gilles Béhat-ek egin duen filmeak, «Le Vent de la Toussaint» (Santu Guztien eguneko haziea) komentario luze-txoagoa behar du. Filmearen sakoneko tesia oso hitz gutxitan labur daiteke: Frantziako ideien nagusitasuna, «ebidentzia» onartu nahi ez duten arabiar atzeratuen kontra. Horren sinple, horren gordin. Argumentua nahikoa sineskaitza da, mendian galdutako herri batetako neska gazte liraina, bapatean, bereak egiten ditutuhitura eta sinismen frantsesak, gona motzak janzten ditu, zigarretak erre eta azkenean aitaren lagunarekin, mediku kristauarekin, oheratzen da. Aljeria eta aljeriarrak filmeko figuranteak dira, testurik gabeko pertsonaiak, hitza frantsesek bakarrik baitdute, arraza nagusikoek.

Ez da irudi horiekin sendatuko, urtetako amnesia.

J.M. Heritz

T E I L A K

■ HEMEZORTZI MILA MILIOI PEZETA AURTEN KULTURARAKO

EUSKO Jaurilaritzako Kultura Saileko aurrekontuak aurkeztu zituen apirilaren 17an Joseba Arregi sailburuak: hemezortzi milioi orotara. Erdia baino gehiago EITBrentzat izango da: bederatzita mila eta seirehun milioi. Euskararen sustapenerako (HABE barne) hiru mila milioi gordeko dira; egunkari publikoa abiarazteko eta aldizkarieneztat hirurogeitabost milioi. Eta Euskaldunon Egunkariarentzat deus ez.

■ HIRU BERTSOLARI NAFARRI OMENALDIA ETXALEKUN

NAFARROAKO hogei bertsolarik parte hartu zuten joan den igandean Agustin Beloki (Etxaleku), Anjel Aldaz (Iaben) eta Luzia Goñi (Aizarotz) bertsolariei Etxalekun egin zitzaien omenaldian. Ekitaldiarekin batera, Nafarroako Bertsolari Txapelketaren inguruko liburukia aurkeztu zuten.

■ ANTZERKI OBRA BERRIEN ESTREINALDI GARAIA

AGERRE kolektiboak joan den asteburuan estreinatu zuen «Pantartz» pastoral, Ameztoi pintoreak, Pello Mitxelena eskultoreak, Joseba Tapia trikitilariak eta Juan Mari Beltzan musikariaren laguntzaz. Baina ez da obra berri bakarra. Bekereke taldeak Bilbon, Markeliñek Gernikan, Trapu Zaharrak-ek Huescan eta Geroak Basaurin estreinaldiak prest dauzkate.

■ EUSKAL HERRIKO UNIBERTSITATEAN GREBA OROKORRA

GREBA orokor eguna izan zen apirilaren 18an Euskal Herriko Unibertsitatean, irakasle kaleratuen eta kontratuei buruzko negoziaketaren alde. Erantzun zabala izan zuela adierazi zuten grebaren bultzagileek, eta eskasa aldiz Emilio Barbera errektoreak. «Ekintza folklorikoa izan zen» aipatu zuen Barberak, eta «ikasturtearen amaiera ziurtatuta dago» gaineratu.

«Gatazkatsua da nire egoera eta gatazkabagainditu egin beharko dut. Ez dut esan nahi disgustora nagoenik, gustora nago oso; enpresak oso ondo tratatzen nau, gure helburu publizitarioak oso ondo bete ditugulako. Horretaz gain, Donostian bertan ari naiz lanean, eta etxetik oinez nator. Baina askotan pentsatzen dut ez zuzen ariote naizen. Erdian ari naiz eta butsunetxo sentitzen dut barrenean».

Josetxo Lizartza.
Euskaldunon Egunkaria,
1991-IV-17.

«Ez da ideia berbera ipuin moldez edo teatroz edo nobelaz edota poesiaz agertu daitekeena. Zer esan eta nola esan, azkenean biak elkarrekin uztarturik datoz eta halabeharrak aginduko du zein bide hartu, borren ondorioz guztiz diferentea izango baita ez bakarrik prozesua, ideia berberaren izate berbera baizik».

Laura Mintegi.
Deia, 1991-IV-18.

«Gure helburua euskal kultura berrikoa hartzea da, eta esperimentazioa landuz noraino iristen garen ikustea da».

Agerre Teatro Taldea.
Euskaldunon Egunkaria,
1991-IV-19.

TXUTXU - MUTXUKA

«BERTSOLARI» ALDIZKARI BERRIA MAIATZAREN HONDARREAN

LAUROGEI eta ehun orrialde bitarte izango ditu bertsolaritzaren inguruko gaiez arituko den «Bertsolari» aldizkari berriak. Joxean Agirre, Joxerra Garzia, Laxaro Azkune, Andoni Egaña, Jon Sarasua, Koldo Tapia eta Xanti Jaka izango dira erredakzioaz arduratuko direnak. Lehen zenbakia maiatzaren azken aldera agertuko da, oro koloretako argazkiez hornitua.

TRIKITILARIAK ETA EPAIMAHAIA ERIZPIDEAK BATERATZEN

TRIKITI Txapelketa Nagusian finalera pasatzen diren zortzi bikoteak epaimahaiko kideekin biltzartu nahi ditu Esteban Larrañaga Trikiti Elkarteko lehendakariak, hiru kanporaketak amaitu ondoren. Finalean puntuazio erizpideak argi uzteko helburua izango luke bilera horrek, ez dadin gero eztabaida eta istilurik izan emaitzak jakitean.

NOR - NORI - NOR K

Roge Blasco.
El Tubo, 1991-apirila.

«Ez ditugu behar diren komunikabideen laguntzak bertso saioak irratietan egiteko».

Eugenio Arraiza.
Egin, 1991-IV-18.

AINHOA ARTETA

soprano tolosarra arrakasta handia izaten ari da azken aldian. New Yorkeko antzokirik famatuena mendebaldean kantatu du hilabete honetan, Plácido Domingorekin batera. Miamin ere abestu du apirilean eta udan, Euskal Herrira itzuli aurretik, Maxikon ibiliko da kontzertuak ematen●

MATTIN TREKURI

omenaldia egingo dio Ahetzeko herriak udazkeneko lehen egunetan. Mattin bertsolaria hil zela hamar urte beteko dira irailaren 22an. Erdozaintzi Etxart eskultoreak oroitarri bat lantzen dihardu dagoeneko, eta bertsolaritzari buruzko erakusketa bat ere apilatu dute●

GONZALEZ TXABARRIK

Jaurkitutako kultur kontseilari postuaz gainera, euskararen sustapenari dagokiona ere hartu du, Josu Legarretak kargua utzi ondoren. Legarretak urteak egin ditu lan horretan, baina hemendik aurrera 'Diaspora'z arduratuko da, Amerikako euskaldunekin harremanetan●

Kirola

Kobazulo ilunetan barrena arakatuz

KOBAZULO asko gelditzen dira gure bazterretan oraindik arakatu gabeak. Mendizaleen artean badago mendien zirrikietatik sartu eta ia inolako arrastorik utzi gabe barrutik zeharkatzen dituztenak. Euskal herri osoan zabaldua dagoen zalelasuna, mendia eta kirola ulertzeko modu desberdina. Hala ere, mendizale elkarrekin gonparatuta, gutxi dira oraindik espeleologi elkarteak: Nafarroan bost, Bizkaian lau, Iparralde osoan hiru eta Araban bakarra. Guztira 150 lagun baino ez federatuta daudenak.

Egun gutxi dira Aranzadi Elkartekoak Venezuelatik etorri zaizkigula. Inoiz ikusia ez zegoen «Turik Mahaian» barrena izan dira Martxoaren hasieran, hemendik joandako 19 euskaldun bertako lau lagunekin batera. Garraioa helikopteroz egiten zutelarik 20 egunez izan dira ohianeko hamasei kobazulotan, animalia espezie berriak eta giza hezurak aztertuz. Zortzi lagun artean guzti hori azaltzen duen bideo bat grabatu dute eta gutxi barru

izango da telebistaz ikusteko aukera esan digutenez.

Lan pila dute egiteko Imanol Goikoetxea Aranzadiko Espeleologari Elkarteko partaidearen esanetan. Irteera berriak antolatu, egiten duten lana ezagutzera eman, ikerketa berriak, kanpoko espeleologariekin harremana luzatu, kobazulo berriak arakatu... ez da lan gutxi mundu mailan saketatzenak Zuberoa eta

Nafarroaren arteko mugan ditugun kobazuloak edukita.

● Maiatzaren 5ean Tolosa-ko zezen plazan, Mindegia eta Arrospideren arteko aitzakia desafio interesgarria.

● Maiatzaren 5ean Hendaiako ikastolaren urteurrena ospatzeko, hondartzan 17,00etatik aurrera parapente eta ultrarinen proba izango da.

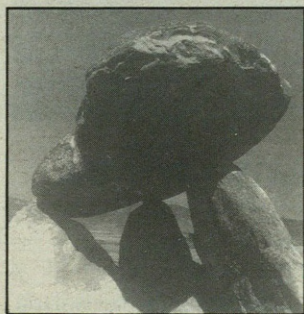

Kobazuloetan mundu berri bat irekitzen da begietara.

Bidaiak

Ibañetatik Orbaiztara

IBILALDI honek bere edertasunaz gain, badu beste osagai garrantzizko bat, historiaz betetako bide eta paraje batzuetan zehar igarotzea alegia. Honela, Orreaga, Ibañeta, Bentarte, Urkulu eta Orbaizta, mendeen joanaz berezi bihurtutako bazterrak dira. Tradizioak dioenez esate baterako, Ibañeta-Astobizkar

Trikuharri eta harrespilak ikusteko aukera ona.

inguru hauetan, orain hamabi gizaldi, Iruñeako harresiak kiskali ondoren Frantziaruntz zihoan Karlo-magno burruka latz bezain

gogor batetan garaitua izan zen.

Bestalde, Urkulu mendia erromatarrek heuren garai-penetakoren baten oroipe-nez eraikitako aintzinako dorre trofeo batez koroatua dago. Bertatik, Arnostegi (1.236), Organbide (1.001) eta Sorluzeko (1.220) lepoak mires daitezke. Garai batetan Iruñeatik dotore baino dotore abiatuko zen kaltzada ikus daiteke ere gailur honetatik.

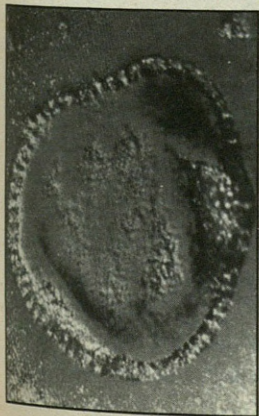
Aurrera eginaz, Organbide, Azpegi, eta Sorluzen aurkitzen da trikuharri eta

harrespilaz osatu multzo bikaina bat. Trikuharria bezala, harrespila ere hilotia da. Gorpua erre ondoren, errautsa harrespilaren erdian jarritako kutxatila batetan ipintzen zen. Batzutan, kutxatilaren ordez, luurrontzi bat erabiltzen zela iri.

Egunpasa ederra eta egin egokiagoa beraz, paraje hauetan egin daitekeena. Hiriko keatik ihes egin, eta oraindik ere garbi eta egokira onean mantentzen diren sarri bazter ezezagun eta ahaztuetara.

Gaitz zaharrak,
txerto berriak

TXERTATZEA da, dudarik gabe, gaisotasun infekzitagarri zein oraindik erremedio zehatz gabeko gaitzak aurrezaintzeko biderik onena. Honela, 50. hamarkada ezkerotik gaitz asko ezabatu badira ere, txerto berrien premian diren gaisotasun ugari dira oraindik munduan, horietariko batzu: legena, meningitisa, berazkoa edota txantxarrak. Legenaren kasuan esaterako, gaitz honek jotako animalia ezberdinen azaletik etorri daiteke txerto berria. Meningitisari dagokionean, A eta C klasekoentzat txertorik baldin badago ere, ez dago oraindik B delakoa-rentzat. Txantxarrak berriz, «Streptococcus mutans» izeneko bakteria baten ondorio dira eta besteetan ez bezala gorputz barruko elementua izaki gaitzaren sortzailea, txertoaren ikerketak beste bide batetik abiatu behar du.

JUAN MARI ARZAKEN ELTZEA

Felipe Juaristirentzat

JUAN MARI ARZAK

Bateren batek galdetuko balit gaur egun zer ikasiko ote nukeen gustora, euskaraz primeran idazten ikasi nahiko nukeela esango nioke dudarik gabe. Horrexegatik sekulako inbiri ematen dit zuk daukazu erraztasuna, batez ere «Arinagoa duk haizea, Absalon» nobelan, zoragarria benetan. Baina tira, sukal-

dean egoten konformatu beharko dut, ezin izaten bait da gauza guztietan ona izan. Ea zuretzat prestatu dudana menua gogokoa duzun:

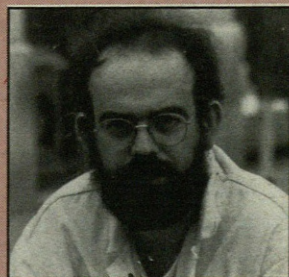
Lehen platera, hauxe, artoz eginiko taloak tomate eta albaraka gainean prestatuturiko bakailuarekin. Gure betiko sukaladaritzatik ateratako plater berri eta gaurkotua da honako hau, norberaren euskarri izan daitekeenan pentsatzen laguntzen duena.

Bigarrenik izokin freskoa gatzan, baba olio pixka batez. Oso plater berezia da hau, zure sentikortasuna medio asko gustatuko zaitzulakoan nago.

Hirugarrenez, arkume

solomo eta garaunak limoi berde eta mendaz lagundurik. Hau ere plater berezia eta gozoa benetan.

Postrerako fruitu gorri eta txokolate txuriz eginiko pastel handi bat. Pixka bat lasaitzeko oso ona da plater hau, eta lasaitasuna eta kontzentrazioa behar izaten denarako egokia iruditzen zait oso.

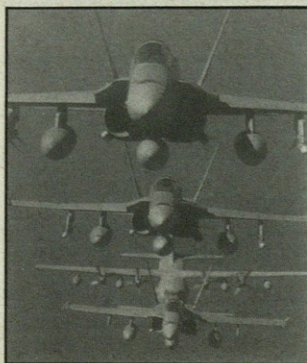
FELIPE JUARISTI

Zientzia

Abioiak
gero eta gehiago

Nahiz eta golkoko gerraren ondorioz konpainia aereoek galerak jasan, badirudi etorkizuna baikorra izango dela. Orain dela gutxi, 1991-2005 urte bitarteko estimazioak argitara eman dira eta hauen arabera 9.000 abioi egingo omen dira. Guztira 617 mila milioi dolar

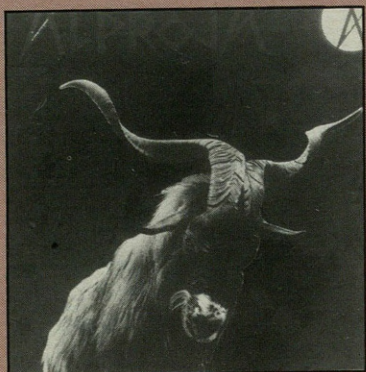
inbertituko dira abioi berriak egiteko, hau da, urteko batezbeste 41 mila milioi dolar gastatuko dira.

Azken hogeitau urteotako batezbestekoarekin konparatuz hazkundea %150ekoa izango da. Abioi berrietatik herena abioi zaharrak ordezkatzeko egingo da eta beste bi herenak trafiko-hazkundeak bultzatuaz egingo da. Produktzioa honelaxe banatuko da: EEBBetan %38a egingo da, Europan %25a eta gainontzekoa Asian.

ELHUYAR

Musika

Alproja: akerraren desafioa

AZALETIK desafioz begira ari den akerrak atezioa deitzeaz gain zerbait gehiago adierazi nahi du atzeko mapak beste zerbait adierazi nahi duen bezala. «Alproja»-ren lehen plastiko den honetan talde honen postura azaleko argazki esanguratsuan ageri da isladaturik, musika ez horrenbeste.

Taldeaz esan daiteke «Hertzainak»-ekoek iada eginkoan inspirazio aurkitu dutela, eta beren iturriak aipatzen jarraituaz «Barricada»-k azken sasoi hauetan egin duenaren berri ere badaukatela kantaren batean.

Instrumentuetan birtuoso izatera iritsi gabe taldekoen artean kohesio egokia lortu dute, ahotsa da beharbada erren geratzen dena. Kitarren portaera gorago aipatutako taldeen antzekoa da, hau da noizean behin doinu garbiak belarrirak errazago onar dezan kanta.

Alprojek egin duten hutsik nabarmenena nere ustez abestien eraketan izan da, erabiltzen diren errekurtsuetarako kantak luzeegiak bait dira, eta letrak bitan errepikatzearena (hiru kantetan gertatzen da hau) balekoa litzateke aldaketa gehiago sartuko balira, eta ez ia denbora guztian riff edo melodia berak errepikatu.

Gaierri dagokionez borondate ona ageri dute. Lehen aldeko bi kantetan saldukeriaren aurka errebolta irautearen harrotasuna aipatzen da batean, eta polizien ugaritasunak sortarazitako egonezina bestean. Bigarren aldeko pareak letra surrealista bat dakarkigu, eta azken hontan taldeek hain gogoko dituzten kanta herriko bat.

ENAUT APAOLAZA

● Oartzunen, hilaren 28an, arratsaldeko 19,00-etatik aurrera Izadi taldearen eskutik dantzaldia izango da, herriko plazan.

● Hilaren 28an, Lesakan, Minxoriak taldearen eskutik dantzaldia izango da, 19,30etatik 22,30ak bitartean.

● Donostiako Victoria Eu-

genia antzokian, apirilaren 30ean, Xabier Letek eta Atton Valverdek kantaldia emango dute, gaueko 22,30etatik aurrera.

● Lapurdiko Sara herrian, Olain Kultur Erakundeak antolatuta, kantaldia izango da, gaueko 23,00etatik aurrera, M-aK eta Minxoriak emana.

Ekitaldiak

Kultur Astea Oartzunen

OIARTZUNGO zortzi talde ezberdinek antolatua, hainbat ekitaldi ospatuko dira Maiatzaren 4tik 12a bitartean «Kultur Astea 91» izenekoan. Aste Kulturalari hilaren 4ean emango zaio hasiera Zarama, Ostikada eta Kearnak taldekoekin ospatuko den kontzertua medio. Hortik aurrera, hilaren 12a bitartean, hitzaldi, kirol saio, zine emanaldi, haur jolasak eta marrazki eta bideo erakusketek osaturiko egitarau interesgarrian parte

hartu ahal izango dute aste osoaren zehar oartzuarek.

Baigorriin ere bai

APIRILAREN 27an, Behe Nafarroako Baigorri herrian, Kultur Astearen emango zaio hasiera; besteak beste honako ekitaldiak antolatu dituzte: egun horretarako, Oldarra nafar Baleta, Baigorriko elizaren Hilaren 28an, Nafarroaren eguna. 30ean, azkenik, filmak ikusgai izango dira.

Zinema

Terence Fisher-en zikloak aurrera darrai Donostian

HASIA da iada Ekainaren erdialderarte Donostiako Antzoki Zaharrean ikusgai den Terence Fisher zuzendariaren zikloa. «Nosferatu» taldeak antolaturik eta dozena bat luzemetraieiz osatua, beldurrezko zine generoa berritu baino irauli egin zuen Fisher britaniarraren lan onenetariko asko miresteko aukera ezin egokiagoa da honako hau. Izan ere, odol irudi eta eskena gordinak alde batera utzita, giro eta pertsonaien arteko nahasketa ikusgarria dira bere filmak.

1904an jaio eta 1980. urtean zendua, Fisher jaunaren garairik emankorrena beldurrezko generoan buru belarri aritutako «Hammer Films»-en burutakoa izan zen. Bertan, lan harrigarri baten ondorio, hamasei

pelikula errodatu zituen lau urteren buruan eta sasoi haietan ezezagun eta gaur egun klasikoak diren Peter Cushing eta Christopher Lee aktoreei kamara aurrean hasteko aukera eman zien.

Maiatzaren 2tik hasita eta Ekainaren 19a bitartean hauexek dira beraz, ikusgai izango diren filmak: Maiatzaren 2an «The Bridges of Dracula» (1960), 8an «Sherlock Holmes und das Halsband des Todes» (1962), 15ean «So Long at the Fair» (1949), 22an «The Last Page» (1951), 29an «The Gorgon» (1963) eta «Dracula» (1957). Ekainari dagokionez berriz, hilaren 5ean «The Two Faces of Dr. Jekyll» (1959), 12an «Island of Terror» (1965) eta zikloaren amaiera gisa azkenik, «The Phantom of the Opera» (1961).

Dantza

● Zornotzako Udabarri Dantzari Taldeak 25. urteurrena betetzen duela eta programa doterea prestatu du kultur aste baten barruan: hitzaldiak, erromeriak, dantza agerraldiak, musika tresnen erakusketa, pilota txapelketa, Benito Lertxundiren kantaldia, argazki erakusketa eta argazkian duzuen jantzi erakusketa. Bestalde Ermuako Txindurri Dantzari Taldeak ere 25 urte bete ditu orain dela gutxi. Zorionak bi talde horiei!

Hontza

LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxa: 43 12 56
2004 DONOSTIA

Juan Carlos Savater. 38 urte, donostiarra. **Pintura erakusketa.** Galeria 16, Donostia. Goizez 11.00etatik 13.00era, arratsalde 17.00etatik 20.30etara.

Errealitatearen dilema plastikoa

URRATS berria dugu Savaterren lana gaurkotasun plastikoaren testuinguruan. Oharkabeen harrapatu gaitu. Bere azken erakusketan klabe desberdinak eskaintzen dizkigu koadroak egiteko garaian pinturaren problematika eta praktikaren artean legokeen etenaz. Sofistikazio poetiko batera garamatza muga plastikotik haruntzago, kezka berrietara. Dudarik ez dago isladatzen digun errealitatea bere baitako egoeraren ispilua dela, hurbildu nahi digun ausentzia sugerikorra. Koadro bakoitzean izpirituak eta ideiak gidatzen gaituzte sakonera emozional eta sentimenduz betetako giro intimo batera eta ia nahigabeen asetzen gaitu. Ametsetan barrera identitate berrien bila, pentsamenduaren erraieraraino iritsi arte.

Litezkeen irakurketa guztien artean beti uzten bait du duda eta hutsuneren bat sentitzeko presentzia derrigorrezkoa.

Urak blaituko gaitu, barrunbeak harrapatuko, eta koadroen eten nabarmenek ezinbestean pentsamendua erdibituko digute. Bere pintura, oinarrian, probokazio etengabea bait da. Sinboloen indarra borroka intimista bilakatuko zaigu.

Eta halaxe utzi gaitu, hasierako erakargarritasunaz ahaztuta sentsazio arrotz eta era berean hain gurea eta barneratua duguna ezin ezabaturik, ezin aldendurik. Bere pinturaren baitan sentimenduak nagusi direlako, zama emozional amaigabea. Urrunagoko aspirazioa.

PATXI SARRIEGI

Helduentzako nazioarteko txotxongilo-jaialdia Bergaran

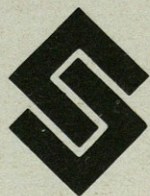
TAUN-TAUN kolektiboak eta Kukuma taldeak Helduentzako Txotxongiloaren I. Ihardunaldiak antolatu dituzte Bergaran; apirilaren 26tik 28ra, Kukubiltxo, Iruñeko Gus eta Bergarako taldeekin batera Italia, Catalunya, Aragoi, Madril eta Galizako taldeak izango dira partaide. Kukuma taldeak, txotxongiloaren bidez kale-animazioari heldu dio. Taun-Taun kolektiboak, berriz, helduentzako txotxongiloari ekin dio, «Bi kate» izeneko muntaia-aren estreinaldia hilaren 27an burutuko duelarik. Bergarako taldeko partaideek esan digutenez, «Obra honetan metro t'er-diko panpinak erabiltzen ditugu eta, manipulatzailerik eta panpinen planuak nahastuz, bizitzaren absurdoari buruz

arituko gara». Elebidun egiten dituzte beren muntaiak. Txotxongilo-saioek jaialdi askotan lekurik ez izateaz dira kezka, «komenigarria da zirkuitu bat osatzea, Estatu mailakoaren modukoa». Maiatzan zehar saio dextente dute hemendik kanpo: Leon, Huesca, Llerena, Madril eta abarretan arituko da Taun-Taun kolektiboa, txotxongiloari bultzada emateko asmotan abiatuz.

● Apirilaren 29an, Kukubiltxo taldeak «Umeak gara, eta zer?» kale-antzerkiari ekingo dio, Arabako Oion herriko plazan, arratsaldeko 18.00etatik aurrera.

Herri
Urrats
MAIATZAREN 12an
SENPEREN

SOKOA

BEHOBIAKO BIDEA / 26, HENDAIA 64700 / B.P. 78
TEL. (07 33) 59 20 10 05 / FAX (07 33) 59 20 54 80

Bertsoak

Jon Lopategiren eskola nagusi Gabiriako XX. bertso txapelketan

OSINALDE Elkarteari lehenbiziko esker beroenak hogei urtez antolatzen eta bertsolaritzaren bide berriak jorratzeagatik. Bigarren mailako eta batez ere bertsolari guztiei aukera ematen bait zaie bertan. Gainera, Herrialdez herrialde ordezkari edo bertsolari hainbat ekartzen dituzte antolatzaileek.

Aurtengo ekitaldirako Unai Iturriaga eta Igor Elortza Bizkaiatik, Bittor Elizagien Nafarroatik, Jon Maia, «Gerriko», eta Olaso Gipuzkoatik.

Saioa bi orduz joan zen eta motzegi gertatu azkeneko gozatzen ari ziren mementuan amaitu behar izan zutelako. Igor Elortza gelditu zen garaile eta esan beharra zorrotz ibili zela. Erantzunak ofizio lanetan ondo tajutzen zituela eta jendearen txalo handienak

jaso ere bai. Bukaera sarri entzulengoarengatik errepikatuak eta benetako bertso giroa piztu eta bizi izan izen Osinalde Elkartean. Bigarren Jon Maia zumaiaarra suertatu zen bertso trinko eta sendoak osatu ondoren. Plaza asko ari da betetzen eta esperientzia hartzen ere bai fruituak honela ikusten ari garelarik.

Beste bertsolarien artean aipatu behar, Olasori bertso onenarengatik saria eman ziotela lau oinak emanda osatutako bertsoagatik.

Unai Iturriagak ere bere maila erakutsi zuen saioa txalogarria izan zelarik... eta biharko egunean kontatu beharra dagoela berarekin. «Gerriko» azpimarratzekotan bertso doinu zailak erabili zituela gozagarriak gertatuaz eta esanahi handikoak ere. Elizagoienek azkenik, nahi eta ezina aurkitu zuen besteen maila parez pare topatu zuelako eta urduritasuna medio.

BOTA PUNTTUBA

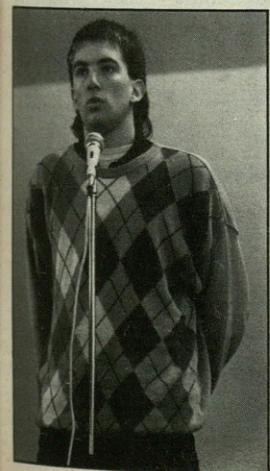
● Maiatzaren 3an, Legazpiko «Bikuña» polikiroldegian, Lazkao Txiki, Sebastian Lizaso, Peñagarikano, Aranzazu Loidi, Jon Maia eta Jon Sarasua bertsolariak arituko dira. Saioa Legazpiko Euskal Txokoak antolaturikoa da eta gaueko 10etan eman-go zaio hasiera.

● Bertso saio bikaina iragarrita dago Seguran Apirilak 26ko gauerako. 22.00etan hasita, Andoni Egaña, Jon Enbeita, Xabier Euskitze, Jose Luis Gorrotxategi, Iñaki Murua eta Sebastian Lizaso izango dira bertan kantari. Gai jartzaile lanetan Pello Urretabizkaia arituko da.

Saio berezia Azpeitian

APIRILAREN 30ean, Azpeitiko zelaitxo zineman.

saio berezi bat izango da honako bertsolariekin: Iñaki Murua, Andoni Egaña, Euskitze eta Sebastian Lizaso. Saioaren berezitasuna bertsolariek Loiola 91 bertso paper lehiaketan irabazle suertaturiko Josu Esnalen bertso sorta antzestu beharrean datza. Oso ohizko gauza ez den berezitasuna eman nahi izan diote saioari. Bertara hurbiltzen direnek ezusteko honekin egingo dute beraz, topo. Gaueko 10.30etan emango zaio hasiera saioari, eta dudarik ez da bertaratzeak merezi duena.

ZINKUNEGI

O P T I K A

HERNANI, 4

Telf. 42 06 24

20004 DONOSTIA

Telebista-Irratia

BOTOIA SAKATU AURRETIK

Clouseau inspektorearen komeria eta baldarkeriak

Osteguna 2an

21.30etan, «Pantera arrosa»

Zuzendaria: Blake Edwards.

Antzezleak: Peter Sellers, David Niven, Robert Wagner, Capucine, Claudia Cardinale.

Umore generoan, aktore onentsuenetako eta ospe-

tsuenetariko bat dugu Peter Sellers britaniarra. Honela, zinearen adar honetan, dagoeneko zeluloidearen historira pasatako pare bat titulu baditu gutxienez baldar eta despistatu antzerako aktore honek. Lehena, hasiera eta desarroilo paregabeko «goatekea». Bigarrena, Clouseau inspektore baldar bezain tentelaren ikerketen berri ematen digun «Pink Panther» filmea.

● Asteazkena 1

21.20etan, Gaueko

pelikula: **«Santa Vittoriaren sekretua»**

Zuzendaria: Stanley Kramer. Antzesleak: Anthony Quinn, Ana Magnani, Virna Lisi,

Santa Vittoria bere ardoagatik famatua den Italia iparraldeko hiri bat da. Bigarren mundu gerran, Alemaniaren tropak bertara bidalduko dituzte ardo bila, baina hiritarrek aurre hartu dietela ikusiko dute kanpotarrek.

● Ostirala 3

15.40etan, Zinea:

«Purple Rain»

Zuzendaria: Albert Magnol. Antzesleak: Prince,

Apollonia Kotelo, Morris Day, Olga Karlatos, Clarence Williams.

Minneapoliseko gazte baten istorioa kontatzen zaigu musika munduan lekutxo bat lortu arren egin beharko dituen ahaleginak medio.

● Igandea 5

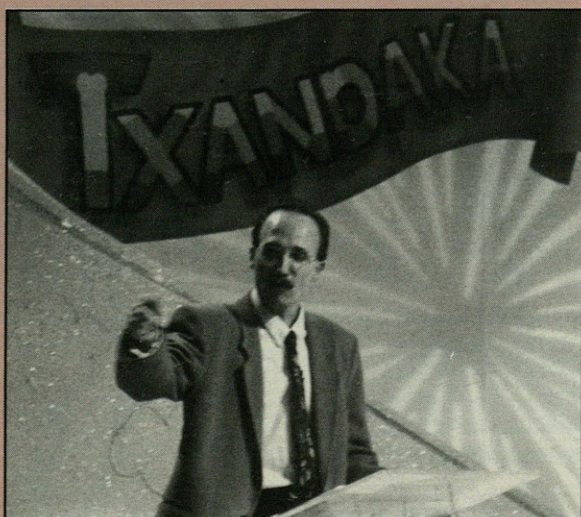
15.10etan, Bazkal Osteko

Zinea: **«Asterix eta Cleopatra»**

Zuzendaria: Goscinny eta Uderzo.

Asterix eta Obelixen abentura berria. talde baten arteko burruka gogorra. Biolentzia eta mendekua aurrez aurre jarririk.

TXORI BATEK ESAN DIGU

■ Apirilaren 15ean ETB1- ean emititzen hasi eta Mikel Oñaederra aurkezte duen «Txandaka» saioa Australiar «Grundy» produktorearen burutazioa da. Honela, programa hau australiar telebistan ere eskaintzen da eta hemengoak bertakoaren errepikapena baino ez da. Programaren oinarria umeak dira, parte hartzen duten hiru lehiakideek hauen erantzunak asmatu beharko dituztelarik.

IKUSI BAIETZ...

● Maiatzak 4 (larunbata) 19.45etan **Futbola** Betis-Valencia.

● Astelehena hilaren 29an 21.30etan **«Astelehenean**

parrea gurean», umorez.

● Hilaren 5an (igandea) 16.45etan **«Sekulako bi-daiak»**. Tonga irlak ezagutzeko aukera ezin hobea.

T

elebista-Irratia

IKUSITAKOAK

IKUSITA

Lierni Elorza: «Eskabadora arteko atxurra sentitzen gara»

Haur jolasa

Irrati erraldoi eta guztiahaldunen kontrako lehian, badira txikiagoak izan arren ere antzulego finko bat mantentzea lortu duten proiektu apalagoak. Horietako bat, Goierriko bihotzean dagoen eta bihotzean Goierri duen «Segura Irratia» da. Beren txanda zela eta, Lierni Elorzarengana jo dugu bertako kontuen berri izan asmoz.

ARGIA. Zein programa klasek osatzen dute «Segura» irratiako programazioa?

L. ELORZA. Batez ere programa entrete-nigarriek. Gizarte eta kultur albisteak eta herritar xeheak senti-tzen dituen gaiak jo-ratzen ditugu, bertako eta bertakoenak izaten direlarik gehienbat. Askok «Segura irrati-a» funtzio erlijiosoekin bateratzen dute, eta ezin badugu ukatu saio ba-tzuk baditugula, hori esaten duenak gure irratiari astoak kabestroak jarrita dituenan bezala begiratzen dio.

A. Zeuen irrasaioetan da-rabilzuen euskara, batua eta goierriko hizkeraren nabasketa da. Entzulegoa-rekin harreman estuagoa lortzearren izango da...

L.E. Bai, batua eta goierri-tarraren nahasketa bat da.

Goierritarra bera herri ba-tetik bestera zerbait alda-tzen da hala ere eta zaila da nahiz oinarri bati eutsi inorri belarrian ez jotzeko mo-duan goierritar hutsez egi-tea. Batuaz soilik egitea ez dugu ondo ikusten, goierri muinean dagoen irrati ga-relako eta norberak duen bapatekotasunari kontra eginagatik artifizial samarra geratuko litzatekeelako.

Tarteko formulak erabiltzen ahalegintzen gara beraz.

A. Beste irrati bandien on-doan ez da erraza izango tartetxo bat egitea. Arlo horretan medio bandiko irratiak aurea hartua dute nolabait...

L.E. Bai, badago noski ahalmen handiko irratiak jango ote gaituztenaren bel-durra. Eskabadora arteko

atxurra sentitzen gara, besteak arrasatzen saiatzen diren tokietan gure baratzako txo-koak bertatik bertara gure eskuz kuttunki landuz eta goxatuaz aritzen gara gu.

A. Hori da beraz, kon-petentzia bandiko medioa den irrati munduan, entzulegoa erakartzeko erabil-tzen duzuen formu-la...

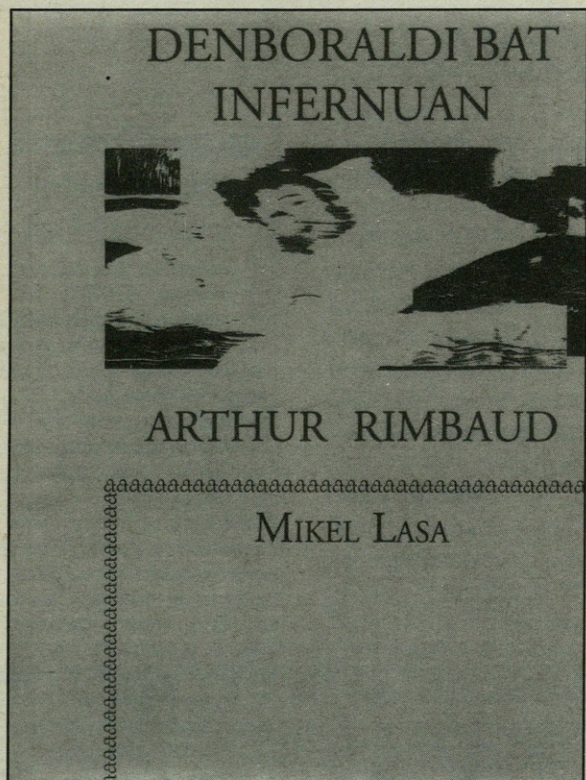
L.E. Ondo eginiko produktoa egitea da for-mula. Hain modan dauden kopiak alde batera utzi eta orijinaltasuna ezinbesteko errekurtsotzat hartuaz, bizi-tasuna eta freskura eskain-tzea. Beste aldean dagoena zaindu eta mimatu behar da. Zer nahi duen jakin, eta hori nahi duenean eta nahi duen moduan ematea.

Azkenaldian, saio dexente desagertu da ETBko programazioetatik, edota «Kalejiraren» kasuan lez, itxuraz eta orduz aldatu. Hutsik lagatako lekuak betetzeko beste programa batzu eman dira, gehienetan zaindu egin delarik saio berriak aurrekoak zituen antzeko ezaugarriak izatea. Ordezkapenak, horrela, ondo kateatuak eta orekatuak izan dira orokorrean eta, salbuespenak salbuespen (nabariena Hau da A.U-rena), etenik antzeman ez delarik, programazio eta produkzio aurrirakuspen lan egokia egin dela erakutsi da. Iragarrita zegoen igandetara igaro den «Kalejira»ren ordez beste halako lehiaketa arin bat prestatzen ari zirena. Hala behar zuen izan, kanale bietan ongi erakutsi bait dute arratsalde-gau bitarteko eguneroko ordu erdiko lehiaketa saio horiek beren efikazia ikuslegoa lortu eta gaueko programazioari lotuta mantentzeko. Aste beteko atzerapenaz izan bada ere hor dugu iada pantailan «Txandaka», helduak dibertitzeko «Haur jolasa», umeen espontaneitatean eta freskuran oinarrituta beste kanale batek saio zoragarri bat osatzen du, alaia eta bizia, lotsagabea, zeinean haurrak eurak diren benetako protagonistak. «Txandaka»k, aldiz, lehen astean erakutsitakoaren arabera, askoz gehoiago mugatzen du haurren adierazpena. Eredu itxiegia baten menpe, ez dira lehiaketa aitzakiak baino. Zer pena. Nik behintzat, haurrek egindako Arzallusen deskripzio bat ikusi nahi nuen.

ALBERTO IRAZU

PATXI AZPILLAGA

Liburuak

Mikel Lasaren Dendoraldi bat Infernuan

*Denboraldi bat infernuan. Egilea: Arthur Rimbaud.
Itzultzailea: Mikel Lasas. Argitaratzen du: Ereinek
(«Bartleby»). 109 orrialde.*

BI alderdirengatik da liburu hau. Alde batetik, frantsesetik Mikel Lasak egiten duen itzulpena dela medio; Mikel Lasak berak idatzi duen hitzaurrea uste dut baliogarri izatez gain testimonio ezin hobea dela Rimbauden iluntasuna argitze-ko.

Rimbaudek hain goiz (hi-

ru urteren buruan, hama-seitik hemeretzira bitartean idatzi baitzuen bere obra osoa) zergatik egin ote zuen literaturaz beste da itzultzaile eta hitzaurregieak abiapuntu gisa egiten duen galdera. «Bere obraz arduratu gabe pasa dudan denboraldietan ere, bat-bateko isiltasun horren zergatiak

kezkatu ninduen eta, azken finean, Rimbaud berrira-kurtzeko gogoia enigma hori argitaratu nahiak eman dit. Mikel Lasaren eritzian Rimbauden baitan lehian bizi diren pertsonaiek bizitza erratian soilik aurkitzen dute batasuna. «Poesian gorputz eta arimazmurgiltzeko deliberioak edo poesiaz beste egiteko erabateko asmoak, ez dute eraginik Rimbauden joera sakonean, zeina literaturaz haratago baitago. Joera sakonik bada Rimbauden bizitzan ez da hau dirua metatzeko merkatarik koloniarraren kutizia, ez eta Parisko literatur munduaren loria lortu nahia, ez eta poesia bera ere ezpada erratuki bizitzearena...».

Eta ez pentsa Rimbaud itzultzea, irakurtzea bezala, erraza denik. Ez baitu segurik ematen. Irrazionaltasunaren bidez arrazionaltasuna nagusiarazteko saioa da. Obraren klabeak ugarriak dira; eta garrantzitsuena kristautasunaren kontrako joera, bizitzaren kontrakoa delakoan. Albert Camusek «*homme révolté*» liburuan oso ondo azaldu zuen Rimbauden arazoa: «Rimbaud zerura jaurtitako poeta da, dena nahi izan zuen suntsitu, baina era berean aldarrikatu egin zuen orden bateko nostalgia etsitua».

Mikel Lasak dioen moduan, abian, pausarik gabe irakurri beharreko liburu.

FELIPE JUARISTI

Egilea: Euskal Herriko Bertsolari Elkarte
Titulua: Bapatean 90.
Argitaratzen du: Elkarrek.

Bertso-liburua. 335 orr.

1.990. urteko bapateko bertsolaritzaren lekuko izatea du helburu liburu honek; argazki eta bertsoez gain, aurkibidea ere badu: dataz data, bertsolariak banaka eta doinu doinu aurkibidea.

Egilea: Ikastolen Elkarte
Titulua: Ikastola
Aldizkaria. 1. zkia 1.991ko apirila, 22 orr.

Euskal Herriko Ikastolen Elkarreak sortutako aldizkari berri hau ikastolen inguruko berriak biltzen saiatuko da, artikuluz guztiak euskaraz idatzirik, beren ondoan frantseseraz eta espainieraz laburpen bana gehitu dutelarik.

BASUAK BARRA BARRA

IRUNEAKO AHOTS HEZEA K

Denborapasa

Gurutzegrama

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3						■				
4								■		
5			■						■	
6							■			■
7	■									
8			■			■				
9				■						
10									■	

EZKER ESKUIN : 1.- Lapurdiko herria. 2.- Iragartzen dutenak. 3.- Mingots. Zerutik botatzen duen ur. 4.- Jainkoaren aginduz bedeinkatu behar duzun jai eguna. Idi, hitz elkarketan. 5.- Musika nota. Ahari kolpe. Uranioaren sinbolo kimikoa. 6.- Errenkada. Bi. 7.- Erronkari ibarreko herri bateko biztanlea. 8.- Pare bat. Jupiterren satelite ezaguna. Xuabe. 9.- Zezen zikiratu. Trontzazerra. 10.- Ezagutzen zenuen. Bat.

GOITIK BEHERA : 1.-Arma boteretsua. Ipar. Bedi. 2.- Pasabide. 3.- Erljio gizon budista. Dauka. Indioaren sinbolo kimikoa. 4.- Buruzagi. Bigarren bokala. 5.- "Arin-arin eta, ederki zerabiltzan zangoak". 6.- Kontsonante bikoitza. Bizkaieraz, enara. Ald. Iridioaren sinbolo kimikoa. 7.- Bihaiak. ... mendiak, Erteuropen. 8.- Neroni. Lehorrera eta itsasora gabe. 9.- Ale landare. Gipuzkoako hiri ederra. 10.- Erabat nekatu. Anaia, hitz elkarketan.

Bai, esan!

Demokraziarako guztiz kaltegarri gerta daitezkeen jarrera okerrak garatzen ikusiak gara azken denboretan. Tamalez. Jaidura, isuri edo joera makur horien aurrean, gaitza errotik erauztea dugu sendagailurik onena. Haztera utzi gabe, brau! Xede horretan, lau polizi gorputzek beste hainbeste hiritarren iharduera susmagarriak ikertzen ari zaizkigu egunotan telefono-entzuketaren metodoa aplikatuz. Jakin dezagun zein diren ikertuak, zeintzu ikertzaileak, zergatik eta noiz hasi ziren entzuketak horiek.

1. **Ekintza** taldeak kontrolatzen du **Herriko Batzokian sekula agertu ez** den susmagariaren telefonoa eta **Josu T.**rena baino sei hilabete gehiago darama pintxatuta. **Josu T.** delako hori **Berrozitza** taldeak barranduatua dugu.
2. Badu **bi urte** jadanik **lehengusu kontseilaria agurtzen ez** duen lotsagalduari entzuten diotela.
3. **Mertxe E.**ren telefonoaren entzuketak **Euskal Egunkari**ko **harpidedun**arena baino sei hilabete lehena-

go hasi zen, baina **Miñoiek** kontrolatzen dutena baino sei hilabete beranduago.

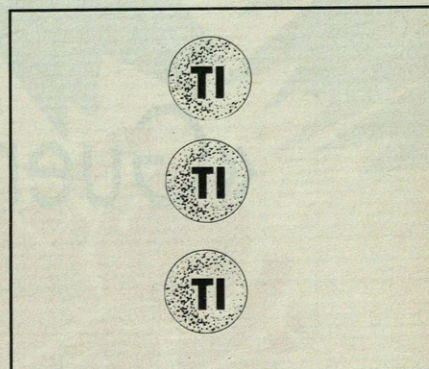
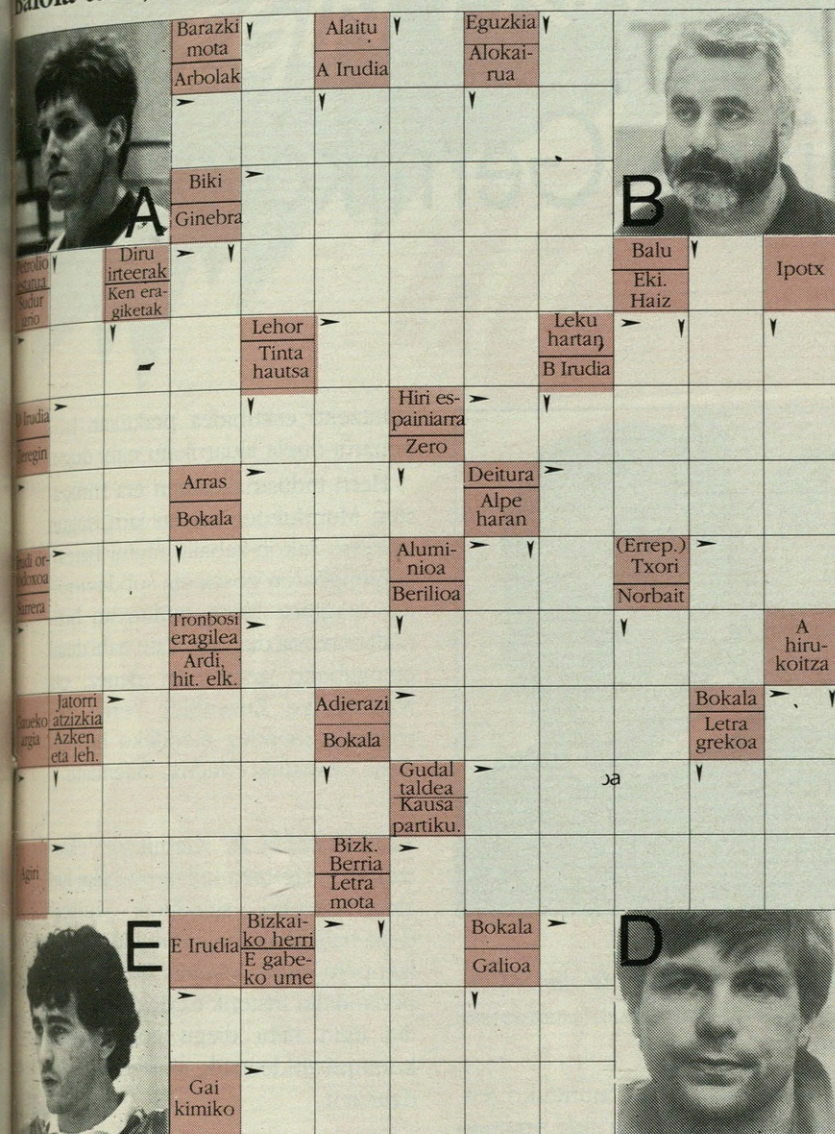
4. Buruzagi Haundia herrira etorri zen batean "**Arzallus, qué crus, qué crus...**" esaten entzun zuten **Jon B.**ren telefonoaren kontrola **Mertxe E.**rena baino lehenagokoa da.

5. **Ane O.**ren iharduerari buruzko ikerketa **Ertzantzen** gain ote?

IKERTUA	SEGURTASUN INDARRA	IHARDUERA SUSMAGARRIA	IKERKETAREN IRAUPENA
			Bi urte
			Urte t'erdi
			Urtebete
			Sei Hilabete

— Hieroglifiko a —

Baloia ttiki, txapela handi!

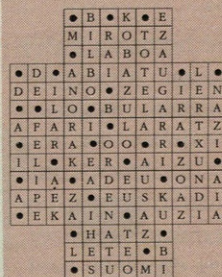

Zenbat edan dute?

Aurreko asteko soluzioak

Lau dozak!!

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1. Komunismoa. 2. - Ahamena.

Rh. 3.- Liteke. Oda. 4.- Ete. Asele. 5.- Ku. Ag.

Geza. 6.- Urtxakur. M. 7.- Maiorazkoa. 8.- Ek.

Trikiti. 9.- A. Baiki. Ia. 10.- Kai. Au. Zak.

EZKER ESKUIN: 1.-Kalekumeak. 2.- Ohiturak.

A. 3.- Mate. Ti. Be. 4.- Ume. Axota. 5.- Nekaga-

mia. 6.- Ines. Kaiku. 7.- Sa. Eguzki. 8.- M. Olerki.

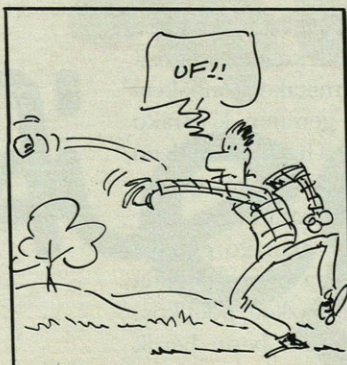
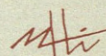
Z. 9.- Ordez. Otia. 10.- Aha. Amaiak.

Hieroglifikoa: Hemeretzi

Birmoldaketa

IZENA	DEITURA	GAIA	NOTA
Pepito	Bitarte Deun	Nor-Nori-Nork	Desastre
Joanot	Burutxszar	Nor-Nork	Hobe daiteke
Sigfrid	Köhl	Z/S bereizketa	Hortxe-hortxe
Ildefonso	Bilbogain	Ergatiboa	Gutziz eskas
Teofrasto	Hirisantu	Mugagabea	Ez du maila eman

KAKU

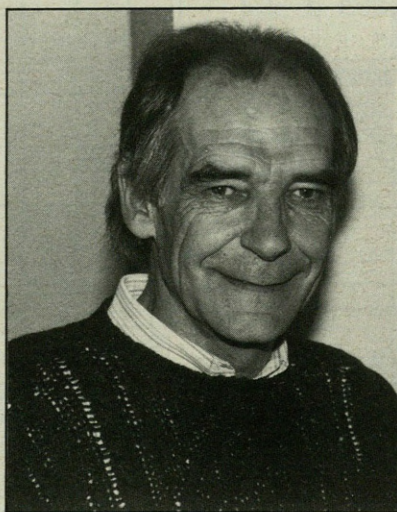

«Guernika» Gernikara

GERNIKAKO bonbaketa motibotzat hartuta sortu izan diren askotariko artelanen artean Picassoren «Guernika» dugu izar, Gernikako trajediaren adierazpide formal unitertsalki ezagunena.

Mihise hori geure herriaren kultur ondarearen zati dugu. Horregatik Gernikako Bonbaketako Komisioa aspalditik dabil lanean bere eta, bere eritziz, euskaldunik gehienena nahia betetzea lortzeko, hau da, koadro hori behinbetiko Gernikan kokatzea, haren eskenategi eta gonleku naturala Gernika delako. Herriko komisio batek duen indarraz, baina hainbat ahalegin ditu eginak, ministrariekin egotetik hasi eta El Casón del Buen Retiron kateatzeraino eta egun osoan koadroaren aurrean itxialdian egoterraino.

Aurten, besteak beste, intelektua-

ALBERTO GABIKA GOJEASKOA

Gernikako Bonbaketaren Batzorde Ikertzaileko kidea

lek eta euskal kultur munduko jendeak eskakizun honen alde sinatuko duten dokumentu bat bultzatu du, Bonbaketaren urteurrenean berretsiko dena Arbolaren itzalpe esanguratsuan.

PICASSOREN koadroa ekartzeaz ez dugu leku aldaketa fisiko soila nahi. Gernikako Bonbaketa motibotzat duen gerraren kontrako alegatu hau, giza eta herri eskubideen gainean oinarrituriko bakearen aldeko ikurtzat hartu nahi dugu.

Euskal Herriak, bakerako giltzarri moduan, bere izatea eta etorkizuna (ekonomikoa, kulturazkoa, politikoa, ekologikoa...) edozein beste herrik berea zehatz dezakeen heinean era-

bakitzeko eskubidea praktikan jarri beharra duela aldarrikatu nahi dugu.

Herri industrializatuen eta Hirugarren Munduko artean jarri dugun trokarro sakon-zabala, mutur batean gehiengoaren gosea eta subdesarroi- loa eraginez beste muturrean bizimaila oparoa duena, salatu nahi dugu etengabeko gerra-iturri denez, eta Nazioarteko Zuzenbide berria, herriarteko mende mendeko hustirapena ezabatuko duena, defendatu.

GERNIKA Gernikara ekartzeko eta Gernika kultur eta bake hiri aldarrikatzeko sinadurak aurrera doaz hala Hego nola Iparraldean eta, izenpetu nahi luketen guztiengana pertsonalki iristerik ez dugunez, guztiei egin nahi diegu gonbidapena komunikabideetatik, sinatzera hurbil daitezten.

ASTIA SOBERAN?
JAIEGIN PRIMERAN!

ENBORA
GALDUEN
BILA

jaiegin

LARUNBAT
ETA IGANDERO
ZEURE KIOSKOAN
ESKA EZAZU!

ASTE BURUETAKO ZEURE ALDIZKARIA

ETB

EUSKARARI

TINKO

BULTZATUAZ

Egunez egun.
Entzun eta aditu
dezazun, ikus eta
uler dezazun, parte hartu
eta zurea egin dezazun,
horrela bakarrik bizi
dezakezulako Euskara,
zentzumen guztiekin.
Euskal Telebistan, tinko
babesten dugu, sustrailean
eta oinarrian.

Horregatik, Euskaraz bizi
nahi dituzunean Albisteak,
Kirolak, Zinea, Ikuskizunak,
Dokumentalak,... den-dena,
EUSKAL TELEBISTA pizten
duzu ezbaierik gabe: zure
komunikabiderik hoberena
eta osatuena euskaraz.

ETB

Zurekin Zuzenean